Congresul al XXV-lea al P.C.U.S. – eveniment de profundă semnificație în viața popoarelor sovietice

Comuniștii sovietici, popoarele U.R.S.S. trăiesc în aceste zile un eveniment de seamă, cu profunde semnificații pentru noua etapă istorică în care pășește țara: începînd din 24 februarie, Palatul Congreselor din Kremlin adăpostește forumul cel mai înalt al comuniștilor sovietici — al XXV-lea Congres al P.C.U.S.

Actualul Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, care va face bilanțul înfăptuirilor din ultimii cinci ani și va trasa noi și importante jaloane în vederea atingerii supremului țel propus — edificarea comunismului în U.R.S.S., se desfășoară într-o atmosferă sărbătorească, de avînt patriotic general. Marele forum al comuniștilor sovietici a fost precedat de o largă și efervescentă activitate politică și întîmpinat, pe tot întinsul țării, cu bogate realizări în toate sectoarele de activitate, mărturie grăitoare a hotărîrii oamenilor muncii de a transpune în viață noile obiective ce vor fi stabilite. La lucrările Congresului iau parte aproape 5 000 de delegați — muncitori, colhoznici, oameni de știință și cultură — aleși de adunări ale comuniștilor din republicile unionale, organizațiile de tineret, regionale, orășenești și raionale ale partidului. Participă, de asemenea, delegații din 96 de țări, reprezentînd 103 partide comuniste și muncitorești, democratice și de stînga, mișcări de eliberare națională.

Delegația Partidului Comunist Român la cel de-al XXV-lea Congres al P.C.U.S. este condusă de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Din delegație fac parte tovarășii Manea Mănescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Ștefan Andrei, membru supleant al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Miu Dobrescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului județean Suceava al P.C.R., Gheorghe Badrus, membru supleant al C.C. al P.C.R., ambasadorul României la Moscova.

...24 februarie, Palatul Congreselor din Kremlin. În aplauzele delegaților, alături de membrii Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., în prezidiul celui de-al XXV-lea Congres al P.C.U.S., iau loc, împreună cu conducători ai delegațiilor de peste hotare, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Manea Mănescu. La ora 10, ora Moscovei, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., tovarășul L.I. Brejnev, a declarat deschise lucrările Congresului. În numele comuniștilor sovietici, M.A. Suslov, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.C.U.S., a salutat delegațiile din străinătate sosite la Congres. Cei prezenți au păstrat, apoi, un moment de reculegere în memoria unor militanți ai mișcării comuniste și muncitorești internaționale, ai luptei de eliberare națională, care au încetat din viață între cele două congrese ale P.C.U.S. În continuare, delegații au ales organele de lucru ale Congresului și au adoptat ordinea de zi a lucrărilor: Raportul de activitate al Comitetului Central al P.C.U.S. și sarcinile actuale ale partidului în domeniul politicii interne și externe — raportor tovarășul L.I. Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S.; Raportul Comisiei Centrale de Revizie a P.C.U.S. — raportor tovarășul G. F. Sizov, președintele comisiei; Raportul „Principalele direcții ale dezvoltării economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1976—1980" — raportor tovarășul A. N. Kosîghin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.; Alegerea organelor centrale de conducere ale partidului.

Tovarășul L. I. Brejnev și-a început raportul prin prezentarea situației mondiale și a activității internaționale a P.C.U.S. El a subliniat, de la început, că cei cinci ani care au trecut de la Congresul al XXIV-lea al P.C.U.S. sînt ani ai avîntului continuu al țărilor socialismului, ai înaintării lor sigure și progresive spre societatea socialistă dezvoltată, spre comunism. Concomitent cu consolidarea politică continuă, în țările socialiste s-a dezvoltat, în ritm rapid, producția socială, a crescut nivelul material și cultural al oamenilor muncii. Vorbind despre victoria obținută de poporul vietnamez, tovarășul L. I. Brejnev a remarcat: Eroismul și abnegația poporului vietnamez, îmbinate cu sprijinul hotărît acordat de țările socialismului și de opinia publică progresistă din întreaga lume, s-au dovedit mai puternice decît armatele intervenționiștilor și ale acoliților lor. Cauza libertății și a independenței a triumfat. Oamenii sovietici se mîndresc cu faptul că au acordat un sprijin consistent poporului vietnamez în lupta sa împotriva cotropitorilor imperialiști. Victoria Vietnamului — a subliniat, în continuare, vorbitorul — a deschis noi orizonturi în fața Asiei de sud-est. Aceasta este o victorie măreață. Ea va intra pentru totdeauna în istoria luptei popoarelor pentru libertate și socialism. După Vietnam, și-au cucerit libertatea Laosul și Cambodgia.

Examinînd consolidarea continuă a prieteniei și colaborării cu țările socialiste, raportul a reliefat faptul că: „Indiferent de problemele care apar, după convingerea noastră ele trebuie soluționate în spiritul consolidării prieteniei, unității și colaborării. Pe această bază, situăm relațiile cu statele socialiste frățești — Bulgaria, Ungaria, Vietnam, R.D.G., Republica Populară Democrată Coreeană, Cuba, Mongolia, Polonia, România, Cehoslovacia, Iugoslavia".

„În ansamblu — a subliniat vorbitorul — pentru relațiile noastre cu majoritatea partidelor din țările socialiste sînt caracteristice unitatea deplină și colaborarea rodnică. Unele partide, după cum este cunoscut, au păreri deosebite într-o serie de probleme, dar tendința generală se caracterizează, fără îndoială, prin creșterea coeziunii țărilor socialismului. Noi dăm și vom da, ca și înainte, o înaltă apreciere acestei tendințe și vom contribui pe orice cale la dezvoltarea ei".

În continuare, tovarășul L. I. Brejnev a subliniat: „Noi sîntem adversari hotărîți atît ai împărțirii lumii în blocuri militare opuse, cît și ai cursei înarmărilor. Poziția noastră în această privință este bine cunoscută. Este necesar totuși să declarăm cu toată claritatea: atîta vreme cît se menține blocul N.A.T.O., cît cercurile militariste desfășoară cursa înarmărilor, țara noastră, împreună cu alți participanți la Tratatul de la Varșovia, va consolida această alianță politico-militară".

Trecînd în revistă dezvoltarea continuă a colaborării economice cu țările socialiste, raportul a constatat că, în cadrul C.A.E.R.: „activitatea de îndeplinire a Programului complex a dus la faptul că, încă de pe acum, s-a adîncit considerabil colaborarea noastră economică și a sporit gradul de completare reciprocă al economiilor țărilor noastre în avantajul considerabil al fiecăreia dintre ele".

Subliniind influența socialismului asupra evoluției evenimentelor mondiale, tovarășul L. I. Brejnev a spus: „Socialismul exercită deja în zilele noastre o uriașă influență asupra gîndirii și sentimentelor a sute de milioane de oameni de pe întreg pămîntul. El asigură oamenilor muncii libertatea, drepturi cu adevărat democratice, bunăstarea, accesul cel mai larg la cunoștințe și o trainică încredere în viitor. El este purtătorul păcii, al respectării suveranității tuturor țărilor și al colaborării, pe bază de egalitate în drepturi între state, și este un sprijin al popoarelor care luptă pentru libertatea și independența lor".

În continuarea raportului său, secretarul general al C.C. al P.C.U.S. a subliniat întărirea colaborării U.R.S.S. cu țările care s-au eliberat de sub dominația colonialistă și creșterea rolului acestora pe plan mondial: „Politica externă a țărilor în curs de dezvoltare a devenit, în mod vădit, mai activă. Aceasta se observă în numeroase domenii — în linia politică a mișcării de nealiniere, în activitatea Organizației Unității Africane, în diferitele uniuni cu caracter economic create de țările în curs de dezvoltare. Acum este limpede deja că, în condițiile actualului raport al forțelor de clasă pe plan mondial, țările care s-au eliberat sînt pe deplin capabile să se opună dictatului imperialist, să lupte pentru relații economice echitabile, adică pentru relații bazate pe egalitate în drepturi. Limpede este și un alt lucru: aportul acestor țări la lupta generală pentru pace și securitatea popoarelor, apreciabil deja astăzi, poate deveni deplin și mai însemnat".

Examinînd situația din Orientul Apropiat, raportul constată că în regiune „nu este război, dar nici pace nu este acolo și cu atît mai puțin calm. Și oare s-ar încumeta cineva să garanteze că flăcările operațiunilor militare nu vor izbucni din nou? Un asemenea pericol va persista atîta timp cît trupele israeliene rămîn pe teritoriile ocupate. El va persista atîta timp cît sute de mii de palestinieni, izgoniți de pe pămînturile lor, sînt lipsiți de drepturi legale și trăiesc în condiții disperate, iar poporul arab din Palestina este lipsit de posibilitatea de a înființa un stat național al său. O pace trainică în Orientul Apropiat reclamă, de asemenea, garantarea securității tuturor statelor din această zonă, a dreptului lor la o existență și o dezvoltare

de sine stătătoare". În acest context, vorbitorul a precizat : „U.R.S.S., în calitate de copreşedinte al Conferinţei de la Geneva, este dispusă să colaboreze în cadrul tuturor eforturilor vizînd o veritabilă reglementare a conflictului. Sîntem dispuşi să participăm la garanţii internaţionale pentru securitatea şi intangibilitatea frontierelor tuturor ţărilor din Orientul Apropiat — în cadrul O.N.U. sau pe o altă bază. În context, se poate spune că la astfel de garanţii ar putea participa, după părerea noastră, împreună cu U.R.S.S. şi S.U.A., şi Anglia şi Franţa. Cauza respectivă nu ar avea decît de cîştigat de pe urma acestui lucru.

Noi ne pronunţăm pentru crearea de condiţii în vederea dezvoltării relaţiilor noastre cu toate ţările din Orientul Apropiat. Noi nu avem idei preconcepute în legătură cu nici una din aceste ţări. În sfîrşit, noi sîntem dispuşi să participăm şi la căutarea soluţionării unei astfel de probleme, ca aceea a încetării cursei înarmărilor în această zonă. Dar, firește, exclusiv în strînsă corelare cu reglementarea generală în Orientul Apropiat".

Raportul a trecut, de asemenea, în revistă dezvoltarea relaţiilor U.R.S.S. cu statele din Asia şi din Africa, evidenţiind: „de majoritatea covîrşitoare a statelor apărute în urma sfărîmării sistemului colonial ne leagă ataşamentul profund pentru pace şi libertate, repulsia pentru orice forme de agresiune şi dominaţie, de exploatare a unei ţări de către alta. Această comunitate a unor aspiraţii fundamentale constituie un teren bogat şi fertil pe care se va întări şi înflori, şi pe viitor, prietenia noastră !"

Raportul a trecut, apoi, la examinarea relaţiilor Uniunii Sovietice cu statele capitaliste, subliniind că elementul principal al acestei politici îl constituie lupta pentru afirmarea principiilor coexistenţei paşnice, pentru înlăturarea pericolului unui nou război mondial şi că, în acest sens, trecerea, de la confruntarea între două lumi, la destinderea încordării a fost legată, în primul rînd, de modificările survenite în raportul de forţe pe arena mondială. Raportul a amintit sarcinile principale ale activităţii practice ale U.R.S.S. pentru consolidarea securităţii internaţionale, stabilite la Congresul al XXIV-lea, în Programul păcii.

După ce a trecut în revistă evoluţia relaţiilor cu ţările capitaliste europene, raportul a examinat pe larg schimbările pozitive intervenite în atmosfera politică din Europa şi succesul Conferinţei general-europene de la Helsinki, remarcînd că rezultatele acesteia „sînt orientate în multe privinţe spre viitor. Au fost stabilite perspectivele colaborării paşnice într-o serie de domenii : economie, ştiinţă şi tehnică, cultură şi informare, în dezvoltarea contactelor între oameni. Au fost stabilite şi alte măsuri pentru întărirea încrederii între state, inclusiv şi în domeniul militar. Principalul lucru constă acum în transpunerea în practică a tuturor principiilor şi înţelegerilor convenite la Helsinki. Uniunea Sovietică acţionează şi va acţiona şi pe viitor tocmai în acest fel. Recent, am venit cu unele propuneri privind dezvoltarea colaborării general-europene într-o serie de domenii importante. Vom depune şi pe viitor eforturi în această direcţie. Aşteptăm aceeaşi atitudine şi din partea tuturor celorlalţi participanţi la Conferinţa general-europeană".

În acelaşi timp, în raport sînt remarcate elementele negative care mai acţionează împotriva îmbunătăţirii relaţiilor inter-europene, atrăgînd atenţia că „o parte considerabilă a mijloacelor de informare în masă din ţările occidentale nu numai că nu contribuie la întărirea încrederii reciproce şi a colaborării internaţionale, ci, dimpotrivă, amplifică neîncrederea şi ostilitatea faţă de ţările socialiste".

Deci — subliniază raportul — pentru realizarea unei păci într-adevăr trainice în Europa, pentru ca destinderea să devină ireversibilă, trebuie să se mai lupte mult şi cu perseverenţă. Uniunea Sovietică va duce o asemenea luptă în strînsă cooperare cu ţările socialiste frăţeşti, cu toate forţele iubitoare de pace şi cu concepţii realiste din Europa".

O examinare detaliată este consacrată, în raport, relaţiilor Uniunii Sovietice cu S.U.A., dezvoltării acestora pe bază de egalitate în drepturi între cele două ţări, sistemului de tratate, acorduri şi alte documente sovieto-americane încheiate în ultimul timp. Documentele sovieto-americane semnate — se apreciază — „au pus, în ansamblu, o bază politică şi juridică solidă pentru dezvoltarea colaborării reciproc-avantajoase între U.R.S.S. şi S.U.A. în temeiul principiilor coexistenţei paşnice. Ele reduc într-o anumită măsură primejdia izbucnirii unui război nuclear. Tocmai în aceasta constă, credem noi, principalul rezultat al dezvoltării relaţiilor sovieto-americane în ultimii cinci ani".

În acest context, raportul constată, însă, că : „Evoluţia în ansamblu pozitivă a relaţiilor sovieto-americane se complică, însă, în ultimii ani, printr-o serie de factori care nu sînt lipsiţi de importanţă. Caută să o împiedice forţe influente din S.U.A., care nu sînt interesate nici în îmbunătăţirea relaţiilor cu U.R.S.S., nici în destinderea internaţională în ansamblu". „Uniunea Sovietică — se subliniază în raport — este ferm hotărîtă să urmeze linia de îmbunătăţire în continuare a relaţiilor sovieto-americane, în strictă conformitate cu spiritul şi litera acordurilor realizate şi a obligaţiilor asumate în interesul ambelor popoare şi al cauzei păcii pe pămînt".

Raportul secretarului general al C.C. al P.C.U.S. subliniază că una din direcţiile principale ale activităţii de politică externă a guvernului sovietic este lupta pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru dezarmare. „Ţelul nostru final în acest domeniu a fost şi continuă să rămînă dezarmarea generală şi totală" — a evidenţiat, în acest sens, secretarul general al C.C. al P.C.U.S. Subliniind că procesul de destindere politică trebuie consolidat prin destindere militară, raportul accentuează ideea că pentru a reduce şi mai mult pericolul de război şi pentru a crea condiţii favorabile mersului înainte spre dezarmare, U.R.S.S. propune încheierea unui Tratat mondial de nefolosire a forţei în relaţiile internaţionale.

Raportul apreciază, în continuare, că lupta pentru cauza păcii, libertăţii şi independenţei popoarelor solicită, cu precădere, rezolvarea următoarelor sarcini majore :

„— întărind neabătut unitatea statelor socialiste frăţeşti şi dezvoltînd colaborarea lor multilaterală în edificarea noii societăţi, să crească contribuţia lor comună, activă la întărirea păcii ;

— să se realizeze încetarea cursei înarmărilor în continuă creştere, periculoasă pentru pace, şi trecerea la reducerea arsenalelor acumulate de armament, la dezarmare. În acest scop :

a) Să se facă tot posibilul pentru încheierea pregătirii unui nou acord între U.R.S.S. şi S.U.A. privind limitarea şi reducerea armamentelor strategice, pentru încheierea de tratate internaţionale privind încetarea generală şi totală a experienţelor cu arma nucleară, interzicerea şi nimicirea armei chimice, interzicerea creării de noi tipuri şi sisteme de arme de distrugere în masă, interzicerea acţionării asupra mediului natural în scopuri militare şi în alte scopuri duşmănoase.

b) Să se depună noi eforturi pentru activizarea convorbirilor privind reducerea forţelor militare şi a armamentelor în Europa centrală. După realizarea înţelegerii privind primele măsuri concrete în această privinţă, să se continue, în următorii ani, opera de destindere militară în regiunea menţionată.

c) Să se acţioneze ca, în locul actualei creşteri permanente a cheltuielilor militare ale multor state, să se afirme practica reducerii sistematice a acestora.

d) Să se ia toate măsurile pentru convocarea cît mai curînd a Conferinţei mondiale pentru dezarmare.

— să se concentreze eforturile statelor iubitoare de pace asupra lichidării focarelor de război existente şi, în primul rînd, asupra realizării unei reglementări juste şi trainice în Orientul Apropiat. În legătură cu această reglementare, statele respective să examineze problema privind contribuţia la încetarea cursei înarmărilor în Orientul Apropiat ;

— să se facă totul pentru adîncirea destinderii încordării internaţionale, trecerea ei în forme concrete de colaborare reciproc avantajoasă între state. Să se ducă o politică activă pentru traducerea completă în viaţă a Actului final al Conferinţei general-europene, pentru dezvoltarea colaborării paşnice în Europa. În conformitate cu principiile coexistenţei paşnice, să se continue cu consecvenţă dezvoltarea relaţiilor de colaborare reciproc avantajoasă de lungă durată în diferite domenii — politic, economic, ştiinţific şi cultural — cu Statele Unite ale Americii, Franţa, R.F. Germania, Marea Britanie, Italia, Canada, precum şi cu Japonia şi cu alte state capitaliste ;

— să se desfăşoare acţiunea de asigurare a securităţii în Asia pe baza eforturilor comune ale statelor de pe acest continent ;

— să se tindă spre încheierea Tratatului mondial de nefolosire a forţei în relaţiile internaţionale ;

— să se considere ca una din cele mai importante sarcini internaţionale lichidarea totală a tuturor rămăşiţelor sistemului de asuprire colonială, de îngrădire a egalităţii în drepturi şi independenţei popoarelor, a tuturor focarelor colonialismului şi rasismului ;

— să se realizeze înlăturarea discriminării şi a oricăror bariere artificiale din comerţul internaţional, lichidarea tuturor manifestărilor de inegalitate, dictat, exploatare în relaţiile economice internaţionale".

În partea finală a secţiunii din raport, consacrată situaţiei internaţionale, sînt examinate trăsăturile actuale ale procesului revoluţionar mondial, creşterea forţei de atracţie a socialismului, agravarea crizei economice care se manifestă în lumea capitalistă, intensificarea luptei oamenilor muncii. „S-a intensificat — relevă raportul — criza politico-ideologică a societăţii burgheze. Ea atacă instituţiile puterii, partidele politice burgheze, zdruncină norme etice elementare. Corupţia devine tot mai evidentă, chiar la nivelul verigilor superioare ale aparatului de stat. Continuă degradarea culturii spirituale, creşte criminalitatea.

Comuniştii nu prevestesc nici pe departe «falimentul automat» al capitalismului. El are încă mari rezerve. Cu toate acestea, evenimentele din ultimii ani confirmă cu o forţă nouă că capitalismul este o societate lipsită de viitor.

În cei cinci ani trecuţi, s-au dat puternice lovituri unor focare ale reacţiunii internaţionale. Tocmai în această perioadă au avut loc revoluţiile din Chile şi Portugalia, au cucerit un important succes forţele revoluţionare de eliberare din Peru, a căzut guvernul militaro-fascist din Grecia, s-a clătinat regimul fascist în Spania".

Raportul prezentat de tovarăşul L. I. Brejnev, după ce trece în revistă succesele obţinute de mişcarea comunistă internaţională, subliniază că, „în lupta lor, comuniştii pornesc de la legităţile generale ale dezvoltării revoluţiei şi construcţiei socialismului şi comunismului". „În-

țelegerea profundă a acestor legități generale, sprijinirea pe ele, în îmbinare cu abordarea creatoare și luarea în considerare a condițiilor concrete din fiecare țară în parte, au fost și rămîn particularitatea inalienabilă a marxist-leniniștilor" — se subliniază în raport.

Referindu-se la dezvoltarea legăturilor P.C.U.S. cu partidele frățești, raportul evidențiază rolul important pe care îl au conferințele regionale ale comuniștilor. „Trebuie să menționăm îndeosebi Conferința de la Havana a comuniștilor din America Latină și din Bazinul Mării Caraibilor, cu participarea partidelor comuniste din S.U.A. și Canada. Partidele comuniste din Europa se pregătesc, de asemenea, pentru conferința lor. Multe partide se pronunță pentru o nouă consfătuire mondială a partidelor comuniste și muncitorești. P.C.U.S. susține, în principiu, această idee. Cînd și cum să fie realizată constituie o problemă care, se înțelege, va fi rezolvată de comun acord".

Abordînd problema raportului dintre destindere și lupta de clasă, secretarul general al C.C. al P.C.U.S. a precizat că : „Destinderea, coexistența pașnică se referă la relații interstatale. Aceasta înseamnă, în primul rînd, că divergențele și conflictele dintre țări nu trebuie rezolvate pe calea războiului, prin aplicarea forței sau a amenințării cu forța. Destinderea nu anulează și nu poate anula în nici un fel sau schimba legile luptei de clasă. Nimeni nu poate conta pe faptul că, în condițiile destinderii, comuniștii se vor împăca cu exploatarea capitalistă sau că monopoliștii vor deveni adepți ai revoluției. Așadar, respectarea strictă a principiului neamestecului în treburile altor state, respectarea independenței și suveranității lor constituie una din condițiile indispensabile pentru destindere. Nu ascundem faptul că vedem în destindere calea spre crearea unor condiții mai favorabile pentru construcția socialistă și comunistă pașnică. Aceasta confirmă doar faptul că socialismul și pacea sînt indivizibile".

Un amplu capitol al raportului prezentat de tovarășul L. I. Brejnev a fost consacrat bilanțului celui de al 9-lea cincinal și principalelor sarcini ale politicii economice a partidului. „Dacă avem în vedere bilanțul general al celui de-al 9-lea cincinal — a spus secretarul general al C.C. al P.C.U.S. — principalul constă în faptul că munca plină de abnegație a poporului sovietic, activitatea de îndrumare și organizatorică desfășurată de partid au asigurat o creștere stabilă a economiei. Principalele sarcini social-economice ale cincinalului au fost rezolvate. Bilanțul cincinalului va deveni deosebit de impresionant dacă va fi apreciat punctul de vedere al creșterii în acești ani a puterii economice a țării, al sporurilor absolute. În această privință, cel de-al 9-lea cincinal nu are egal. Am obținut creșteri mult mai mari decît în oricare cincinal anterior ale producției industriale, investițiilor de capital, alocațiilor de stat pentru organizarea de noi acțiuni de creștere a bunăstării poporului". Volumul producției industriale a crescut, în cursul cincinalului, așa cum s-a prevăzut în Directivele celui de al XXIV-lea Congres, cu 43 la sută. Acesta — a subliniat vorbitorul — este un succes remarcabil al clasei noastre muncitoare, al intelectualității tehnico-științifice, al conducătorilor din producție.

„Primul lucru pe care trebuie să-l arătăm — a subliniat vorbitorul — sînt succesele în rezolvarea sarcinii definite de Congresul al XXIV-lea al P.C.U.S. ca fiind principală — creșterea nivelului de trai al poporului. Istoria țării nu cunoaște un program social atît de larg ca cel ce a fost îndeplinit în perioada raportată. Este suficient să amintim că pentru înfăptuirea noilor măsuri sociale au fost alocate tot atîtea fonduri cîte s-au alocat în două cincinale precedente luate la un loc. Veniturile reale pe locuitor au crescut cu aproape o pătrime".

S-a relevat, în continuare că o altă problemă fundamentală în rezolvarea căreia s-au obținut, de asemenea, progrese, o constituie dezvoltarea agriculturii.

„Delegații la Congres — a spus el — sînt informați că dezvoltarea agriculturii în cei cinci ani care au trecut s-a desfășurat în toiul unei lupte crîncene împotriva forțelor stihinice ale naturii". „Măsurile hotărîte adoptate de partid, munca încordată, putem spune fără nici o exagerare, eroică, care s-a desfășurat în colhozuri și sovhozuri la chemarea C.C., au îmbunătățit simțitor situația. În ansamblu, în agricultură, producția a continuat să crească" — a evidențiat vorbitorul.

În cel de-al 9-lea cincinal s-au obținut succese apreciabile și în rezolvarea unei probleme esențiale, cum este creșterea eficienței producției. Indicatorul cel mai generalizat în acest sens îl constituie creșterea accelerată a productivității muncii. Pe seama ei, în industrie s-au realizat 84 la sută din sporul producției, în construcții — 78 la sută, în agricultură întregul spor — se arată, în continuare, în raport, relevîndu-se, totodată, că o altă problemă importantă la a cărei rezolvare s-a procedat cu mare elan în anii celui de al 9-lea cincinal o constituie asigurarea nevoilor țării de combustibili, energie, metale și materii prime.

Ocupîndu-se, în continuare, de strategia economică a partidului și principalele particularități ale celui de-al 10-lea cincinal, vorbitorul a reliefat noile posibilități create pentru rezolvarea principalelor sarcini social-economice puse de Programul partidului, de ultimele congrese. „Pivotul strategiei economice a partidului, care străbate atît cel de-al 10-lea cincinal cît și perspectiva pe termen lung, a arătat tovarășul L. I. Brejnev, îl constituie creșterea continuă a potențialului economic al țării, extinderea și reînnoirea radicală a fondurilor de producție, asigurarea unei creșteri stabile echilibrate a industriei grele — temelia economiei naționale". Vorbitorul a arătat, totodată, că, pentru rezolvarea cu succes a sarcinilor de ordin economic și social variate care stau în fața țării, nu există altă cale în afara creșterii rapide a productivității, creșterii simțitoare a eficienței întregii producții sociale.

„Va fi necesară o muncă imensă. În esență, trebuie să se obțină schimbări calitative profunde în structura și nivelul tehnic al economiei naționale, să se modifice substanțial însăși înfățișarea ei. Iată ce înseamnă în practică orientarea partidului spre creșterea eficienței. Și aici un mare rol revine noului cincinal ; nu întîmplător a fost numit el cincinal al eficienței și calității. În aceasta constă una din principalele lui particularități", a spus secretarul general al C.C. al P.C.U.S.

Linia spre eficiență își găsește în cel de-al 10-lea cincinal o expresie în aceea că creșterea productivității muncii trebuie să asigure aproximativ 90 la sută din sporul producției industriale, întreaga creștere a producției agricole și din construcții. În ansamblu se vor obține prin aceasta 85—90 la sută din creșterea venitului național al țării față de 80 la sută din cincinalul precedent.

Tovarășul L. I. Brejnev s-a referit apoi la problemele-cheie ale dezvoltării economiei în etapa actuală. O sarcină primordială, a spus el, rămîne accelerarea progresului tehnico-științific. „Revoluția în știință și în tehnică — a subliniat vorbitorul — reclamă schimbări cardinale în stilul și metodele activității economice, lupta hotărîtă împotriva inerției și rutinei, un adevărat respect față de știință, priceperea și dorința de a se sfătui și de a ține seama de ea".

În legătură cu activitatea ce urmează să fie înfăptuită în domeniul agriculturii — dezvoltarea în continuare a acesteia constituind o sarcină a întregului popor —, secretarul general al C.C. al P.C.U.S. a arătat : „Aici partidul propune două țeluri legate reciproc între ele. Primul : să se ajungă la aprovizionarea sigură a țării cu produse alimentare și materie primă agricolă, să existe întotdeauna suficiente rezerve pentru aceasta. Și al doilea : să se progreseze din ce în ce mai departe pe calea apropierii condițiilor materiale și culturale de trai de la orașe și sate, ceea ce constituie cerința noastră programatică". „Așa după cum știți, a spus tovarășul L. I. Brejnev, se prevede ca volumul mediu anual al producției agricole să crească cu 14 pînă la 17 la sută, în comparație cu cincinalul trecut. Sarcina cea mai actuală este creșterea producției de grîne". „Recolta medie anuală de cereale trebuie ridicată cu cel puțin 35—40 milioane tone".

Arătînd, în continuare, că, odată cu creșterea în ritm rapid a agriculturii, partidul acordă o atenție uriașă dezvoltării acelor ramuri ale industriei care fac parte din așa-numita grupă B, vorbitorul a subliniat că, deși se poate și aici vorbi cu deplină justificare despre succese însemnate, se impune sporirea producției mărfurilor de larg consum, îmbunătățirea comerțului și serviciilor pentru populație.

În legătură cu dezvoltarea raporturilor economice externe, vorbitorul a relevat că însemnătatea tot mai mare pe care o capătă dezvoltarea acestora „este un rezultat direct al creșterii rapide a economiei noastre naționale și al marilor transformări care au loc în lume, al succeselor politicii de pace și destindere". Tovarășul L. I. Brejnev a apreciat că întărirea legăturilor economice consolidează forța și coeziunea țărilor socialiste, că facilitează transformarea economiei și a vieții sociale a țărilor în curs de dezvoltare într-un sens progresist, că, în ce privește statele capitaliste, legăturile economice și tehnico-științifice cu acestea consolidează și lărgesc baza materială a politicii de coexistență pașnică.

În capitolul final al raportului, intitulat „Partidul în condițiile socialismului dezvoltat", tovarășul L. I. Brejnev a subliniat că „rezultatele ultimului cincinal demonstrează convingător că Partidul Comunist al Uniunii Sovietice a urmat linia leninistă. El îndeplinește cum se cuvine rolul de conducător politic al clasei muncitoare, al tuturor oamenilor muncii, al întregului popor. Din nou s-a manifestat forța previziunii științifice și realismului politicii partidului, capacitatea sa de a orienta energia maselor spre soluționarea sarcinilor construcției comuniste". Arătînd că, în perioada la care se referă raportul, partidul a continuat să crească și să se întărească, că, pe baza respectării normelor leniniste ale vieții de partid și principiilor conducerii de către partid, unitatea rîndurilor P.C.U.S. pe plan ideologic și pe plan organizatoric a devenit și mai puternică, vorbitorul a spus : „Dinamismul dezvoltării societății sovietice, proporțiile mereu crescînde ale construcției comuniste, activitatea noastră pe arena internațională reclamă, în continuare, ridicarea nivelului conducerii de către partid a dezvoltării economiei și culturii, a educației oamenilor, a îmbunătățirii activității organizatorice și politice în rîndul maselor". În continuare, secretarul general al C.C. al P.C.U.S. s-a referit la politica de cadre, la activitatea ideologică-educativă a partidului, la probleme ale conducerii de către partid a organizațiilor de stat și obștești, la perfecționarea legislației sovietice, a consolidării ordinii de drept socialiste. În context, raportul se referă la pregătirea proiectului noii Constituții a U.R.S.S., care „trebuie să consfințească și să stabilească în mod clar scopul suprem al statului nostru. Iar acest scop suprem este edificarea societății comuniste".

Ample perspective ale cooperării economice dintre România și țările Americii Latine

Bujor Almășan

ministrul minelor, petrolului și geologiei

Întors, recent, dintr-o vizită într-o serie de țări latino-americane, Bujor Almășan, ministrul minelor, petrolului și geologiei, a avut amabilitatea de a răspunde întrebărilor adresate de revista „Lumea", pe marginea semnificației și finalității acestei vizite românești, cu profil economic, în America Latină.

— Vă rugăm, pentru început, să enunțați principalele obiective ale călătoriei dv. în America Latină, referindu-vă, desigur, și la rezultatele concrete cu care s-a încheiat.

— Am vizitat patru țări din America Latină : Mexic, Columbia, Peru și Venezuela, țări cu care relațiile noastre — datorită, înainte de toate, vizitelor efectuate de către președintele Nicolae Ceaușescu — s-au dezvoltat foarte mult. Obiectivul principal al vizitei în aceste țări a fost acela al examinării stadiului actual al acțiunilor de cooperare în domeniul industriei extractive și stabilirea de noi măsuri care să conducă la întărirea și dezvoltarea cooperării economice.

Apreciez că rezultatele obținute sînt foarte bune. Partenerii noștri latino-americani au manifestat mult interes pentru concretizarea de noi obiective de cooperare, pentru folosirea experienței existente, atît în țara noastră, cît și în țările vizitate, în avantajul reciproc al țărilor și popoarelor noastre.

Cooperarea dintre România și aceste țări se desfășoară în prezent sub auspicii favorabile, permițînd obținerea unor rezultate foarte bune, perspectivele dezvoltării fiind deosebit de încurajatoare.

Putem dezvolta, de pildă, o cooperare fructuoasă cu Mexicul în domeniul industriei petroliere, ținînd seama de experiența existentă, în prezent, în cele două țări, în acest domeniu. Firește, au fost stabilite măsuri concrete în acest sens.

Cu Columbia, cooperarea are mari perspective atît în domeniul minier, cît și în cel petrolier. S-au fixat măsurile necesare pentru adîncirea cooperării în domeniul cărbunilor cocsificabili și s-a concretizat înființarea unei societăți mixte pentru executarea de lucrări în domeniul petrolier.

În Peru, cele două părți au căzut de acord să continue lucrările pentru punerea în exploatare a zăcămîntului de cupru și zinc de la Antamina. De asemenea, am convenit să desfășurăm o cooperare în domeniul petrolier, prin utilizarea metodelor de recuperare secundară a țițeiului de la zăcămintele de la Talarra.

În Venezuela, ultima țară vizitată, am căzut de acord asupra posibilităților de cooperare în domeniul recuperării secundare și terțiare a țițeiului. După cum vedeți, vizita s-a încheiat cu rezultate cît se poate de concrete.

— Ați avut numeroase întîlniri cu personalități din țările vizitate. Care au fost aprecierile acestora referitoare la România și politica sa internațională ?

— În fiecare țară vizitată, au fost organizate întîlniri de lucru cu numeroase personalități, printre care miniștri, conducători ai unor mari instituții, întreprinderi sau firme, oameni de afaceri. De asemenea, în fiecare țară, delegația noastră a fost primită de șeful statului respectiv.

Convorbirile purtate au pus, amplu, în evidență aprecierile de care se bucură politica internațională a României, stima și respectul față de această politică, orientată — așa cum au ținut, în mod deosebit, să remarce gazdele — spre promovarea unei largi cooperări cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială, întemeiată pe principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Deși au trecut peste doi ani de la vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în aceste țări, ecoul este încă foarte prezent, răsfrîngîndu-se rodnic asupra relațiilor României cu statele vizitate. Oamenii politici din aceste țări au urmărit și urmăresc, cu consecvență și interes, acțiunile românești de politică externă în continuitatea lor, găsind, cu trecerea timpului, noi semnificații momentului istoric al vizitei, identificînd valoarea, întărită de evoluția evenimentelor în lume, atît bilaterală, cît și internațională, a importantelor documente semnate cu acel prilej.

În foarte multe din aceste convorbiri s-au făcut referiri repetate la contribuția originală și profundă pe care a adus-o și o aduce, neobosit, șeful statului nostru, pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, contribuție care — ne-au subliniat gazdele — se evidențiază nu numai prin valoarea și justețea principiilor proclamate, ci și prin acțiuni concrete de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare, angajate într-un amplu efort de propășire economică și socială, în vederea lichidării decalajului care le desparte de țările avansate din punct de vedere economic. Poziția românească asupra noii ordini economice internaționale a întrunit în aceste țări o largă adeziune, concretizată, de altfel, și prin sprijinul acordat de țările latino-americane primirii României — cu prilejul Conferinței ministeriale de la Manila — în cadrul „Grupului celor 77".

— Vizitînd o serie de obiective economice, ce ați putut constata în legătură cu eforturile acestor state în direcția consolidării și dezvoltării economiei lor naționale ?

— În toate țările vizitate, gazdele ne-au dat, cu extremă amabilitate, posibilitatea ca, în timpul ce l-am avut la dispoziție, să vedem cît mai multe din realizările și din eforturile pe care popoarele acestor țări le depun pentru dezvoltarea economiei lor naționale, pentru a crea condiții de muncă și de viață din ce în ce mai bune popoarelor lor, pentru a-și valorifica, în cele mai bune condiții, bogățiile lor naționale.

Obiectivele vizitate au fost, mai ales, din domeniul industriei extractive, cum era, de altfel, și firesc, dat fiind profilul delegației noastre. Am vizitat, de pildă, platformele de foraj marin din zona Golfului Tampico (Mexic), zona petrolieră de la Talarra (Peru) și cîmpurile petroliere din zona lacului Maracaibo (Venezuela). Am constatat preocuparea partenerilor noștri pentru realizarea de obiective la înalt nivel tehnic, cu accent, în special, pe obținerea unei cît mai mari eficiențe. Ne-au impresionat nivelul de pregătire a specialiștilor, modul de organizare a activității și, ceea ce este foarte important, rezultatele foarte bune pe care le obțin.

Ingineri, tehnicieni, diverși alți interlocutori și-au manifestat dorința de a întări și a dezvolta cu țara noastră relațiile de cooperare, propunînd, în acest sens, obiective concrete și măsuri care să conducă la realizarea, cît mai curînd posibil, a unui deziderat comun : promovarea între țările și popoarele noastre a unor relații durabile și fructuoase, relații beneficiind, firește, de afinitățile tradiționale care leagă România de aceste țări, dar, înainte de toate, relații animate de idealurile și obiectivele comune de cooperare, pace și progres.

C. E. E.

Controverse comunitare

Premierul belgian Leo Tindemans s-a deplasat pe malurile Senei pentru a-şi pleda, într-o dezbatere publică, opiniile privind viitorul vest-european. Doar o zi mai tîrziu, gaulliştii constatau, în cadrul biroului executiv al U.D.R., „ambiguităţile" documentului elaborat de Tindemans, adăugînd un nou element controverselor din viaţa politică franceză, pe tema riscurilor pe care le-ar comporta abandonul suveranităţii naţionale. În aceeaşi zi, gazetele londoneze comentau întîlnirea dintre premierii Marii Britanii şi Olandei, relevînd că, după convorbiri care au durat numai o zi, s-a desprins o atitudine comună : respingerea ideii unui „directorat" în C.E.E.

Convorbirile anglo-olandeze, purtate în Downing Street 10, au dus la adoptarea unei poziţii nete de respingere a ipotezei „directoratului". Ministrul de externe al Olandei a emis părerea că un asemenea „directorat" ar da C.E.E. „o lovitură mortală". „Le Nouvel Observateur" înregistra că „ideea unui directorat al marilor puteri din Piaţa comună, chiar nuanţată prin prezenţa unuia dintre cei «mici», este inacceptabilă pentru majoritatea partenerilor Franţei".

Fără a avea gir oficial, formula „directoratului" este justificată de autorii ei prin necesitatea unui „nucleu intern care să poată adopta decizii pentru întreaga comunitate" („International Herald Tribune"). „Directoratul" este conceput ca un for în care deciziile aparţin ţărilor mai mari şi mai puternice (deşi se preferă să se vorbească de „un for stimulator"). Se deschid, însă, cîteva portiţe : eventuala prezenţă a unui stat „mic" în compania celor „mari", o anumită „rotaţie" care, periodic, să îngăduie şi altor state să ocupe pentru un timp un fotoliu în „brain trust", „delegări" de competenţe etc.

Controversele privind destinul C.E.E. nu se limitează însă la proiectul „directoratului". Raportul Tindemans, alegerea „parlamentului" vest-european, apropiata reuniune a Consiliului Pieţei comune alimentează o confruntare ce scoate la iveală puncte de vedere greu conciliabile. Explicaţiile pe care premierul belgian le-a oferit, la Paris, pe marginea documentului elaborat n-au izbutit să fie convingătoare. Tindemans a susţinut, din nou, ideea că statele a căror poziţie este minoritară în cadrul C.E.E. trebuie să se supună punctului de vedere majoritar. În locul suveranităţii naţionale a fiecărui stat, a propus „exercitarea suveranităţii noastre în comun", adică renunţarea la atributele fireşti ale independenţei naţionale. O asemenea viziune este în flagrant dezacord cu tendinţa — consolidată în lume — a afirmării drepturilor suverane ale naţiunilor. Fostul premier francez Michel Debré vede, în construcţia propusă de Tindemans, „o lovitură fatală dată identităţii naţionale". Şeful diplomaţiei britanice, James Callaghan, afirmă categoric : „Conceptul supranaţionalităţii nu ţine suficient seama de istoria noastră. Nu poţi îneca sentimentul puternic al independenţei naţionale într-o comunitate amorfă".

Denunţînd „ambiguităţile" raportului Tindemans. biroul executiv al U.D.R. a reafirmat, la 17 februarie, opţiunea gaulliştilor pentru o Europă occidentală „cu adevărat independentă". Gaulliştii — sintetiza „France Presse" — „sînt unanimi pentru a condamna raportul Tindemans". O notă de patru pagini, redactată de fostul ministru de externe Couve de Murville, privind „parlamentul" vest-european, a fost transmisă primului ministru francez. În acest text, citit în cursul reuniunii U.D.R., s-au semnalat „inconvenientele şi chiar primejdiile reale" pe care le comportă un vot direct şi universal pentru Adunarea vest-europeană şi schimbarea atribuţiilor acesteia. Atitudinea U.D.R. — componentă indispensabilă a actualei majorităţi prezidenţiale — nu poate fi nesocotită la Elysée. Poziţia gaulliştilor se plasează într-un larg curent de opinie publică. Refuzul comuniştilor francezi de a subscrie la proiectele propuse de Tindemans a fost reafirmat de Georges Marchais care, într-o declaraţie radiodifuzată, a subliniat că „este pusă în cauză independenţa naţională a Franţei".

De altfel, acumularea contradicţiilor în C.E.E. este vizibilă pe diferite planuri. O „carte verde" a guvernului britanic a exprimat „îndoieli" în privinţa posibilităţii alegerii „parlamentului" vest-european în 1978, iar un membru al aceluiaşi guvern, mai explicit, a afirmat că, „în următorii zece ani", nu trebuie să se aştepte ca acest parlament să fie dotat cu puteri reale. În ansamblu, la Londra — cum constata „Guardian" — acceptîndu-se principiul unei evoluţii comunitare, se respinge „degenerarea într-o federaţie suprastatală şi supranaţională".

În primele zile din aprilie, la Luxemburg, problemele Europei occidentale şi ale viitorului C.E.E. vor fi analizate, la nivel înalt, de către „cei nouă". Pentru Franţa (s-a subliniat la Paris de către preşedintele Giscard d'Estaing, în cursul ultimei şedinţe a Consiliului de Miniştri), esenţialul îl constituie „căutarea mijloacelor pentru întărirea capacităţii Europei occidentale de a defini şi conduce o veritabilă acţiune politică".

E. O.

Contacte diplomatice

— *Ministrul polonez al afacerilor externe, Stefan Olszowski a efectuat o vizită la Paris.*

— *Mahmud Riad, secretar general al Ligii Arabe s-a aflat într-un turneu în Algeria, Maroc, Mauritania.*

— *Al doilea turneu european al ministrului de externe al Spaniei, Jose Maria de Areilza a cuprins: Belgia, Irlanda, Olanda, Elveţia.*

— *Premierul Pakistanului, Zulfikar Ali Bhutto, a început o călătorie prin mai multe state occidentale: R.F.G., Suedia, Canada, S.U.A., Italia.*

— *În cadrul unei vizite oficiale, Max van der Stoel, ministru al afacerilor externe al Olandei, a fost la Budapesta.*

— *François Xavier Ortoli, preşedintele Comisiei ministeriale a Pieţei comune, a vizitat, timp de patru zile, Canada, plecînd, apoi, în S.U.A.*

— *S-a desfăşurat vizita viceprim-ministrului şi ministru al afacerilor externe al Iugoslaviei, Miloş Minici, în Turcia.*

— *Premierul Luxemburgului, Gaston Thorn, a purtat convorbiri cu oficialităţile britanice, la Londra.*

— *A început turneul preşedintelui Anwar Sadat în Arabia Saudită, Kuweit, Uniunea Emiratelor Arabe, Qatar, Bahrein.*

— *Preşedintele Tanzaniei, Julius Nyerere, s-a întîlnit la Mbala (Zambia) cu preşedintele Kenneth Kaunda.*

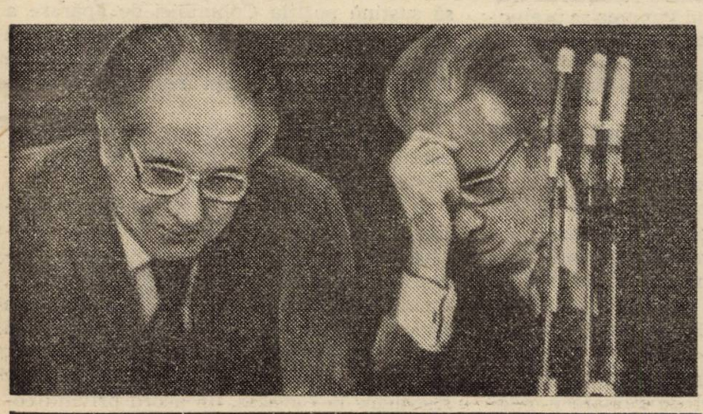

Premierul Aldo Moro şi ministrul de finanţe Emilio Colombo în timpul dezbaterilor din Camera Deputaţilor privind votul de încredere acordat noului guvern

La Praga au avut loc, recent, convorbiri oficiale cehoslovaco-austriece, prilejuite de vizita cancelarului federal al Austriei. În imagine, Lubomir Strougal, preşedintele Guvernului federal al R.S. Cehoslovace, şi cancelarul federal Bruno Kreisky

S.U.A. — AMERICA LATINĂ

Coordonatele „noului dialog"

Venezuela, Peru, Brazilia, Columbia, Costa Rica și Guatemala sînt cele șase țări latino-americane care, între 16—24 februarie, au fost vizitate de secretarul de stat al S.U.A., Henry Kissinger. Turneul fusese proiectat de mai multă vreme, anunțat și contramandat, amînări succesive înscriind pe agenda relațiilor S.U.A. — America Latină numeroase probleme în suspensie.

De la numirea sa la Departamentul de Stat, Henry Kissinger ia, pentru prima dată, contact direct cu solul latino-american. „Am venit pe acest continent, pentru că Statele Unite consideră că America Latină ocupă un loc special în cadrul politicii lor externe", a declarat Henry Kissinger la Caracas, prima dintre capitalele vizitate, unde a rostit un amplu discurs-cadru asupra întregului său turneu. Copii ale discursului au fost, apoi, transmise celorlalte țări incluse pe lista călătoriei. S-a constatat că centrul de greutate al cuvîntării îl reprezintă un plan în șase puncte al cooperării interamericane, care încearcă să reglementeze situația mai veche, cînd Washingtonul „nu a ținut cont suficient de faptul că America Latină a cunoscut ani de frustrare, în care promisiuni majore din partea Statelor Unite nu au fost îndeplinite".

Primele vizate de discursul lui Henry Kissinger sînt țările din zonă, cele mai dezvoltate din punct de vedere economic, față de care Statele Unite se angajează să le sprijine eforturile pentru „a participa la economia mondială pe picior de egalitate cu statele industrializate". De asemenea, va fi menținut „ajutorul direct către țările cele mai sărace", ajutor care, în prezent, se ridică la 300 milioane de dolari anual. Washingtonul se pronunță, în egală măsură, favorabil întăririi cooperării între țările producătoare și consumatoare de materii prime, ca și ideii prelucrării resurselor de către țările care le produc. Pe plan continental, Statele Unite, deși nu sînt membre, salută crearea S.E.L.A. (Sistemul economic latino-american), exprimîndu-și speranța că viitoarea lor cooperare cu noua organizație nu va căpăta aspecte de „confruntare". Eventualele divergențe, în orice domeniu ar apare — se preconizează — urmează a fi reglementate pe bază de egalitate. Sînt incluse, aici, problema Canalului Panama, ca și cea a companiilor transnaționale care acționează în America Latină (cărora li se va stabili un drastic „cod de conduită", ținînd cont de unele antecedente, ca amestecul societății I.T.T. în evenimentele din Chile, în timpul guvernului Allende). Cît privește Organizația Statelor Americane, structurile sale vor fi modernizate, practica informării între membrii săi rămînînd valabilă.

În cele șase capitale latino-americane, Henry Kissinger propune, astfel, intrarea concretă în funcțiune a „noului dialog" dintre S.U.A. și America Latină, lansat de el însuși, în 1974, la întîlnirea din Mexic cu omologii săi latino-americani. Timp de doi ani de zile, „noul dialog" a bătut pasul pe loc, îndemnînd țările latino-americane să se întrebe în ce constau „relațiile lor speciale" cu Washingtonul. Henry Kissinger însuși — ca răspuns la o întrebare despre amînarea, de mai multe ori, a turneului — a motivat această situație prin faptul că preocupările americane au fost orientate, în acest timp, în special spre

Venezuela — prima etapă a turneului latino-american al secretarului de stat american, Henry Kissinger. În imagine, șeful Departamentului de Stat (dreapta), împreună cu președintele țării gazdă, Carlos Andres Perez, după prima din cele două întîlniri care au avut loc la Palatul Miraflores din Caracas

Orientul Apropiat și Indochina. Pe de altă parte, prin faptul că au intervenit factori de răcire substanțială în relațiile cu vecinii latino-americani : legea votată de Congresul american, la 5 februarie 1975, prin care Venezuela și Ecuador — datorită apartenenței lor la O.P.E.C. — sînt excluse de la preferințele comerciale de care ar trebui să beneficieze, ca țări în curs de dezvoltare, din partea S.U.A. Celelalte state latino-americane au dezaprobat acest tratament discriminatoriu, care contravine uneia din clauzele „noului dialog" : evitarea introducerii de noi restricții privind accesul mărfurilor latino-americane pe piața S.U.A. De asemenea, faptul că negocierile pentru reînnoirea tratatului asupra Canalului Panama se prelungesc, fără a avea vreo șansă imediată de progres, a conturat o poziție unanimă latino-americană de sprijin față de revendicările părții panameze.

Ridicarea sancțiunilor impuse Cubei la începutul deceniului trecut de către O.S.A. a constituit, de asemenea, un alt teren de confruntare, prin drumul nu lipsit de obstacole al acestui proces de normalizare a relațiilor pe continent. Mecanismele de procedură la care au recurs unele țări latino-americane — mai depărtate din punct de vedere politic de Cuba și mai apropiate de Statele Unite —, pentru a întîrzia acest curs al evenimentelor, au contrastat cu inițiativa altor țări de reluare a relațiilor cu acest stat, indiferent de recomandările O.S.A. Cît privește organismul în sine, două propuneri de proveniență latino-americană, privind modificări ale Cartei O.S.A., nu beneficiază de asentimentul S.U.A. : includerea unei clauze asupra „securității economice" a țărilor de pe continent și a alteia privind libertatea statelor de a-și alege regimul dorit.

Referitor la acest context, „International Herald Tribune" remarca : „Acele trăsături familiare ale peisajului diplomatic, «sistemul» interamerican și «comunitatea» emisferică occidentală, au dispărut. În locul lor, au apărut două entități separate — America Latină și Statele Unite —, ambele mergînd, în măsură tot mai mare, la bine sau la rău, pe căi proprii". Constatări similare figurează și în așanumitul „raport Linowitz" (1974), primul ca importanță, după cel al lui Nelson Rockefeller, realizat în 1969 : țările Americii Latine sînt și vor rămîne foarte diverse, avînd de jucat un rol din ce în ce mai activ și independent în viața internațională, ceea ce recomandă din partea S.U.A. o reajustare a politicii lor față de aceste state.

Este, de altfel, sensul organizării turneului lui Henry Kissinger, al cărui traseu a fost marcat de numeroase manifestații de protest și critici în presa locală, care au reconfirmat vechile aprehensiuni latino-americane față de politica Statelor Unite. „Schema deja învechitului «nou dialog» s-a dovedit, pînă acum, lipsită de vitalitate și de rezultate, deși ea a fost propusă chiar de Kissinger", comenta „Jornal Do Brasil". Unele declarații ale secretarului de stat, făcute în timpul vizitei, au creat, de asemenea, nemulțumiri. Ziarul de mare tiraj din Venezuela „El Nacional" scrie că afirmațiile lui Kissinger — potrivit cărora Brazilia se află pe punctul de a deveni o putere mondială — au fost „imprudente și prejudicioase" pentru ansamblul relațiilor din zonă și, în special, pentru cele dintre S.U.A. și țările Americii Latine. Ziarul reia, ca exemplu, declarația făcută în 1971 de o altă personalitate nord-americană — care a afirmat că „încotro se îndreaptă Brazilia, într-acolo vor merge toate statele din regiune" — arătînd că ea a dăunat mult relațiilor interamericane. Cotidianul american „Washington Post" sublinia că îmbunătățirea relațiilor depinde, printre altele, „de abandonarea de către Statele Unite a atitudinii lor de hegemonie față de această zonă", ca și de „transpunerea în practică a angajamentelor asumate de Statele Unite în discursul lui Kissinger la cea de-a 7-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.". La Bogota, într-o scurtă declarație apărută în presă, președintele Columbiei, Lopez Michelsen, a relevat că, în cursul convorbirilor cu secretarul de stat american, s-a văzut nevoit să susțină poziția Columbiei de apărare a independenței naționale și de sprijin față de revendicarea suveranității asupra zonei Canalului Panama, exprimată de statul vecin.

„Noul dialog" — înțeles ca o bază de relații cu adevărat echitabilă — se dovedește a fi necesar.

O nouă politică, purtînd, în cazul relațiilor bilaterale cu fiecare din țările vizitate, amprenta elementului specific : Venezuela — țară exportatoare de petrol, membră a O.P.E.C., afectată direct de noua lege a comerțului din S.U.A. ; preocupată de problema transferului de tehnologie, ea a semnat, în timpul vizitei lui Henry Kissinger la Caracas, un acord privind cooperarea în domeniul cercetării energetice ; Peru — țară angrenată într-un proces de profundă restructurare națională, atașată principiului nealinierii, avînd bune

relații cu Cuba, cu celelalte țări socialiste, stat care a naționalizat recent încă o firmă nord-americană, „Marcone Mining", care a depus o vie activitate pentru restructurarea O.S.A. ; Brazilia — aflată în plin avînt economic, marcată de prezența a numeroase companii multinaționale, interesată de deficitul balanței sale comerciale cu S.U.A., preocupată de o afirmare pe plan internațional pe măsura potențialului său economic ; în timpul vizitei lui Kissinger la Brasilia, aceste coordonate au conlucrat la instituirea unui sistem de consultări periodice între guvernele celor două țări ; Columbia și Costa Rica — ambele cu guverne de orientare social-democrată, stabile, favorabile deschiderii spre țările socialiste, spre lumea a treia, avînd fiecare probleme economice în suspensie cu Statele Unite ; Guatemala — inclusă pe lista turneului, în semn de recunoaștere a încercărilor nefaste prin care a trecut în timpul recentelor seisme.

Primul turneu după lansarea ideii „noului dialog" a prilejuit secretarului de stat american cunoașterea, la fața locului, a tuturor acestor probleme, cunoaștere utilă cel puțin în perspectiva întrunirii din iunie a Adunării Generale a O.S.A.

Anca Voican

BONN

Acordurile polono—vest-germane aprobate în Bundestag

Bundestagul vest-german a aprobat joia trecută, prin vot nominal, în cea de-a doua și a treia lectură, acordurile cu R. P. Polonă, ele întrunind votul favorabil al partidelor din coaliția guvernamentală P.S.D. și P.L.D., precum și a unui număr de deputați din rîndul U.C.D.—U.C.S. Majoritatea opoziției a votat, însă, împotrivă. În conformitate cu procedura parlamentară, acordurile urmează, la 12 martie, să fie examinate în Bundesrat (Camera landurilor), care se va pronunța definitiv asupra ratificării.

Acordurile polono — vest-germane au fost semnate, după cum se știe, în octombrie anul trecut, cu prilejul vizitei oficiale efectuate la Varșovia de către vicecancelarul și ministrul afacerilor externe al R.F. Germania, Hans-Dietrich Genscher. După ce, în preambulul acestora, se fac referiri la Tratatul dintre cele două state, din 7 decembrie 1970, asupra normalizării relațiilor și se amintește declarația comună a primului secretar al C.C. al P.M.U.P., Edward Gierek, și a cancelarului federal al R.F.G., Helmut Schmidt, făcută la Helsinki, la 2 august 1975, articolele acordurilor stipulează : în articolul 1, faptul că guvernul R.F. Germania înlesnește lui „Bank Handlowy" din Varșovia să primească din partea Băncii de credit pentru reconstrucție din Frankfurt pe Main un credit financiar în valoare de un miliard de mărci vest-germane ; în articolele 2 și 3, condițiile de acordare a creditului : el va fi pus la dispoziție în trei rate anuale, în cursul anilor 1975, 1976 și 1977, dobînda — calculată din ziua plătirii fiecărei rate — fiind de 2,5 la sută anual, pentru întreaga sumă încasată pînă în momentul respectiv, rambursarea creditului urmînd să se facă în 20 de rate anuale egale, începînd din 15 noiembrie 1980. Plățile se vor face în mărci vest-germane. Acordurile conțin, de asemenea, prevederi în probleme umanitare, precum și în legătură cu pensiile și asigurările împotriva accidentelor (la acest capitol prin înțelegerea încheiată asupra despăgubirilor financiare, R.F.G. — se precizează — va plăti Poloniei o sumă de 1,3 miliarde mărci). Din complexul acordurilor semnate face parte, totodată, un program de perspectivă privind dezvoltarea cooperării economice, industriale și tehnice între cele două state, fiind menționate numeroase domenii în care există perspective deosebit de favorabile în această direcție.

În comunicatul dat publicității la încheierea vizitei lui Hans-Dietrich Genscher, în Polonia, se subliniază că acordurile încheiate între cele două țări reprezintă rezultatele eforturilor ferme ale ambelor părți și ale hotărîrilor adoptate la Helsinki de Edward Gierek și Helmut Schmidt, părțile considerîndu-le ca o bază bună pentru adîncirea și extinderea procesului de normalizare. Ambele părți și-au exprimat, de asemenea, convingerea că acordurile în problemele economice și financiare vor exercita o influență pozitivă asupra intensificării, în continuare, a colaborării economice. În acest sens, a fost relevat rolul important al programului pe 10 ani privind dezvoltarea colaborării economice, industriale și tehnice, în special ca bază pentru încheierea unor acorduri de cooperare, părțile exprimîndu-și hotărîrea de a stimula orice pași pentru dezvoltarea, pe mai departe, a colaborării economice care contribuie la o balanță comercială mai echilibrată. Ministrul de externe al Poloniei, Stefan Olszowski, declara, de altfel, la ceremonia semnării de la Varșovia a acestor acorduri, că ele reprezintă „un triumf al realismului politic", avînd, ca și tratatul din 1970, importanță fundamentală pentru viitorul relațiilor dintre Polonia și R.F.G. De asemenea, Hans-Dietrich Genscher, relevînd contribuția însemnată pe care aceste acorduri o aduc la dezvoltarea raporturilor dintre cele două state, afirma că ele servesc extinderii relațiilor economice, al căror volum a crescut de peste trei ori din 1970, favorizînd „sporirea posibilităților Poloniei de a exporta pe piața vest-germană produse de înaltă tehnicitate, ca și materii prime".

Factorii cei mai autorizați din cele două state au relevat, de asemenea, deosebita însemnătate pe planul relațiilor reciproce a acestor acorduri. „Acordurile cu R.F.G., realizate la Helsinki, în spiritul hotărîrilor Conferinței general-europene, și care au fost semnate la Varșovia, în octombrie — declara Edward Gierek în Raportul prezentat la Congresul al VII-lea al P.M.U.P. — creează baza pentru normalizarea continuă a relațiilor noastre mutuale. Considerăm că, în R.F.G., va crește înțelegerea însemnătății acestor acorduri pentru ambele țări și pentru destinderea generală". La rîndul său, cancelarul federal al R.F.G., Helmut Schmidt, aprecia, în Bundestag, că o bună vecinătate cu Polonia nu se poate obține decît prin acțiuni concrete, calea spre menținerea păcii fiind numai aceea a înțelegerii. În declarația sa guvernamentală, Helmut Schmidt avertiza, de asemenea, fracțiunea parlamentară U.C.D.—U.C.S. — opusă acordurilor sub motivul că ar fi „imperfecte și incomplete" — în legătură cu consecințele neratificării, arătînd că, într-un asemenea caz, s-ar distruge, pe de o parte, bazele morale pentru conciliere, înțelegere și asigurarea păcii, iar, pe de altă parte, R.F.G. ar fi lipsită de încrederea necesară pe plan internațional.

În cadrul recentelor dezbateri în urma cărora Bundestagul a aprobat acordurile, poziția în favoarea ratificării a partidelor P.S.D. și P.L.D., care alcătuiesc actuala coaliție guvernamentală vest-germană, a fost cu pregnanță reafirmată. Este, de altfel, semnificativ că în chiar rîndurile opoziției U.C.D.—U.C.S. se conturează și păreri nuanțat diferite, fapt evidențiat chiar cu prilejul scrutinului din Bundestag, cînd 14 membri ai fracțiunii U.C.D. și un deputat al U.C.S. au votat pentru prevederile în legătură cu pensiile, unicele stipulații ale acordurilor ce necesită, în fapt, aprobarea Bundestagului. Amintind că, în acest organism parlamentar, opoziția creștin-democrată deține majoritatea, se pune întrebarea dacă aceasta va fi folosită pentru blocarea ratificării acordurilor cu Polonia. Este greu de presupus, relevă presa vest-germană, că opoziția își va asuma o asemenea răspundere dacă, într-adevăr, așa cum susține, împotrivirea ei nu are la bază obiecții „de principiu" la adresa acordurilor, ci la „forma" în care acestea sînt concretizate.

Vasile Crișu

Aspect de la votul din Bundestag asupra acordurilor dintre R.F.G. și Polonia. În stînga imaginii, președintele Partidului Social-Democrat, Willy Brandt

LONDRA

Priorități ale „redresării economice"

Multe stări de lucruri grave ar fi ușor rezolvate dacă s-ar putea „tipări locuri de muncă ; dar nu se poate", afirma într-un comentariu „The Economist". E, probabil, cea mai tristă constatare a săptămînalului britanic, la începutul acestui an, cînd problemele pe care guvernul laburist încearcă să le stăpînească nu sînt altele decît cele din trecut. În mesajul său de început de an, în 1975, premierul Harold Wilson își exprima speranța că „anul va fi al reconstrucției britanice". În alt mesaj, în urmă cu aproape două luni, tot Harold Wilson spunea : „Acum sînt unele semne că s-a ajuns la punctul maxim al recesiunii. Pentru Marea Britanie, 1976 trebuie să fie anul în care ideea redresării trebuie să devină un fapt". În fond, aceeași speranță — semn că „reconstrucția" dorită mai înainte a dat prea puține roade sau n-a dat deloc.

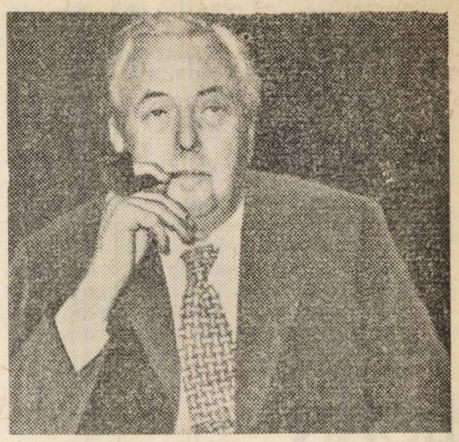

Harold Wilson : șomajul — „prima dintre priorități"

O cît de fugară radiografie a Marii Britanii, la acest început de an, dezvăluie continuarea unor particularități specific britanice ale economiei, în contextul economiilor occidentale. În primul rînd, Marea Britanie, potrivit estimațiilor Comisiei Pieței comune, va fi, în 1976, singurul membru al acestei organizații vest-europene cu o creștere zero a produsului său interior brut ; inflația oscilează, acum, în jur de 25 la sută ; moneda și-a pierdut 20 la sută din valoarea sa în ultimele opt luni ; rezervele Băncii Angliei sînt diminuate la jumătate față de sfîrșitul lui 1974 ; și, faptul cel mai grav, numărul șomerilor a atins, la începutul anului, 1,4 milioane, adică 6,1 la sută din forța de muncă. Sînt evidente eforturile guvernului de a îndrepta o situație deteriorată de conjunctura internațională occidentală, dar, deopotrivă, cu cauze în interior, într-o concepție economică, care, perpetuîndu-se două decenii, a produs — așa cum s-a recunoscut oficial — o stare greu de depășit în scurt timp. De altfel, chiar primul ministru declara : „Ceea ce a dus la starea actuală a țării a fost faptul că succesivele guverne au luat măsuri inadecvate pentru investițiile de noi capitaluri. Dar nu numai atît. Investițiile au fost prea adeseori greșit orientate și nu s-a obținut, în producție și export, ceea ce s-a investit. S-a ajuns, astfel, la situația în care o prea îngustă bază industrială și de export poartă povara unei prea mari cereri, indiferent că este vorba de sectorul public sau de cel particular". Conștient de importanța dificultăților, dar și de necesitatea unor măsuri ferme, guvernul laburist a adoptat, vara trecută, un plan de acțiune care diferenția Marea Britanie de partenerii săi occidentali. Anume : nu problema relansării economiei, ci a luptei antiinflaționiste se afla pe primul plan. Sindicatele acceptau, atunci, limitarea sporurilor de salarii la șase lire pe săptămînă în decurs de un an, timp în care ar trebui ca rata inflației să coboare de la 27 la 10 la sută și chiar sub această cifră ; măsurile de relansare ar fi discutate abia după ce inflația va da semne serioase de scădere.

Deciziilor din lunile septembrie și octombrie (cf. „Lumea" nr. 50/1975), referitoare la aplicarea Cartei albe asupra stării economice, le-au urmat cele anunțate către sfîrșitul lui decembrie de ministrul de finanțe Denis Healey, în patru direcții : salvarea sau crearea unor locuri de muncă, restrîngeri temporare la unele produse de import, încurajarea refacerii stocurilor, o selectivă relaxare în politica prețurilor și salariilor. „Succesul în lupta împotriva inflației este o precondiție a succesului în lupta împotriva șomajului" — spunea Denis Healey, care adăuga că „o altă condiție a succesului constă în regenerarea industriei și, în perspectivă, în sporirea ratei investițiilor". Adusă în fața Camerei Comunelor, la sfîrșitul lunii ianuarie, politica antișomaj a guvernului a fost aprobată, inclusiv noile măsuri ce urmează a fi luate în februarie : un program de formare profesională, crearea unor locuri de muncă în construcții, extinderea anumitor subvenții acordate muncitorilor ș.a. Harold Wilson declara, la Cardiff, că lupta împotriva șomajului este „prima dintre priorități" și că „eforturile la care au consimțit, de doi ani, guvernul și cetățenii, încep să-și arate roadele". S-au înregistrat unele ameliorări : inflația a scăzut cu trei procente față de luna august 1975 ; deficitul balanței de plăți în 1975 a atins 3,211 miliarde lire sterline, față de 5,234 miliarde în anul dinainte ; un reviriment se întrezărește în unele ramuri industriale și se încearcă investiții în mai multe domenii.

Și, totuși, rezultatele bune sînt prea puține (mai ales că „nu se pot tipări locuri de muncă" pentru a soluționa problema nr. 1 a momentului) pentru a genera optimism, iar „lunile sumbre", la care se referea nu de mult premierul, vor mai plana încă asupra Marii Britanii, această țară cea mai bogată din lume în urmă cu o sută de ani și abia pe locul 18, astăzi, în ceea ce privește produsul pe locuitor, zguduită de crize economice tot mai dese, de exploziile extremiștilor nord-irlandezi, de revendicări autonomiste. Ceea ce se petrece în economia britanică își are cauze mai îndepărtate. Îndată după război, afirmă economiștii britanici, uzinele au mers din plin, dar echipamentul lor a îmbătrînit treptat. Modernizarea instalațiilor nu a progresat în ritmul necesar. Investițiile au „ocolit" industria. Pentru ultimii zece ani, ele vor reprezenta mai puțin de 20 la sută din produsul național, față de peste 25 la sută în Franța și R.F. Germania. În schimb plasamentele — ecou al epocilor trecute — au preferat asigurările, banca, «stock-exchange»-ul. Și, mai ales piețele externe. Dar — continuă argumentarea — cînd s-a impus renunțarea la imperiu și, deci, la facilitățile oferite de materiile prime și mîna de lucru ieftine, replierea a scos la iveală caracterul inadecvat al acestor orientări. O precizare se impune : dacă astăzi industria britanică apare îmbătrînită, rămasă în urmă în comparație cu partenerii săi, mai cu seamă în ce privește ritmul dezvoltării, ea cuprinde, totuși, unele sfere de întîietate mondială — construcții de avioane, tehnică de cercetare, industrie nucleară.

O altă caracteristică la fel de importantă : în toată perioada postbelică, viața economică britanică s-a manifestat prin perioade de „stop and go" (opriri și redemarări timide) : 1952, 1958, 1963, 1967, 1971 și, acum, 1975—76. În ultimele trei cicluri, creșterea produsului național brut s-a înjumătățit, în timp ce șomajul s-a dublat și rata inflației a sporit de șapte ori. De la analiza acestor date și a altora, experții de la „The Economist" ajung la o concluzie contrară celei a guvernului, de unde și criticile ; anume, susțin ei, politica antișomaj nu va da rezultate dacă nu se reduc cheltuielile publice, iar, dacă acestea nu se reduc, nici șomajul nu va putea fi diminuat înainte de 1980. Sugestiile lor nu par să cîștige adepți, întrucît : 1) reducerea cheltuielilor, explică Wilson, înseamnă, în prima fază, sporirea șomajului și 2) se propune renunțarea la lupta sindicală pentru drepturile muncitorilor, fapt neacceptat de T.U.C. Or, trebuie amintit că sindicatele se arată, deocamdată, dispuse să sprijine guvernul în acțiunea sa : pe lîngă acceptarea planului antiinflaționist de anul trecut, s-a redus numărul zilelor nelucrate datorită grevelor cu 60 la sută față de 1974 (cea mai mică cifră din ultimii șapte ani). Dar, declara Len Murray, secretarul general al T.U.C., sindicatele acordă un răgaz de două luni guvernului, pentru a obține rezultate în politica sa de reducere a șomajului ; în caz contrar, T.U.C. va fi nevoit, sub presiunea membrilor săi și a șomerilor, să-și revadă cooperarea cu guvernul, în special pe plan salarial.

Oricum, poate și datorită unor insistente cereri în acest sens, guvernul a anunțat, printr-o Carte albă, asupra cheltuielilor publice în următorii patru ani, că intenționează reducerea lor (în unele sectoare drastic). Deocamdată, însă, cheltuielile curente vor fi menținute, pînă cînd recesiunea va fi depășită.

Din partea principalului partid de opoziție, nu s-au semnalat — în afara criticilor de rutină și a unor amendamente respinse în Camera Comunelor — planuri care să poată rezolva în alt mod decît cel propus de guvern dificultățile economice. Un fapt semnificativ este și acela că, la votul privind politica antișomaj, conservatorii s-au abținut în bloc și guvernul a obținut, fără probleme, cîștig de cauză. Comentatorii motivează această atitudine prin două fapte : mai întîi, conservatorii se află într-un moment de reorganizare și de surde lupte interne ; în al doilea rînd, neavînd nici o șansă de a cîștiga eventuale alegeri și neputînd oferi o politică economică mai aptă situației actuale, preferă să-i lase pe laburiști să scoată țara din impas și, ulterior, să reapară pe scenă.

O premisă a redresării economice, în care Londra își pune multe speranțe, o constituie petrolul Mării Nordului. Totuși — se estimează — petrolul Mării Nordului nu va avea un impact serios asupra economiei, înainte de doi sau trei ani. Și, în legătură cu acesta, se impun cîteva precizări noi : înainte ca primul petrolier să aducă la țărm ceea ce s-a extras din zăcămîntul Argyll, petrolul Mării Nordului era deja ipotecat. Iar, din calculele ministrului de finanțe reiese că, în 1980, cele patru miliarde de lire cîștigate vor fi reduse la 2,5 miliarde prin scăderea cheltu-

ielilor anterioare şi, apoi, la şi mai mult, prin plata datoriilor. Marea Nordului nu pare să fie chiar panaceul aşteptat de economia britanică.

Zăcămintele din această mare au revenit, însă, insistent, în ultimele luni, în discuţiile privind altă problemă asupra căreia, în ciuda rezultatului referendumului din iunie trecut, mai există controverse în Marea Britanie — apartenenţa la C.E.E. Dornică să participe la acţiunile Pieţei comune, Marea Britanie nu este deloc dispusă să piardă din prerogativele sale naţionale, a dorit o reprezentare distinctă la conferinţa energiei (şi a obţinut aproape tot ceea ce a vrut), nu este satisfăcută de politica agricolă comunitară, are mari rezerve faţă de viitorul parlament vest-european şi faţă de orice tendinţă de „supranaţionalitate" sau acţiune de „integrare" ş.a. Insatisfacţia britanică majoră a momentului este fundamentată pe actuala stare economică. Şi partenerii săi au cunoscut criza, dar, altele fiind condiţiile în respectivele ţări, s-a reuşit imprimarea unei relansări a economiei. Revizuirea politicii agricole, fondul de dezvoltare comunitar şi, mai ales, un temporar protecţionism comercial — care, se afirmă la Londra, pot contribui la depăşirea momentului actual — sînt cîteva aspecte asupra cărora Marea Britanie şi ceilalţi opt nu au un punct de vedere comun.

Stelian Ţurlea

ORIENTUL MIJLOCIU

Sondaje şi contacte diplomatice

Se remarcă, pe parcursul ultimelor săptămîni, o activitate mai nuanţată, însumînd sondaje şi contacte diplomatice ce se pot dovedi importante pentru evoluţii ulterioare. Ele se înscriu în tabloul politic al zonei, marcat de cîteva aspecte definitorii pe cadranul barometrului atmosferei la zi : consolidarea încetării focului şi revenirea treptată la normal în Liban, după aproape zece luni de război civil ; noi acţiuni subliniind apropierea tot mai accentuată dintre Siria şi Iordania într-un efort comun de a-şi îngemăna o serie de preocupări ; încheierea, în termenii stabiliţi şi condiţii exacte, a retragerii trupelor israeliene de pe teritoriul din peninsula Sinai, menţionat în cel de-al doilea acord de dezangajare egipteano-israelian.

Încetarea luptelor la Beirut şi în restul Libanului, mutarea disputelor dintre grupările adverse, pe arena dezbaterilor politice, au creat condiţii pentru adoptarea unor măsuri mai eficiente în vederea curmării practicii luării de ostatici şi jafurilor, semnalate şi în ultima vreme, care menţin, într-o măsură, starea de insecuritate, ridicînd obstacole în calea unei normalizări definitive. Problema principală a momentului politic libanez o constituie formarea unui nou guvern, în componenţă normală şi termeni constituţionali care să înlocuiască cabinetul restrîns de „salvare publică" compus doar din 6 titulari. Este mai mult decît probabil că actualul premier Rachid Karame, care este agreat de toate grupările, va conduce şi viitorul guvern de 18 sau 22 de miniştri, cifre corespunzătoare cutumei libaneze în vremuri normale. Karame doreşte ca noul cabinet să fie un guvern de reconciliere naţională cu participarea tuturor grupărilor politice. Dar, pînă acum, lideri politici, şi dintr-o tabără şi din cealaltă, au răspuns negativ la apelul de a participa direct la guvern. În această situaţie, şeful statului şi premierul au făcut din nou apel la mediere Siriei, care, după cum se ştie, a jucat un rol determinant în încetarea războiului civil din Liban. Răspunzînd solicitării, conducerea siriană a trimis din nou la Beirut pe vicepremierul şi ministrul afacerilor externe, Khaddam, care a avut, în ultimele zile, o serie de contacte şi convorbiri largi cu liderii politici libanezi. Observatorii politici de la Beirut consideră că în cazul eşuării formulei guvernului de politicieni se va recurge la o echipă de tehnicieni. Pentru consolidarea normalizării, Libanul are nevoie de un guvern fie el de politicieni, fie de tehnicieni, dar acceptat de toate părţile în cauză. Această concluzie va marca desigur şi dezbaterile Parlamentului convocat în sesiune extraordinară între 23 februarie—15 martie, pentru a examina proiectele destinate să favorizeze reluarea tuturor activităţilor în viaţa ţării.

Un alt aspect important al actualităţii politice a Orientului Mijlociu îl constituie hotărîrile celei de a treia sesiuni a comitetului superior siriano-iordanian, desfăşurată săptămîna trecută la Amman sub preşedinţia şefilor de guvern din cele două ţări. Acest comitet, născut în urma vizitei preşedintelui sirian Hafez El Asad în capitala Iordaniei, în iunie 1975, are ca scop coordonarea eforturilor celor două ţări într-o serie de probleme şi în mod special, cum subliniază comunicatul dat publicităţii după ultima sesiune, „cooperarea şi coordonarea instaurată între Siria şi Iordania pe plan politic, îndeosebi în ceea ce priveşte cauza sacră (palestiniană)" căreia „îi vor consacra întreaga lor energie".

În cadrul recentei sesiuni a comitetului superior însărcinat „cu activarea programelor de coordonare şi complementare între cele două ţări în domeniile militar, politic, economic şi de informaţii" şi care se reuneşte, la fiecare două luni, alternativ la Damasc şi Amman, s-au luat o serie de hotărîri însemnate printre care şi unificarea reprezentării diplomatice. Începînd din iunie, misiunile diplomatice ale Siriei vor reprezenta simultan şi interesele Iordaniei în 23 de state, în timp ce misiunile diplomatice iordaniene vor reprezenta interesele siriene în alte şapte state. „Coordonarea şi complementarea" prevăzute în sarcinile comitetului, iniţial pentru un grup de preocupări, se vor extinde, conform comunicatului comun amintit, şi în alte domenii : extragerea şi valorificarea fosfaţilor (ambele ţări dispun de zăcăminte foarte bogate), bănci, monedă, justiţie, sindicate, planuri economice, la care se adaugă sectoarele turismului, vămilor, învăţămîntului, transportului, energiei electrice şi informaţiilor.

Tot pe linia actualităţii politice a zonei se înscrie şi încheierea evacuării de către trupele israeliene a teritoriului din Sinai, aşa cum stipula ultimul acord de dezangajare egipteano-israelian. Conform acestor prevederi, Israelul s-a retras în ultimele luni de pe 6 180 kmp, din care două treimi au intrat în zona tampon supravegheată de cele 5 000 „căşti albastre", din forţele de urgenţă ale O.N.U., de sub comanda generalului suedez Bengt Liljestrand. Zona tampon care-i desparte acum pe egipteni de israelieni în Sinai are o lăţime de 40 km în partea sa de nord, 17 km — la centru, 50 km — în regiunea trecătorilor Mitla şi Giddi şi 10 km — pe coasta Golfului Suez.

Încheierea ultimei etape a celei de a doua dezangajări din Sinai coincide cu amorsarea de sondaje şi contacte diplomatice urmărind tatonarea de noi posibilităţi în vederea unei soluţionări negociate a situaţiei din Orientul Mijlociu.

Răspunzînd comunicării secretarului general al O.N.U. adresată la 27 ianuarie a.c. celor doi copreşedinţi ai Conferinţei de la Geneva, ministrul de externe sovietic A. Gromîko declara în scrisoarea sa că Conferinţa de la Geneva este singurul mijloc sigur pentru a se ajunge la un acord privind toate aspectele unei reglementări în Orientul Mijlociu. Scrisoarea sublinia totodată că reluarea Conferinţei trebuie, natural, bine pregătită şi că toate părţile interesate şi, bineînţeles, Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei, să participe la lucrări.

Secretarul de stat american, H. Kissinger, a menţionat în scrisoarea de răspuns adresată secretarului general al O.N.U. că Statele Unite au intenţia de a se consulta în săptămînile următoare cu toate părţile în conflict din Orientul Mijlociu şi vor fi de acord să aibă consultări cu Uniunea Sovietică asupra unei reuniuni pregătitoare a Conferinţei de la Geneva.

Problemele politice actuale ale situaţiei din Orientul Mijlociu au făcut şi obiectul convorbirilor dintre regele Khaled şi preşedintele Sadat, în cursul vizitei pe care şeful statului egiptean a întreprins-o între 21—26 februarie a.c. în Arabia Saudită. Această a treia vizită a preşedintelui egiptean la Riad în decurs de un an, constituie o ilustrare a relaţiilor tot mai strînse dintre cele două state. După cum relatează presa din zonă, Arabia Saudită va acorda Egiptului un nou ajutor financiar în valoare de un miliard de dolari. Turneul preşedintelui Sadat în peninsula Arabică va continua cu un scurt popas la 26 februarie în capitala Omanului, după care şeful statului egiptean va vizita Emiratele Arabe Unite, Qatar, Bahrein şi Kuweit.

Crăciun Ionescu

Preşedintele egiptean Anwar El Sadat — sosit duminică la Riad, pentru o vizită de cinci zile — a fost întîmpinat de regele Arabiei Saudite, Khaled

COMITETUL DE LA GENEVA ȘI EXIGENȚELE UNOR MĂSURI REALE DE DEZARMARE

Constantin Ene

La Geneva și-a reluat lucrările Conferința Comitetului de dezarmare. Ca în fiecare an, la începutul unei noi sesiuni, speranțele opiniei publice se îndreaptă spre acest for internațional în așteptarea unor semne care să indice debutul unor eforturi autentice și al unor pași reali în direcția dezarmării. Așa cum se arăta în documentul difuzat de țara noastră, la ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U., **„dezarmarea generală și completă și, în primul rînd, dezarmarea nucleară au devenit, în prezent, una din problemele majore ale vieții internaționale. Rezolvarea ei este de importanță vitală pentru înlăturarea primejdiei unui război nimicitor, pentru asigurarea păcii mondiale, pentru ca popoarele să-și poată consacra eforturile dezvoltării și progresului, desfășura nestingherit eforturile spre o viață liberă, prosperitate și progres"**. Este din ce în ce mai larg înțeles faptul că omenirea nu poate trăi în securitate și nu se poate bucura de o situație economică sănătoasă, atîta timp cît cheltuielile militare se ridică, anual, în întreaga lume, la 300 de miliarde de dolari, sumă echivalentă cu mai mult de o treime din valoarea produselor care au intrat în circuitul comercial mondial în anul 1975.

Deschiderea celei de-a XV-a sesiuni anuale a Comitetului de dezarmare nu poate, totodată, să nu readucă în atenție faptul că, pînă în prezent, acest organism nu și-a îndeplinit misiunea ce i-a fost încredințată, că, deși a contribuit la încheierea unor acorduri cu caracter preventiv în domeniul controlului armamentelor, cu oarecare semnificație în cadrul relațiilor politice internaționale, el nu a fost capabil să asigure oprirea cursei înarmărilor, care și-a continuat evoluția nestingherită și nici să adopte, pe toată durata existenței sale, vreo altă măsură reală de dezarmare.

Acestea sînt rațiunile pentru care, din multe puncte de vedere, actuala sesiune a Comitetului de dezarmare va fi o **sesiune de examen.** De modul în care Comitetul va răspunde, va depinde, în mare măsură, viitorul său. Amploarea cursei înarmărilor, dezvoltarea, diversificarea și acumularea de armament nuclear cu o uriașă forță de distrugere au luat asemenea proporții și au devenit atît de complexe, încît orice întîrziere în declanșarea unui proces autentic de dezarmare va face și mai dificilă, dacă nu imposibil de rezolvat, sarcina eliminării din viața internațională a coșmarului unui război nuclear. Încă din prima ședință, ministrul de externe al Mexicului, Alphonso Garcia Robles, care a ținut să fie prezent la deschiderea actualei sesiuni, avertiza, cu autoritatea de care se bucură după anii îndelungați pe care i-a petrecut personal în cadrul Comitetului: „dacă Comitetul vrea să-și continue existența, el nu va mai putea să se prezinte cu mîinile goale la viitoarea sesiune a Adunării Generale a O.N.U."

Acesta nu este un punct de vedere izolat. El este împărtășit de numeroase alte state, iar secretarul general al O.N.U. menționa, în mesajul adresat cu ocazia deschiderii lucrărilor, ca obligație centrală a Comitetului în acest an: „reevaluarea sarcinilor și atribuțiilor Comitetului în vederea accelerării ritmului eforturilor sale pentru negocierea de acorduri autentice și eficiente în materie de dezarmare și limitare a armamentelor".

După cum se știe, această cerere de reevaluare a modului în care Comitetul răspunde scopului pentru care a fost creat a fost formulată în cadrul unei rezoluții adoptată în unanimitate de ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U., pe baza unui proiect prezentat de România, Nigeria și alte țări în curs de dezvoltare.

Punînd în practică obiectivul formulat, cu multă insistență, de majoritatea statelor membre ale O.N.U. la cea de-a XXX-a sesiune a Adunării Generale, privind creșterea competenței Organizației Națiunilor Unite în materie de dezarmare, Comitetul are sarcina de **a se conforma directivelor pe care Adunarea Generală le-a stabilit pentru continuarea eforturilor în domeniul dezarmării.** Din acest punct de vedere, Comitetul de dezarmare are la dispoziție opiniile exprimate de statele membre la ultima sesiune a Adunării Generale și un număr, fără precedent, de rezoluții (25) adoptate de O.N.U., în probleme privind dezarmarea. Extinderea deosebită pe care au luat-o dezbaterile în problemele dezarmării la cea de-a XXX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., care a avut pe ordinea sa de zi nu mai puțin de 19 puncte cu contingența directă asupra acestor probleme, demonstrează, cu forță, preocuparea crescîndă a tuturor țărilor față de situația existentă pe planul înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, că dezarmarea nu a fost niciodată și, cu atît mai mult, ea nu poate fi astăzi o chestiune care privește un număr restrîns de state.

Pe prim plan, printre materialele Adunării Generale a O.N.U. care stau în fața Comitetului de dezarmare, se află documentul privind **„poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare, și în instaurarea unei păci trainice în lume"**, difuzat de țara noastră la cea de-a XXX-a sesiune. Punctele de vedere clare, exprimate în documentul românesc, în legătură cu problemele dezarmării, analiza asupra situației existente pe planul negocierilor, fermitatea în ce privește necesitatea trecerii la adoptarea de pași hotărîți pentru oprirea cursei înarmărilor și pentru o dezarmare reală, în primul rînd în domeniul nuclear, programul de măsuri cuprinzător, propus în acest scop, vor constitui mandatul de acțiune al delegației României la cea de-a XV-a sesiune a Conferinței Comitetului de dezarmare și, ca și la O.N.U., vor reprezenta, fără îndoială, o sursă de inspirație și de inițiativă și pentru alte delegații.

Cea mai înaltă prioritate în discuții vor continua să o aibă problemele **dezarmării nucleare.** Ultima sesiune a Adunării Generale a adoptat **optsprezece rezoluții** din totalul de 25 privind dezarmarea, care, într-o formă sau alta, au contingență cu problemele dezarmării nucleare. Dintre acestea, **zece rezoluții tratează chestiunea stabilirii de zone denuclearizate**, fapt semnificativ prin el însuși, demonstrînd activizarea țărilor mici și mijlocii care, prin eforturi proprii și folosind instrumentele aflate la dispoziția lor, încearcă să se pună la adăpost de pericolul nuclear. O primă îndatorire a Comitetului este, deci, aceea de a aloca, în cadrul lucrărilor sale, aceeași pondere problemelor vizînd dezarmarea nucleară pe care acestea au avut-o în cadrul dezbaterilor de la Adunarea Generală.

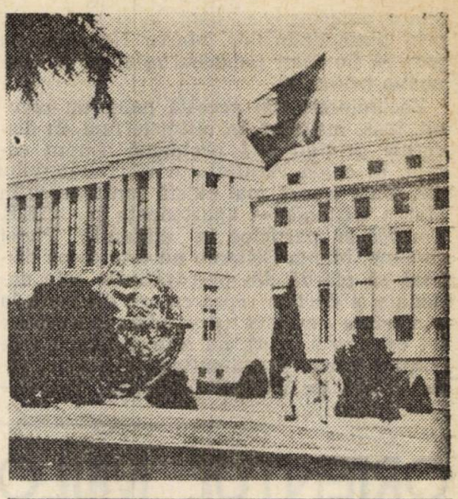

Sediul Națiunilor Unite din Geneva

La loc de frunte, printre rezoluțiile O.N.U. transmise Comitetului de dezarmare spre îndeplinire, se află rezoluția privind evaluarea rezultatelor primei jumătăți a deceniului dezarmării. Adunarea Generală se declară profund îngrijorată față de rezultatele minime ale deceniului dezarmării, în ce privește încheierea de acorduri, cu adevărat eficiente, în domeniul dezarmării, precum și față de efectele nefaste pe care le are, pentru pacea și economia mondială, continuarea cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, și, printre altele, cere Comitetului de dezarmare să treacă în revistă activitatea sa de pînă acum, pentru realizarea scopurilor și obiectivelor deceniului dezarmării, reevaluîndu-și în această lumină sarcinile și atribuțiile.

Comitetul de dezarmare are, de asemenea, de îndeplinit și un număr de alte rezoluții ale O.N.U., dintre care negocierea unui tratat privind interzicerea acționării asupra mediului înconjurător și a climei în scopuri militare și alte scopuri ostile, incompatibile cu menținerea securității internaționale, bunăstarea și sănătatea ființei umane, domeniu în care există proiecte de acord identice, prezentate de U.R.S.S. și S.U.A.; a unui tratat privind interzicerea punerii la punct și fabricării de noi tipuri de arme de distrugere în masă și de noi sisteme de asemenea arme, pe baza unei propuneri prezentate de U.R.S.S. la ultima sesiune a O.N.U.; a unei convenții privind interzicerea punerii la punct, a producerii și stocării armelor chimice și distrugerea lor. Fără îndoială că încheierea oricăruia dintre aceste acorduri va constitui un element pozitiv în preocupările de ansamblu pe planul dezarmării. Valoarea lor reală va putea fi, însă, judecată în măsura în care astfel de acorduri vor fi de natură să declanșeze procesul dezarmării nucleare, existența armelor nucleare și continua lor perfecționare tehnologică constituind factorul motor al cursei înarmărilor și pericolul principal pentru pacea și stabilitatea internațională.

În fața Comitetului de dezarmare se află și rezoluția inițiată de România, privind **„consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale profund dăunătoare pentru pacea și securitatea în lume"**, care, printre altele, cere organelor

care se ocupă de problemele dezarmării **„să situeze în centrul preocupării lor adoptarea de măsuri eficiente care să conducă la oprirea cursei înarmărilor, îndeosebi în domeniul nuclear, și la reducerea bugetelor militare, în special al țărilor puternic înarmate și să depună eforturi continue pentru realizarea de progrese în direcția dezarmării generale și totale".**

Comitetul are, astfel, pe agenda sa o gamă largă de probleme de o importanță considerabilă. I se cere, acum, o bună organizare a eforturilor, o folosire, la maximum și într-un cadru democratic, a instrumentelor de lucru de care dispune, astfel încît să beneficieze de contribuția tuturor statelor membre și, prin eforturi comune, să găsească soluții la problemele ce i-au fost încredințate, prin voința Adunării Generale a O.N.U.

La sesiunea trecută a Comitetului, România a prezentat o serie de propuneri privind mai buna organizare a lucrărilor acestuia. Ca urmare a hotărîrilor luate, s-au stabilit, pentru prima oară, datele reluării și încheierii lucrărilor Comitetului în fiecare an (cea de-a treia marți a lunii februarie, și, respectiv, ultima joi a lunii august), care, pînă atunci, se fixau, fără nici o justificare, de către copreședinți. Tot pe baza propunerilor românești, s-a decis ca în fiecare an, la începutul primei sesiuni, Comitetul să discute organizarea activității sale.

În acest an, încă din primele ședințe, Comitetul urmează, așa cum s-a convenit în 1975, să examineze chestiunea organizării lucrărilor sale. Delegația țării noastre a atras atenția asupra acestei obligații, buna organizare a activității și metodele de lucru ale Comitetului putîndu-se dovedi deosebit de importante pentru îndeplinirea mandatului primit. „Sper — arăta secretarul general al O.N.U., în mesajul amintit, referindu-se la chestiunea organizării lucrărilor Comitetului — că aceasta va permite să se stabilească baze pentru noi progrese, mai concrete, în materie de negocieri asupra dezarmării. Trebuie, însă, să recunoaștem — menționa Kurt Waldheim mai departe — că, dacă dorim să atingem acest obiectiv, reorganizarea lucrărilor Comitetului trebuie să fie însoțită de eforturi susținute, avînd la bază o voință politică comună".

Secretarul general a definit, astfel, condițiile obiective de care depinde îmbunătățirea activității Comitetului de dezarmare. Pornind de la această premisă, vom avea prima dovadă a existenței voinței politice pentru ca acest organism să devină un for internațional autentic de negocieri, care să treacă la tratative efective asupra problemelor esențiale ale dezarmării și în primul rînd ale dezarmării nucleare.

Răspunzînd cererilor repetate pe care numeroase state, printre care și România, le-au formulat atît în Comitet, cît și la O.N.U., în ce privește îmbunătățirea metodelor de lucru ale Comitetului de dezarmare, delegația S.U.A. a propus, încă din prima ședință, ca, în 1976, Comitetul să realizeze „o reevaluare cuprinzătoare a procedurilor sale de lucru". Propunerea americană a fost bine primită și salutată în cercurile Comitetului, cu atît mai mult cu cît ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a indicat dorința clară a marii majorități a statelor de a fi restructurat și democratizat actualul sistem de dezbateri și negocieri în domeniul dezarmării, sistem care s-a dovedit, pînă în prezent, ineficient. Esența acestui proces trebuie să fie sporirea rolului Organizației Națiunilor Unite în domeniul dezarmării, exercitarea, de către aceasta, a unor competențe directe privind negocierea, perfecționarea și controlul aplicării măsurilor de dezarmare. Așa cum se arată în Documentul de poziție prezentat de țara noastră la cea de-a XXX-a sesiune, **„Adunarea Generală a O.N.U. trebuie să exercite din plin atribuțiile sale în această problemă, înscriind-o ca o preocupare fundamentală a sa. În acest scop, este necesar ca ea să organizeze dezbateri aprofundate în legătură cu situația pe planul înarmărilor, cu principiile care trebuie să cîrmuiască dezarmarea, formulînd recomandări care să servească drept baza tratativelor pentru dezarmare și pentru încheierea unui tratat de dezarmare generală".**

Or, Comitetul de dezarmare de la Geneva are nevoie acută de un asemenea impuls, de încadrarea într-un sistem care să reflecte cerințele democratizării vieții internaționale, ale participării în condiții de egalitate a tuturor statelor la rezolvarea problemelor internaționale.

Creat cu ani în urmă, Comitetul poartă amprenta timpului. Abordările sale, atît în conținut cît și în formă, sînt bipolare (situație exprimată și în existența instituției copreședinților), tematica ce intră în negocieri este stabilită în afara Comitetului și nu cu participarea, în condiții de egalitate, a tuturor membrilor săi, propunerile și ideile avansate de celelalte state membre nu se bucură de atenția cuvenită. Ca rezultat, Comitetul este menținut în afara problemelor reale pe care le reprezintă cursa înarmărilor și dezarmarea, ocupîndu-se de aspecte lipsite de semnificație în rezolvarea acestor probleme ; în consecință și-a pierdut perspectiva activității și și-a îngustat, în mod serios, aria preocupărilor. Procedurile de lucru folosite au favorizat această situație : deși există o ordine de zi acceptată, cu titlu provizoriu, pentru desfășurarea lucrărilor, această ordine de zi nu se respectă, și în Comitet nu se realiza, în fapt, un dialog între participanți, fiecare dintre ei referindu-se la o altă temă. De ani de zile, se opune rezistență față de ideea creării de subcomitete și grupuri de lucru pentru examinarea și aprofundarea temelor specifice de dezarmare care au fost transmise Comitetului prin rezoluții ale O.N.U., discuțiile se poartă cu ușile închise, celelalte state care nu sînt membre ale Comitetului avînd puține posibilități de a se informa și, cu atît mai mult, de a-și aduce vreo contribuție, iar opinia publică internațională de a exercita vreun control.

Va rămîne cea de-a XV-a sesiune a Comitetului de dezarmare în istoria acestuia ca o sesiune de reorganizare și democratizare a mecanismului de negocieri pentru dezarmare ? Dacă acest lucru nu se va întîmpla este foarte posibil ca el să nu mai aibă prilejul să o facă în viitor. În orice caz, răspunsul la această întrebare depinde de înțelegerea faptului că structuri de negocieri, concepute în funcție de anumite condiții istorice, devin anacronice și inoperante, dacă nu își modifică parametrii, corespunzător cursului evenimentelor.

Convorbirile intercipriote: runda a V-a

Corespondență din Viena de la Corneliu Vlad

Deschisă, la 17 februarie, într-o atmosferă de scepticism, a cincea rundă a negocierilor intercipriote avea să se încheie, cinci zile mai tîrziu, într-o notă încurajatoare.

După cinci zile de negocieri și consultări susținute — desfășurate, ca de obicei, sub egida secretarului general al O.N.U. — principalii protagoniști ai întîlnirii (Waldheim, Clerides și Denktaș) au apărut vădit satisfăcuți la conferința de presă în care au vorbit despre rezultatele obținute. Destinși, surîzînd aprobator, Clerides și Denktaș au confirmat aprecierea secretarului general al O.N.U. privitoare la „pasul pozitiv" făcut în cadrul întîlnirii. În ce constă, în mod concret, acest pas ? Potrivit comunicatului de presă publicat, progresul realizat se referă la : desfășurarea unor discuții „substanțiale" asupra problemelor de ordin teritorial și constituțional ; la stabilirea unui termen de șase săptămîni pentru efectuarea unui schimb de propuneri scrise între cele două părți, asupra aspectelor menționate ; la acordul realizat, în ce privește examinarea unui număr de probleme umanitare „în spirit de bunăvoință", de către Clerides și Denktaș, în cadrul unei proiectate întîlniri, în Cipru, în viitorul apropiat.

La o primă vedere, rezultatele pot părea relativ sărace, dar — sublinia Kurt Waldheim — lucrul cel mai important este că părțile au arătat în mod clar, de această dată, „intenția serioasă" de a continua procesul negocierilor. Pentru prima oară, cei doi negociatori au căzut de acord asupra unor modalități procedurale de desfășurare a dialogului, element de mare importanță în perspectivă. Opinia observatorilor de presă de aici este că, de astă dată, ambele părți au demonstrat că sînt interesate, în mod serios, să se ajungă, cît mai curînd, la un progres real în soluționarea problemelor aflate în fața lor. La conferința de presă amintită, întrebat fiind dacă ar fi dispus să ia în considerație propunerea cipriotă turcă, privind crearea unei federații bizonale în Cipru, Glafkos Clerides a răspuns : „Sînt gata să examinez orice soluție, cu condiția ca ea să fie bazată pe propuneri concrete". La rîndul său, Rauf Denktaș spunea ziariștilor că prezența trupelor turcești în Cipru nu ar mai constitui o problemă, dacă se va ajunge la un acord interimar între cele două părți cipriote.

Așadar, deși rezultatele concrete ale celei de a cincea runde de negocieri nu par spectaculoase, întîlnirea este, în general calificată ca un progres real, în primul rînd prin îmbunătățirea sensibilă a atmosferei generale care domnește la tratative, prin șansele sporite în vederea continuării fructuoase a dialogului.

Mulți comentatori de presă consideră că, la viitoarea rundă de tratative, prevăzută a avea loc în luna mai, tot la Viena, s-ar putea înfăptui progrese mai concrete în rezolvarea diverselor probleme privitoare la situația din Cipru. Nimeni nu subestimează dificultățile pe care le au de depășit negocierile pentru încununarea lor cu succes, mai ales că, în două probleme importante — delimitarea teritorială și prerogativele unui guvern central cipriot — pozițiile celor două părți direct interesate rămîn încă departe. Continuarea, în spirit de bunăvoință, a eforturilor de realizare a unui acord — tendință manifestă la runda recent încheiată la Viena — este de natură să faciliteze un progres real în soluționarea problemei cipriote.

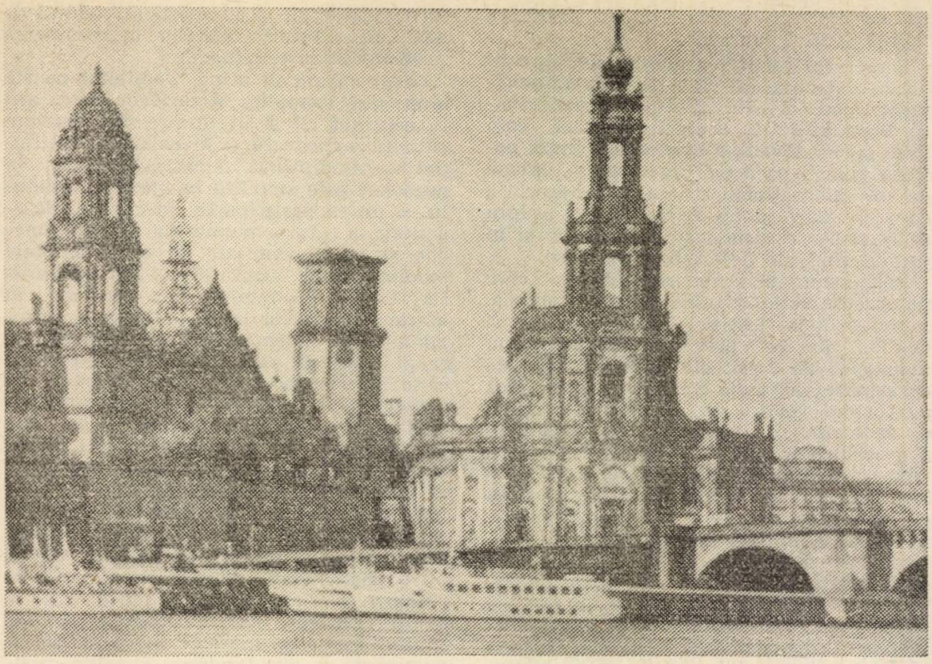

Biserica Curții și o parte din Podul Augustus

REPORTAJ PE GLOB

DRESDA

Ștefan Zaides

Mătăsoasă, abia înfiorată de unda rece a serii, Elba ne poartă spre Dresda. Pe puntea vaporului, pasagerii contemplă peisajul. Undeva, sub ultima sărutare a soarelui, apar grădinile de basm ale castelului Pillnitz, răsărit parcă din ape. Dar voporul alunecă tăcut, fără să oprească. Pillnitz își destramă umbrele în pîclele serii și iată-ne sosiți la Terassenufer.

Iar în fața noastră, dincolo de cele cîteva trepte, Dresda — „Florența de pe Elba".

■

„Dresda este surîsul Germaniei" — exclama, la începutul secolului, un francez. Dar acest surîs, într-o zi din iarna lui 1945, trebuia să moară.

13 februarie 1945...

„Das grüne Gewölbe" ? Zwinger ? Celelalte comori inestimabile de artă ale acestui oraș-deschis?!...

In cartea sa „Infernul din Dresda", Walter Weidauer, fostul primar general al orașului, fără a avea pana lui Dante, reușește, totuși, să te cutremure, descriind urgia din noaptea de februarie 1945. Cu atît mai mult, cu cît distrugerea acestei „Florențe germane" — cum a zugrăvit-o Canaletto și cum o numea J. G. Herder — nu a însemnat vreun sprijin real pentru victoria împotriva Germaniei fasciste. Dresda nu era fortificată ; nu avea obiective militare, nu ascundea trupe de natură să prezinte vreo importanță ; pe atunci, marele oraș saxon era plin de refugiați — femei, bătrîni, invalizi, copii...

Războiul!

Gerhart Hauptmann, care pe atunci avea 83 de ani și mai credea să nu apuce vreodată vremurile apocaliptice, martor, totuși, al distrugerii „luceafărului tinereții" sale, cum își alinta orașul iubit, scria cu lacrimi pe obraz: „Cine s-a dezobișnuit să plîngă va învăța din nou ce e lacrima, văzînd cum piere Dresda..."

Pentru mulți, Dresda murise.

Pentru mulți — dar nu pentru toți. Simbolic — un simbol ales, desigur, de istorie pe potriva zorilor care se vesteau și peste orașul-ruină, — întîiul primar de după război a fost un dulgher!

Cei care au iubit și iubeau orașul, cei care doreau să zidească peste ruine un oraș nou, au pornit prin a curăța rămășiile de tone de moloz și dărîmături. Refacerea Dresdei trebuia, apoi, să însemne nu renașterea unei vechi reședințe a regilor saxoni, ci un oraș al Germaniei noi, o metropolă a marii industrii socialiste, un centru al științei și tehnicii și, nu în ultimă instanță, un oraș al artelor, așa cum Dresda a fost și s-a voit întotdeauna.

Uriașa operă de refacere i-a redat Dresdei surîsul, strălucirea de oraș modern — totul cu o neîntîlnită generozitate civică și dăruire din partea noilor săi edili.

■

Goluri enorme descoperă ochiul turistului așezat pe culmea teraselor Elbei. Renumita panoramă a „Florenței germane" e cariată încă de urmele bombardamentelor din februarie 1945. Dar nenumărate monumente istorice de mare renume, în primul rînd palatul Zwinger — capodoperă a barocului saxon, — Galeriile „Semper" și fosta biserică a Curții saxone, astăzi Catedrală, sau Castelul au cunoscut forța umană în ceea ce are ea mai creator și, acolo unde omul a presărat moarte și distrugere, tot el a creat din nou capodoperele înaintașilor, pe care s-ar fi cuvenit să le păstreze mereu neîntinate.

Dresda a revenit de mult în rîndul orașelor turistice de prim rang.

Orașul care s-a încăpățînat să nu moară are cel puțin o duzină de muzee ce nu mai pot fi întîlnite altundeva. În fruntea lor — Zwinger, care te încîntă încă de la primii pași fie numai și cu renumita sa „Poartă a coroanei" — creație de vîrf a barocului în arhitectură amintind, prin vesela măiestrie a gătelilor specifice stilului, de anii și mai veseli ai domniei aceluia dintre regii saxoni care s-a făcut cunoscut sub numele de August cel Puternic. Începutul secolului XVIII umplea încăpătoarele săli și maiestuoasele curți ale Zwingerului cu mulțimea sosită la libațiile regale, la mascarade și concerte de care monarhul nu se putea lipsi. Muzica, în genere, era compusă de Antonio Lotti, la concerte cîntau renumitul violonist Giuseppe Tartini, primadona Santa Stella sau „contesa sopranelor" Marguerita Durastani; celebrul Pompeo Aldrovandini aranja decorurile, închipuia cortegii florale, de fauni și gondole pe valurile argintii ale Elbei, iar orchestrele erau mai întot-

Pe fundalul noilor construcții, cea mai recentă realizare edilitară urbanistică a Dresdei — cel de-al optulea pod peste Elba

deauna fermecate de bagheta divinului Bach. Dresda trăia anii construirii marilor sale palate. Astăzi, secolele au păstrat pînă la noi nu prea multe din minunile maeștrilor acelor vremuri. Dar „Baia nimfelor" a rămas să ne încinte privirile și inima cu dansul lor părelnic care invie marmura; colecțiile de porțelanuri de Saxa – și nu numai de Saxa, – colecțiile de ceasuri și de obiecte de cositor pot să-l rețină încă pe vizitatorul pasionat de artă, zile și zile în șir. Și tot la Zwinger, în galerii, Madona sixtină a lui Rafael și Venus a lui Giorgione privesc, zilnic, cu detașarea nemuririi, perindarea pioasă a miilor de vizitatori de toate neamurile și numai cu greu te poți smulge de sub vraja lor pentru a-ți drămui clipele și pentru alte inegalabile opere ale lui Correggio, Veronese, Tizian, Canaletto sau pentru a-i admira pe maeștrii picturii olandeze — Rubens, van Dyck, Vermeer van Delft și, desigur, Rembrandt.

De la Zwinger, dacă ai timp — și cine nu își rezervă o oră, două pentru a descoperi sau pentru a redescoperi asemenea comori ! — mergi să vezi Albertium; aici, pe terasa Brühl, ne întîmpină galeria Maeștrilor noi și colecția de stampe. La „Das grüne Gewölbe" (Bolta de zmarald) pășim în fabulosul poveștilor de demult; pietre prețioase și bijuterii a căror montură întrece, prin originalitate și artă, valoarea aurului și a diamantelor innobilate de artizani de seamă sau anonimi geniali, tezaurul regilor saxoni cu nestematele lui adunate din toate patru zări ale lumii...

În Piața nouă, în plin centru, biserica Frauenkirche; ziduri străvechi împungînd cerul de azur cu rănile sale nelecuite. E atîta tristețe și groază în zidurile acestea linse de flacăra bombelor, năruite de neîndurarea războiului ! Și, de jur împrejur, dincolo de maldărele de moloz — golul, un imens loc gol, în plin centrul orașului, care face și mai cutremurător acest monument al nesăbuinței umane. Frauenkirche a rămas, ca un acuzator mut, să domine veacurile cu rănile sale neogoite, să poarte de la generație la generație mesajul: „Oameni, nu lăsați să se mai repete grozăviile unui alt război!"

Pașii te poartă, neobosit, prin Dresda. Dar timpul, măsurat, nu poate, nu trebuie să ne împiedice să urcăm pe colinele Wachwitz — și aici — în turnul televiziunii. De la peste 250 de metri — cît măsoară turnul peste înălțimea colinei — Dresda ni se dezvăluie la picioare în toată măreția sa. O plasă de magistrale radiale, care unesc centrul cu inelul urban, împarte orașul în imense cvartale. Dar localnicii vorbesc cu mîndrie despre larga magistrală pentru pietoni care, întretăind Pragerstrasse, spre inel și Altmarkt și, mai departe, Schlossstrasse, podul Dimitrov și Neuerstädter Markt, ajunge în Piața Unității după mai bine de trei kilometri și jumătate. Nu mai puțin interesantă este și Pragerstrasse, ea însăși o adevărată magistrală, cu centrele sale comerciale moderne și cu hoteluri cu mai multe etaje ; ronduri de flori, fîntîni arteziene, arcade boltite peste intrări discrete și umbroase dau străzii un aer de modern și intim totodată.

Așa-zisa magistrală Nord-Sud, care taie orașul prin centru, traversează Elba peste noul pod Friedrichs ; noul pod și lungul pasaj subteran pentru pietoni din Pirneischenplatz, reamenajarea piețelor din centrul urbei pentru o circulație modernă — toate notează continua și neliniștitoarea preocupare a edililor pentru armonizarea urbanisticii cu tumultuoasa vreme ce o trăim.

Străvechiul parc al orașului — „Marea grădină" — slujește astăzi odihnii și, prin așezămintele ce le adăpostește, și culturii. Trenulețul pionierilor — un adevărat tren al veseliei și tinereții — străbate, cu scurte popasuri în gările-liliput, aleile de basm. Din el coboară grupuri gălăgioase de copii bălai care își povestesc cu glas tare minunile întîlnite numai de ei la Grădina botanică sau la Parcul zoologic.

Zwinger — celebră creație a barocului

Există în Dresda o uriașă clădire al cărei aspect sumbru n-a dispărut nici astăzi, parcă. Aici a fost sediul poliției secrete naziste și închisoarea, unde hitleriștii instalaseră și o ghilotină. Se povestește că, sub cuțitul ei, au pierit peste o mie de deținuți germani și de alte naționalități. Se cunoaște și prețul plătit de fasciști pentru fiecare cap retezat: 300 de mărci pentru călău, 50 pentru ajutorul său. Aici, în clădirea aceasta – desigur, reconstruită și adecvată — se află astăzi una din aripile universității și în sălile ei învață o parte din cei 35 de mii de studenți ai Dresdei. În afară de Universitatea tehnică — cea mai mare din Europa centrală — orașul găzduiește și o facultate de transporturi, o școală superioară de muzică și renumita școală de balet „Gret Palucca", o academie de medicină, Institutul de arte plastice, multe școli de specialitate și institute de cercetări — între care cel al fizicianului Manfred von Ardenne și Institutul central de cercetări nucleare. Pentru că „luceafărul tinereții" lui Hauptmann a devenit, în ultimii ani, cel mai mare centru științific și tehnic al R. D. Germane.

În holurile hotelurilor, pe străzi și în localuri poți auzi vorbindu-se în multe limbi ; sînt studenți sosiți la învățătură de pe alte meleaguri, specialiști, oameni de afaceri.

Uzinele Dresdei, de factură modernă dar continuînd preocupări industriale tradiționale, își exportă, practic, produsele în toată lumea. Și ce nu se fabrică la Dresda! Aparatele electronice „Robotron" și mașinile de calcul electronic cu aceeași marcă se produc la „Rafena-werke", din Radeberger (localitate vestită și prin berea sa!), dar la „Pentakon" se produc aparate de filmat și de fotografiat ce pot fi întîlnite pe toate meridianele globului. De la „Sachsen-werk" și „Transformatoren und Röntgen-werk" ies motoare electrice, generatoare, transformatoare și aparatură Röntgen, iar de la „Schreibmaschinen-werk" — cunoscutele mașini de scris, de format mic, „Erika". Fabrica de oțeluri speciale de la Freital este, de asemenea, cea mai mare de acest fel din țara prietenă; în cuptorul său electric celular, cu jet electronic, ea produce oțeluri înalt aliate.

Locuitorii Dresdei — așa cum credea venerabilul lor concetățean, scriitorul Gerhart Hauptmann — „au învățat din nou ce e lacrima", dar lacrima bucuriei. Orașul de pe albastra vale a Elbei, renăscut precum Phönix, întinerește mereu, ridicînd pe o nouă culme, cea a anilor socialismului, tradițiile sale umaniste, nepieritoare.

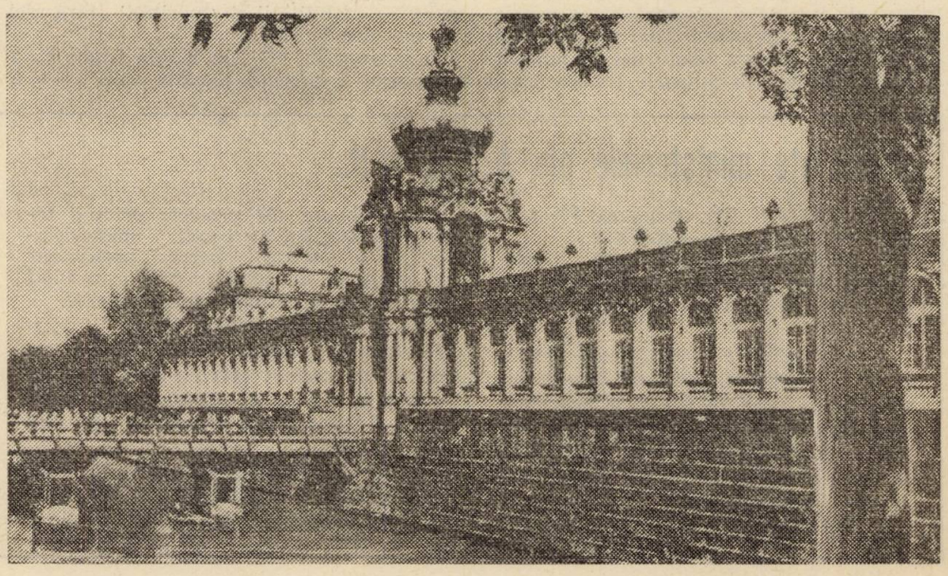

DOCUMENTAR

(Hartă reprodusă după **„Malaysian Digest"**)

A.S.E.A.N.

La 23 februarie, în insula Bali (Indonezia), se deschidea prima reuniune la nivel înalt a statelor membre ale A.S.E.A.N.

Vreme de două zile, președinții Filipinelor și Indoneziei și primministrii Malayeziei, Singaporelui, Tailandei au purtat un dialog și și-au exprimat opiniile asupra problemelor cooperării economice și asupra semnării unor documente-cadru pentru stimularea prieteniei și colaborării între cele cinci țări membre ale A.S.E.A.N. Documentele supuse dezbaterii reprezintă rezultatele unor intense pregătiri și negocieri, desfășurate în ultimele luni, pe parcursul cărora au fost depuse eforturi de atenuare a divergențelor existente, de armonizare a diverselor opinii, de aflare a unor formule care să exprime interesele tuturor acestor state. „Unul din obstacolele principale — menționa președintele filipinez Ferdinand Marcos, vorbind despre realizarea cooperării dorite în Asia de sud-est — este bariera ridicată de secolele de colonialism care continuă să provoace neîncredere și suspiciune între țările asiatice, și numai printr-un mare spirit de înțelegere reciprocă vom putea depăși acest obstacol".

Ideea și problemele cooperării economice au revenit cu insistență în cursul reuniunii. Premierul malayezian, Datuk Hussein Onn, a definit cooperarea economică între țările sud-est asiatice ca „un efort vital pentru țările din regiune"; premierul singaporez Lee Kuan Yew a subliniat necesitatea accelerării dezvoltării economice a acestor state, iar primul ministru al Tailandei, Kukrit Pramoj, a relevat importanța cooperării în diverse domenii economice și sociale pentru conturarea unei identități proprii Asiei de sud-est. Președintele Indoneziei, generalul Suharto observa că, „după opt ani de existență, A.S.E.A.N. a făcut dovada viabilității sale, dobîndind o pondere și o importanță de care trebuie să se țină seama pe plan internațional".

La încheierea reuniunii, a fost semnat un Comunicat comun, ce prevede o mai strînsă cooperare, pe toate planurile economice și sociale, și proiecte industriale comune privind, în special, producția de fosfați, potasiu, industria siderurgică și a cauciucului. Comunicatul declară că trebuie continuate eforturile în vederea stabilirii unei zone a păcii și colaborării în Asia de sud-est. De asemenea, au fost semnate „Declarația asupra cooperării și solidarității" — ce conține un program de dezvoltare economică regională în șase puncte și un „Tratat de prietenie și cooperare", care precizează mecanismul de reglementare a posibilelor diferende dintre membrii asociației.

Cînd, în 1967, reprezentanți ai cinci state sud-est asiatice — Filipine, Indonezia, Malayezia, Singapore, Tailanda — se întruneau la Bangkok, hotărînd crearea unei asociații a țărilor din Asia de sud-est (A.S.E.A.N.), știrea trezea comentarii diverse și contradictorii. Se observa, pe de o parte, că A.S.E.A.N. era o posibilitate de favorizare a înțelegerii și cooperării în zonă. Se sublinia, pe de altă parte, existența unor vădite contradicții și disparități, economice și politice, între țările componente ale noii alianțe.

În momentul constituirii A.S.E.A.N., era ușor de observat că, între membrii săi, existau unele trăsături și scopuri comune, dar și anumite domenii de neînțelegere.

Analiza situației lor economice a scos, însă, la iveală faptul că statele membre ale A.S.E.A.N. sînt preocupate de înlăturarea rămășițelor sistemului colonial, de găsirea unor căi specifice și eficiente de dezvoltare.

În afara experiențelor individuale în domeniul economic (planuri de dezvoltare, măsuri de lichidare a formelor anacronice în agricultură, de exercitare a unui control de către stat asupra fondurilor și mijloacelor de producție în industrie, transporturi, comerț), s-a dovedit necesară și cooperarea economică, intensificarea schimburilor comerciale și de altă natură, în baza avantajului mutual și în scopul facilitării unei dezvoltări mai intense a economiilor respective.

Astfel, asociația celor cinci națiuni sud-est asiatice a apărut ca o tentativă a țărilor membre de sprijinire a procesului de dezvoltare național și regional, printr-o cooperare economică activă, ca obiectiv esențial. În Declarația semnată în momentul formării A.S.E.A.N., statele membre se arătau conștiente că „într-o lume a interdependențelor, idealurile de pace, prietenie, dreptate socială și bunăstare sînt strîns legate de cele de bună înțelegere, bună vecinătate și cooperare reciproc avantajoasă între țările regiunii, care sînt apropiate prin afinități istorice și de cultură". În acest context, organizația se declara deschisă pentru toate statele din Asia de sud-est, care împărtășesc scopurile organizației. Era exprimată, de asemenea, hotărîrea de asigurare a stabilității și securității „fără nici un amestec străin".

Semnarea în 1971, la Kuala Lumpur, a „Declarației privind crearea unei zone a păcii, libertății și neutralității" a apărut, astfel, ca o expresie a exigenței că realizarea obiectivelor economice ale organizației are nevoie și de un climat politic adecvat.

„Lumea s-a schimbat mult... azi, o lume nouă se stabilește în partea noastră de lume" — aprecia ministrul de externe al Singaporelui, S. Rajaratnam, la a 8-a reuniune ministerială A.S.E.A.N.

Consemnînd echilibrul care s-a născut în regiunea sud-est asiatică din lunga experiență și necesitatea coexistenței pașnice ale popoarelor ei, președintele Filipinelor, Ferdinand Marcos, declara : „experiența arată că oricare ar fi diferențele în sistemele lor sociale, țările Asiei își pot acorda un ajutor prețios pentru a-și făuri viitorul".

Asociația țărilor din Asia de sud-est constituie o expresie a unor mutații în zonă, în direcția promovării unor forme specifice de colaborare în interesul propășirii de sine stătătoare a popoarelor din regiune.

L. E.

Conferințe ministeriale ale A. S. E. A. N.

— AUGUST 1967, Bangkok (Tailanda) : este înființată A.S.E.A.N.

— AUGUST 1968, Djakarta (Indonezia) : sînt discutate proiecte comune de interes economic, comercial, turistic.

— DECEMBRIE 1969, Cameron Highlands (Malayezia) : sînt aprobate 98 de proiecte privind turismul și telecomunicațiile ; se ajunge la un acord în privința unui fond A.S.E.A.N. cu contribuție inițială de 1 milion dolari din partea fiecărui membru.

— MARTIE 1971, Manila (Filipine) : sînt aprobate 121 proiecte privind telecomunicațiile, turismul, meteorologia ; este analizat raportul preliminar al grupului de studiu O.N.U. privind cooperarea economică în A.S.E.A.N.

În noiembrie 1971, la Kuala Lumpur (Malayezia), are loc o conferință specială, cu prilejul căreia se semnează „Declarația privind crearea unei zone a păcii, libertății și neutralității" în Asia de sud-est.

— APRILIE 1972, Singapore : se înființează Comitetul Special de Coordonare al A.S.E.A.N. (S.C.C.A.N.) care să pregătească negocierile cu C.E.E.

— APRILIE 1973, Pattaya Beach (Tailanda) : se înființează un Comitet special A.S.E.A.N. al băncilor centrale și autorităților monetare.

— IUNIE 1973, Baguio (Filipine) : sînt discutate și aprobate planurile privind acțiunile comune în direcția creării unei zone de pace și neutralitate în Asia de sud-est.

— MAI 1975, Kuala Lumpur: sînt analizate noile condiții create în regiune de victoriile forțelor de eliberare din Indochina.

— FEBRUARIE 1976: la Pattaya are loc întîlnirea miniștrilor de externe în vederea pregătirii primei reuniuni la nivel înalt al țărilor A.S.E.A.N.

DOCUMENTAR

CANADA

„Gigantul" din nord-vest

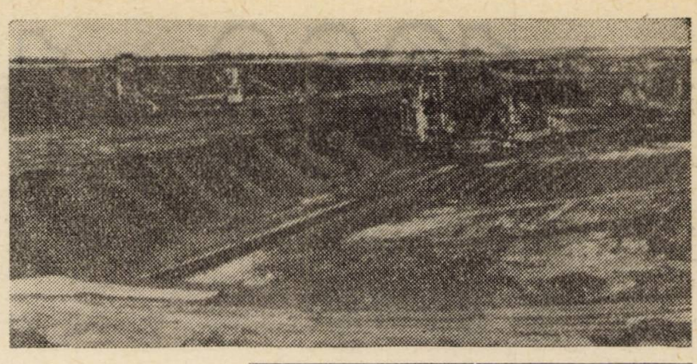

Instalații de prelucrare a nisipurilor bituminoase

Printre canadieni, circulă ideea folclorică potrivit căreia, în vecinătatea lor, ar sălășlui un „gigant" căzut într-un somn adînc, de milenii. Personificare a nord-vestului țării, faimos datorită bogățiilor fabuloase pe care le ascunde, „gigantul" este astăzi trezit din somn. Mulți canadieni, fermecați de povestirile amerindienilor și eschimoșilor, au înfruntat, de-a lungul anilor, primejdiile unor explorări în necunoscut, pentru a descoperi și pune stăpînire pe comorile „gigantului".

Încă în secolul trecut, ziarele scriau despre apariția în vestul îndepărtat a numeroase așezări noi, dintre care se distingea orășelul Dawson City (construit în 1896). În perioada lui de înflorire, acesta avea circa 1000 de case și 15 000 de locuitori, care nu cunoșteau liniștea din cauza crimelor, jafurilor, tîlhăriilor. O dată cu secătuirea filoanelor de aur din regiunile Kootenay și Klondike, Dawson City, ca, de altfel, și celelalte localități apărute peste noapte, au fost părăsite tot atît de brusc, rămînînd adevărate orașe fantomă, învăluite de mister și legendă. Numai la un deceniu după înființare, Dawson City arăta ca după un cataclism — mărturiseau martorii oculari.

După al doilea război mondial, oameni de știință, geologi și tehnicieni au plecat pe urmele căutătorilor de aur. Cercetările lor au dus la descoperirea unor bogății uriașe. Astfel, în vest, la Flin Flon (la granița dintre provinciile Manitoba și Saskatchewan), au fost descoperite zăcăminte importante de zinc și cupru; la Lynn Lake (provincia Manitoba) — nichel; la nord de lacul Athabasca (provincia Saskatchewan) și pe malul estic al Marelui Lac al Urșilor — uraniu ; la Yellowknife, pe malul nord-estic al Marelui Lac al Sclavilor — aur. În provinciile Alberta și Saskatchewan au fost depistate zăcăminte de cărbune evaluate la 100 miliarde tone (3/4 din totalul rezervelor de cărbune ale Canadei).

Vălul, care ascundea vederii omului bogățiile imense ale vestului țării, a fost ridicat de o serie de cercetători eminenți, precum Chester Millar, inginer minier, care a găsit în provincia Columbia Britanică zăcăminte de circa 40 milioane tone minereu de cupru de cea mai bună calitate; sau Frank Joubi, fost minier, devenit apoi geolog, care a contribuit la descoperirea unor însemnate zăcăminte de uraniu în apropierea rîului Blind (provincia Ontario).

Pe urmele curajoșilor exploratori au început să se îndrepte spre vestul Canadei, începînd din cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, numeroși imigranți, în dorința de a ocupa terenuri bune pentru pășunat și agricultură. Ei au întemeiat — pe măsură ce au pătruns, tot mai mult, în interiorul vestului îndepărtat — ferme, protejate de mici forturi. În prima parte a secolului al XX-lea, în zonele de preerie din vest, își fac apariția căile ferate, iar, odată cu acestea, în locurile mai prielnice vieții, au început să se dezvolte așezările orășenești. Ca urmare a descoperirii de mari resurse de petrol și gaze naturale, populația urbană crește în cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea, în dauna celei rurale. Astfel, au apărut, în scurt timp, mari orașe, ca Edmonton și Calgary, în provincia Alberta, ambele întemeiate spre sfîrșitul secolului al XIX-lea, iar în provincia Columbia Britanică — Vancouver, ce număra, în 1886, doar 2000 de locuitori.

Orașul Calgary, care are, în prezent, 331 000 de locuitori, a devenit, din anul 1947 — ca urmare a descoperirii zăcămintelor de țiței și gaze naturale de la Turner Valley și Leduc — centrul administrativ, operațional și financiar al industriei petroliere din vestul Canadei. Orașul Edmonton — a cărui populație a crescut de la circa 100 000 locuitori în 1941, la 496 000 de locuitori în 1971 — s-a dezvoltat ca principal centru de rafinare a țițeiului din centrul și vestul Canadei, dispunînd, în prezent, de trei mari rafinării de petrol. În cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea, în acest oraș s-a dezvoltat o puternică industrie petrochimică, s-au construit întreprinderi siderurgice și de fabricare a conductelor petroliere. În apropiere de Edmonton, a luat ființă o modernă rafinărie, care utilizează drept combustibil gazele naturale.

Vancouver, principalul port al Canadei la Oceanul Pacific, a atins, la rîndul său, 1 082 000 de locuitori, în 1971. Vancouver dispune de o rafinărie de petrol și de întreprinderi de prelucrare a lemnului — o altă mare bogăție a vestului Canadei. Pe măsură ce trece timpul și noi bogății sînt smulse „gigantului", apar alte așezări urbane. Astfel, în 1950, s-a pus temelia orașului Kitimat — astăzi cu circa 10 000 de locuitori — și în care se dezvoltă industria aluminiului.

După cucerirea vestului, privirile s-au îndreptat stăruitor spre nordul țării, dincolo de paralela 60, în căutare de „comori". În regiunea Coppermine, de-a lungul fluviului cu același nume, în apropierea Cercului Polar, echipe de geologi au depistat zăcăminte mari de uraniu, cupru, azbest, aur și argint. S-a ajuns la concluzia că jumătate din resursele minerale ale Canadei se găsesc la nord de paralela 60. Un loc de frunte îl dețin zăcămintele de petrol, descoperite în delta fluviului Mackenzie și în marile insule arctice — Melville și King Christian —, precum și depozitele de minereu de fier din subsolul insulei Baffin. După aprecierea profesorului Nordhall, renumit specialist nord-american, oceanul de petrol din subsolul arctic al Canadei pare să fie „cel mai important zăcămînt din lume".

Potrivit unui amplu program, care prevede sprijinul activ al statului pentru prospectarea și exploatarea bogățiilor nordului țării, au fost construite șosele, s-au deschis mine de exploatare a diferitelor zăcăminte, s-au ridicat baraje pe cursurile rîurilor, s-au construit hidrocentrale. Eforturile cele mai mari vor fi concentrate pentru construirea a două conducte petroliere, una pornind din delta fluviului Mackenzie, iar cealaltă din insulele arctice. Nordul Canadei, deși are condiții mai vitrege de viață decît vestul acestei țări, cunoaște, de asemenea, o dezvoltare urbană : orașele Yellowknife, Port Radium, Resolution, Coppermine sînt acum puncte de plecare pentru noi expediții temerare.

Gradul de dependență a economiei canadiene de capitalul provenind din alte state, în primul rînd din S.U.A., este cu mult mai ridicat decît al oricărei alte țări occidentale dezvoltate. Tot mai mult este relevată cu diverse prilejuri, necesitatea unei reconsiderări a relațiilor cu S.U.A., care să permită canadienilor să hotărască singuri direcția de dezvoltare pe care vor să o urmeze. În acest sens, presa canadiană, sprijinind orientarea guvernului Trudeau, se pronunță pentru diminuarea controlului corporațiilor americane asupra ramurilor economiei Canadei, în special în industriile petrolieră și carboniferă, și pentru dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări pe bază de egalitate, respect al independenței și avantaj reciproc. Astfel, secretarul de stat pentru afacerile externe ale Canadei, Allen MacEachen, a afirmat, recent, în cadrul unei expuneri făcute la Institutul canadian de relații internaționale din Winnipeg: „Canada a hotărît să-și consolideze economia și alte sectoare ale vieții naționale, în scopul de a ne apăra independența. De altfel, odată cu anii '70, am devenit martorii sfîrșitului unei ere și ai începutului unei noi perioade în relațiile canadiano-americane. Esența noii perioade este independența noastră economică". „Canada, a subliniat el, depune eforturi pentru a putea desfășura o politică orientată spre întărirea economiei sale naționale și care să corespundă intereselor naționale ale poporului său".

În vederea intensificării procesului de reducere a dependenței Canadei de Statele Unite, autoritățile de la Ottawa au elaborat un program care prevede instituirea unui sistem de control asupra prețurilor petrolului și a vînzării acestuia, înființarea unei corporații naționale a petrolului (proprietate de stat), participarea țării la exploatarea nisipurilor bituminoase din Athabasca, investirea a 40 milioane dolari pentru extinderea extracției de petrol din provincia Alberta. Preocupat de protejarea bogățiilor țării, guvernul canadian preconizează o reducere treptată a exporturilor de petrol către S.U.A. pînă în 1981, cînd acestea vor fi complet sistate. În încercarea de a opri infiltrarea, în continuare, a capitalului american și acapararea de către acesta a marilor bogății ale țării, guvernul canadian urmărește, în același timp, o apropiere mai mare de țările Europei și de Japonia.

Eforturile întreprinse de Canada, în vederea utilizării bogățiilor sale în beneficiul propriu, se împletesc cu continuarea cercetărilor ce au drept obiectiv descoperirea de noi resurse. Tot mai mulți oameni de știință, geologi, tehnicieni se stabilesc în nordul și vestul Canadei pentru a contribui la dezvoltarea țării.

Tudor Prelipceanu

1000 +1

Sondaj

Potrivit rezultatelor unui sondaj de opinie, efectuat pentru locuitorii Romei, sondaj publicat de săptămînalul „Il Tempo", secretarul general al Partidului Comunist Italian, Enrico Berlinguer, este omul politic cel mai popular în capitală, situîndu-se în fruntea oamenilor politici, cu 55,8 la sută din sufragii, urmat de secretarul Partidului socialist, Francesco de Martino, care a reunit 34,5 la sută, apoi de Giancarlo Pajetta, cu 31,5 la sută. Secretarul democrației creștine, Benigno Zaccagnini, s-a situat pe locul patru, reunind 30,7 la sută. La întrebarea „Cine ar putea să contribuie în mod serios la ameliorarea vieții politice din Italia", cei consultați l-au citat, de asemenea, pe Berlinguer cu 45,8 la sută, apoi pe Francesco de Martino cu 21,8 la sută și pe Aldo Moro, șeful guvernului democrat-creștin actual, cu 20,1 la sută.

Armament

Purtătorul de cuvînt al guvernului vest-german, Armin Gruenewald, a confirmat, în fața presei, că Helmut Schmidt, cancelarul federal, Georg Leber, ministrul apărării, Hans Friedrichs, ministrul economiei, și Hans-Dietrich Genscher, ministrul de externe, au hotărît ca, pe viitor, guvernul R.F.G. să nu mai livreze armament în zone de tensiune.

Richard Nixon, fost președinte al S.U.A., întreprinde o vizită în R.P. Chineză, la invitația guvernului chinez. În aceeași casă de oaspeți, în care a fost găzduit în timpul vizitei oficiale din 1972, Richard Nixon s-a întîlnit cu premierul ad-interim Huo Kua-fen

Ernesto Melo Antunes, ministrul portughez al afacerilor externe, anunță recunoașterea oficială de către Portugalia a guvernului Republicii Populare Angola, moment ce marchează, și pe această cale, lichidarea definitivă a celor cinci secole de dominație colonială. În prezent, guvernul R.P. Angola a fost recunoscut oficial de 91 de state

Petrol

Noul tarif al petrolului, stabilit săptămîna trecută de Iran, nu reprezintă o „reducere" a prețului, ci o simplă aliniere la tarifele practicate de cîteva luni de Arabia Saudită și Kuweit — a declarat, într-o conferință de presă, premierul iranian Amir Abbas Hoveyda. Pe de altă parte, premierul iranian a arătat că negocierile dintre Societatea națională iraniană a petrolului și companiile petroliere străine care cumpără petrol brut iranian, privind revizuirea acordului din 1973, vor fi reluate în curînd.

Dezmințire

Ziarul madrilen „Informaciones" a dezmințit informațiile difuzate de ziarul „Arriba", potrivit cărora Don Juan, conte de Barcelona, ar intenționa să renunțe, formal, la tronul Spaniei în favoarea fiului său, regele Juan Carlos.

Deliberare

O „comisie consultativă specială" — a patra din 1945 — a fost creată și însărcinată de guvernul elvețian cu examinarea problemei aderării Elveției la O.N.U. În urmă cu cîteva luni, din cei 50 de membri ai comisiei, 40 s-au declarat „pentru", șase „contra", iar patru au dorit continuarea studierii problemei. Și studierea a continuat, deoarece guvernul elvețian dorește un raport adoptat în unanimitate.

Sprijin

Jacqueline Onassis, văduva fostului președinte John Kennedy, a anunțat că va susține candidatura lui Sargent Shriver pentru alegerile prezidențiale din 1976. Fost ambasador al S.U.A. în Franța și candidat la vicepreședință, în alegerile din 1972, Sargent Shriver este căsătorit cu una din surorile lui John Kennedy.

Familia Valéry Giscard d'Estaing la ski. În prim plan, președintele francez, pentru care vacanța în Alpi s-a desfășurat cu întreruperile impuse de prezidarea, în cîteva rînduri, la Paris, a întrunirilor Consiliului de miniștri

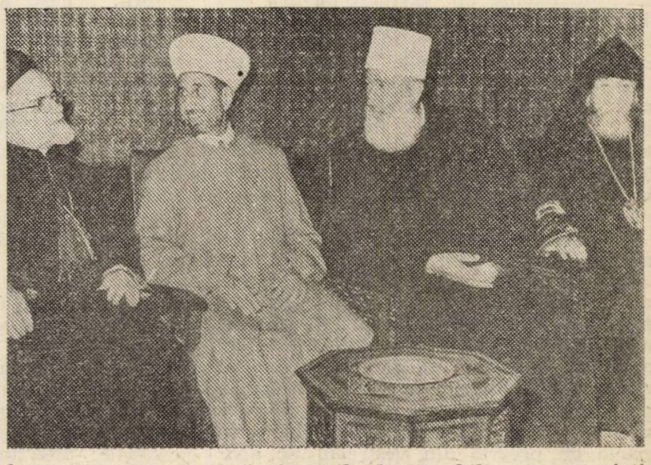

În Liban, se intensifică eforturile de restabilire a unei vieți normale, de pace și înțelegere națională. În fotografie: întîlnire între (de la stînga la dreapta): muftiul libanezilor musulmani, patriarhul creștinilor maroniți și conducătorul spiritual al musulmanilor din secta druză

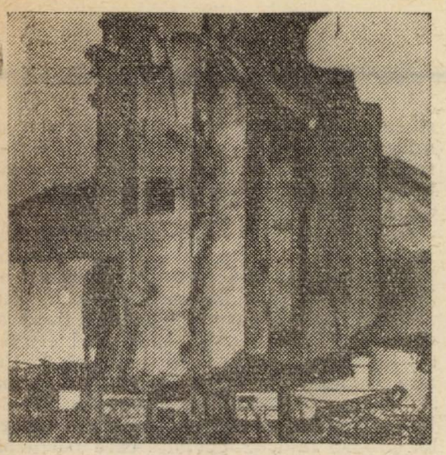

O puternică explozie, urmată de un incendiu, a izbucnit la complexul agricol de la Houston, Texas. Au fost ucise trei persoane, iar șase au dispărut

„Nimbus-6"

Printre cele 12 mașini, datînd din primul sfert al secolului, care vor participa, anul acesta, la reeditarea marii curse în jurul lumii din 1908, un „Ford-T", din 1914, va fi echipat cu material electronic pentru a putea fi urmărit... prin satelit. Satelitul se numește „Nimbus-6" și va putea urmări vehiculele ce trebuie să pornească din Paris, la 31 mai 1976, pentru a ajunge la New York, la sfîrșitul lunii iulie, trecînd prin : Belgia, R.F.G. Austria, Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria, Turcia, India, Japonia.

Ofertă

Marea Britanie a adus la cunoștința premierului rhodesian, Ian Smith, că dorește să-l ajute să negocieze o soluționare a problemei rhodesiene, numai dacă acesta va da dovadă de „flexibilitate" și va fi dispus să facă concesii mult mai mari – a declarat ministrul de externe britanic, James Callaghan. El a mai arătat că, dacă regimul de la Salisbury nu ține seama de aspirațiile majorității africane, suspendarea negocierilor în curs pare inevitabilă.

Opiu

Valorificarea recoltei de opiu, obținută, anul trecut, în Turcia, s-a aflat, în întregime, sub controlul statului – a anunțat, Jacobus G. de Beus, secretar executiv al Fondurilor O.N.U. pentru lupta contra stupefiantelor. El a arătat că producția de semințe de mac – 5 800 tone – a „servit exclusiv producerii de codeină", component de bază al multor medicamente și „nici o cantitate n-a fost deturnată pentru obținerea clandestină de heroină". Jacobus G. de Beus a mai informat despre programul guvernului tailandez de a înlocui cultura macului prin alte culturi, program a cărui aplicare va dura cinci ani și va costa 1,6 milioane dolari. El face parte dintr-unul din cele mai importante proiecte ale Fondurilor O.N.U. pentru lupta contra stupefiantelor, proiect cu un buget, pe 1976, de 9,1 milioane dolari, acoperit, prin contribuții voluntare, de 55 de state.

Vizită

Regele Hussein al Iordaniei va vizita, în martie, Marea Britanie, S.U.A., Mexicul, Australia, Japonia, Filipine, urmînd să confere cu conducătorii acestor țări, îndeosebi în legătură cu ultimele evoluții ale situației din Orientul Apropiat.

noștință formarea unui Consiliu electoral al Vietnamului de Sud, însărcinat cu pregătirea alegerilor pentru Adunarea Națională comună pe întreaga țară, prevăzute pentru 25 aprilie. Consiliul cuprinde 25 de membri, reprezentînd partide politice, organizații de masă și religioase.

Rezerve

Ministrul petrolului din Kuweit a declarat că au fost descoperite depozite imense de petrol și gaze care fac să ridice volumul rezervelor țării sale de trei ori, ceea ce înseamnă că acestea vor dura cel puțin 200 de ani. Într-o declarație făcută ziarului „Al Qabas", Abdel Mutaleb Kazimi a precizat că imensele straturi de petrol și gaze descoperite se află sub cîmpia Barakan.

Refuz

Înaltul Comisar britanic la Lagos, sir Martin Lequesne, a refuzat categoric să transmită un mesaj din partea locotenent-colonelului Dimka, organizatorul încercării de lovitură de stat, generalului Gowon, fost șef al statului nigerian, aflat în prezent, la Londra – a declarat un purtător de cuvînt al Foreign Office-ului.

La 1 martie, pictorul expresionist Oskar Kokoschka va sărbători cea de-a 90-a aniversare. Cunoscut, mai ales, ca pictor și grafician, prin poemele și eseurile sale, el este și un talentat scriitor

Prințul moștenitor al coroanei Marii Britanii, Charles (în dreapta fotografiei), a preluat — de astă dată, în calitate de ofițer de marină — comanda primei sale nave : dragorul „Bronington"

Cupru

Prima întîlnire exploratorie dintre țările producătoare și cele consumatoare de cupru – conform hotăririi secretarului general U.N.C.T.A.D. – va avea loc la 22 martie, la Geneva, a anunțat ministrul industriei și cercetării științifice din Franța. Obiectivul întrunirii – cerută atît de ambasadorii Zairului și Franței, cît și de Consiliul interguvernamental al țărilor exportatoare de cupru – este examinarea situației pieței cuprului, deteriorată în ultimul an, și a măsurilor ce ar putea fi luate.

Bilanț

400 000 de mii de libanezi au fost afectați de războiul civil, 180 000 dintre ei fiind obligați să se refugieze – a indicat Înaltul Comisariat al O.N.U. pentru refugiați. Potrivit datelor furnizate de O.N.U., bazate pe cifre oficiale, înfruntările din Liban s-au soldat cu 10–12 000 de morți și 30–40 000 de invalizi și răniți. 15–20 la sută – ar fi procentul caselor complet sau parțial distruse în Beirut, proporție care atinge însă 80 la sută în unele zone rurale. Obiectivele industriale și comerciale au fost avariate, incendiate sau jefuite în proporție de 50–60 la sută. Pentru acoperirea nevoilor umanitare imediate și pe termen scurt, sînt necesare cîteva zeci de milioane de dolari – a apreciat organismul specializat al O.N.U.

Consiliu

Un comunicat al Consiliului Consultativ al Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud a adus la cu-

„Interziceți zborurile supersonice" — au scris pe pancarta lor manifestanții dintr-una din cele 1 500 de mașini, care au înconjurat, la 22 februarie, aeroportul John F. Kennedy. La 23 februarie, la New York se vota interzicerea aterizării supersonicului Concorde pe aeroportul Kennedy

Ce este „şarpele monetar" vest-european?

Recentele perturbaţii de pe pieţele monetare occidentale — care au fost marcate de importante transferuri de fonduri din franci francezi în mărci vest-germane (în condiţiile evoluţiilor diferite ale acestor două monede) — nu numai că au pus la încercare „solidaritatea" membrilor Pieţei comune (şi, în special, cea franco—vest-germană), în vederea prezervării mecanismului „fluctuării concertate" a cîtorva din principalele monede vest-europene, dar, totodată, au readus în discuţie însăşi viabilitatea acestui mecanism, cunoscut şi sub numele de „şarpele" monetar vest-european. Unul din principiile pe care Conferinţa de la Bretton Woods (1944) le-a pus la baza funcţionării sistemului valutar occidental a fost acela al fixităţii cursurilor valutare. Potrivit acestui principiu, cursului unei monede nu i se permitea să fluctueze decît cu ± 1 la sută în jurul parităţii (adică în „spaţiul" maxim de 2 la sută), în acest sens banca centrală a fiecărei ţări fiind obligată să intervină pe piaţă (cumpărînd sau vînzînd valute) pentru a menţine, între cererea şi oferta de monedă proprie, o astfel de relaţie încît cursul să nu depăşească limitele arătate. **Cursul** era considerat, teoretic, **fix.** Principiul fixităţii cursurilor a fost reafirmat cu ocazia acordului interoccidental de la Washington (1971), dar, în acelaşi timp, a fost prăvăzută şi o anumită „flexibilitate", considerată de natură să facă faţă, într-o mai mare măsură, noilor condiţii dictate de presiunea speculaţiilor monetare. S-a decis, în această direcţie, lărgirea limitelor de fluctuaţie de la ±1 la sută la ±2,25 la sută (adică în total 4,5 la sută).

Marile perturbaţii monetare ce au urmat, masivele transferuri de fonduri dintr-o monedă în alta, în contextul evoluţiilor diferite ale economiilor apusene — care accentuau profund dezechilibrele din balanţele de plăţi — au obligat autorităţile monetare occidentale să abandoneze, în practică, principiul stabilităţii cursului monedei, fiind instituit, pe scară largă, **cursul fluctuant**.

Introducerea acestuia înseamnă, practic, că autorităţile monetare renunţă la obligaţia de a susţine, prin intervenţii pe piaţă, cursul monedei proprii, lăsînd stabilirea acestuia la latitudinea jocului liber al cererii şi ofertei. Se apreciază că, astfel, speculaţiile monetare pot fi descurajate, dispărînd însuşi mobilul lor: obţinerea, la un curs fix avantajos, a unor monede „forte" (subevaluate şi, deci, susceptibile de a fi revalorizate) în schimbul unor monede „în scădere" (supraevaluate şi, deci, susceptibile de a fi devalorizate). În favoarea cursurilor fluctuante se argumentează că paritatea, ca orice alt preţ, trebuie lăsată să oscileze, cum fac, de regulă, toate celelalte preţuri. Se estimează, în general, că, prin introducerea lor se pot pune, în mod automat şi direct, de acord puterile de cumpărare externă şi internă ale unei monede. Astfel, dacă, de exemplu, valoarea unei monede scade, atunci piaţa internă va putea absorbi din exterior mai puţine mărfuri (importurile vor scădea), în timp ce exportarea celor proprii ar fi, din aceleaşi motive, impulsionată, pînă la punctul de echilibru. Se consideră, însă, că existenţa, pe o perioadă îndelungată, a unui curs fluctuant este de natură să constituie un factor de instabilitate şi incertitudine, cu reflexe negative asupra desfăşurării normale a schimburilor economice internaţionale.

Cursul fluctuant poate fi „pur" (atunci cînd banca centrală nu intervine în nici un fel de situaţie) şi, respectiv, „impur" sau „controlat" (în cazul în care banca centrală preconizează să intervină pe piaţa la anumite plafoane-limită).

Ţările Pieţei comune, în vederea înfăptuirii preconizatei „uniuni economice şi monetare" (cu obiectiv final, în 1980, realizarea unei presupuse monede comune), au hotărît, în martie 1972, ca, într-o primă etapă a acestei uniuni, să „lege" mai strîns unele de altele monedele ţărilor membre, limitînd cadrul în interiorul căruia cursurile acestora pot fluctua: de la 4,5 la sută (cît se stabilise la Washington) la maximum 2,25 la sută. Transpunerea grafică a evoluţiei cursurilor monedelor ţărilor C.E.E. potrivit acestor prevederi a fost asemuită metaforic cu „mişcarea unui şarpe într-un tunel" (vezi grafic). „Tunelul", cu un diametru de 4,5 la sută, era reprezentat de limitele de fluctuaţie de ±2,25 la sută în jurul parităţii dolarului. „Şarpele", cu un diametru de 2,25 la sută, reprezenta cadrul maxim în interiorul căruia puteau fluctua monedele ţărilor C.E.E. Băncile centrale ale acestor ţări erau obligate să intervină pe piaţă, pe de o parte, pentru a susţine dolarul în cazul în care cursul acestuia depăşea limita superioară sau inferioară a „tunelului", iar, pe de altă parte, pentru a face ca, între cursul monedei comunitare cea mai bine cotată şi cursul monedei cea mai slab cotată, să nu existe, în nici un moment, un decalaj mai mare de 2,25 la sută (adică să menţină fluctuaţia acestor monede în limitele diametrului „şarpelui").

Din martie 1973, şase monede (marca vest-germană, francul francez, francul belgian, francul luxemburghez, florinul olandez şi coroana daneză, cărora li s-au adăugat, ulterior, coroanele norvegiană şi suedeză şi, într-o măsură, francul elveţian) au început să fluctueze „concertat". Cu alte cuvinte, „şarpele" monetar continuă să existe (menţinîndu-se obligaţia băncilor centrale de a susţine cursul monedelor proprii faţă de celelalte care participă la fluctuarea concertată), dar mişcarea „şarpelui" nu mai are loc numai înăuntrul „tunelului", ci şi în afara acestuia, dispărînd obligaţia de a mai fi susţinut şi cursul dolarului. Monedele respective s-au desprins, astfel, împreună faţă de dolar, fluctuînd liber în raport cu moneda americană, ca, de altfel, şi în raport cu toate celelalte monede. Restul monedelor ţărilor C.E.E. (lira sterlină britanică, lira italiană şi lira irlandeză) aveau să fluctueze, la rîndu-le, dar separat. Din ianuarie 1974, francul francez s-a desprins, la rîndu-i, de şarpele monetar, în urma evadărilor masive dinspre moneda franceză spre alte monede (în special marca vest-germană), autorităţile de la Paris neacceptînd creşterea progresivă a costului intervenţiei lor pe piaţă pentru a menţine francul în fluctuaţia concertată.

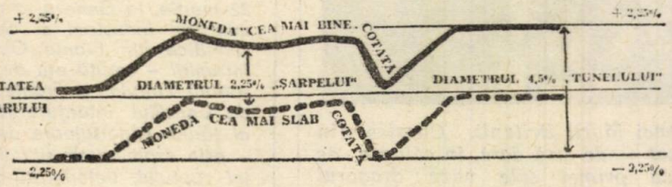

În condiţiile cursurilor de schimb stabile faţă de dolar

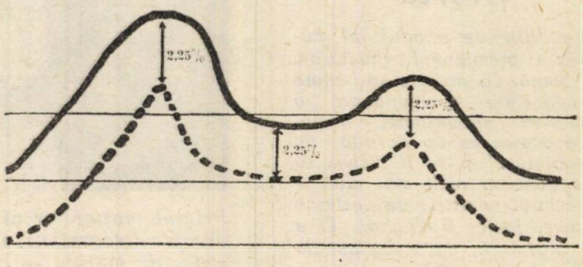

În condiţiile actuale, ale fluctuaţiei cursurilor

Atenuarea pe o perioadă a transferurilor speculative de fonduri a decis guvernul francez să reîncludă în toamna trecută moneda naţională în „şarpele" monetar vest-european. Reapariţia posibilităţilor de cîştig pentru speculatori, în condiţiile slăbirii poziţiilor francului în ultimul timp (datorită dificultăţilor economiei franceze, comparativ mai mari în raport, de pildă, cu cele ale economiei vest-germane) au reiterat, însă, transferurile de capitaluri dinspre franc spre marcă, punînd în discuţie funcţionarea „şarpelui" monetar vest-european. Pentru a tempera spiritele, preşedintele Giscard d'Estaing şi cancelarul Helmut Schmidt au căzut de acord să anunţe — în urma recentei lor întîlniri de lîngă Nisa — că nimic nu justifică o schimbare a raporturilor actuale dintre cursurile francului şi mărcii, deşi poziţia franceză pare a vehicula ideea unui sprijin al Bonn-ului, iar cea vest-germană pare a spune că fiecare este obligat să-şi rezolve, înainte de toate, problemele proprii. Observatorii de specialitate ai scenei monetare occidentale nu exclud o recrudescenţă a speculaţiilor, cu efecte sensibile asupra „fiziologiei şi chiar anatomiei" şarpelui monetar vest-european.

Ilie Şerbănescu

„Războiul codului" — într-o nouă fază

Joi, 19 ianuarie, a fost înregistrat incidentul cel mai important în așa-numitul „război al codului" : la Reykjavik, guvernul islandez a luat hotărîrea de a rupe relațiile diplomatice cu Marea Britanie. Decizia se înscrie într-o suită de evenimente (diplomatice, economice, militare), a căror cronologie mai recentă a început în vara anului trecut, ducînd la declanșarea unui al treilea „război anglo-islandez al codului".

1975

15 IULIE

Guvernul islandez decide să extindă limita zonei naționale de pescuit la 200 mile. Măsura urmează să devină efectivă cu începere de la 15 octombrie.

13 NOIEMBRIE

Acordul interimar anglo-islandez, încheiat în 1973, expiră. Marea Britanie face cunoscut că va continua, totuși, să mențină zona de pescuit prevăzută de acord.

15—17 NOIEMBRIE

Navele de coastă islandeze taie năvoadele a două traulere britanice.

25 NOIEMBRIE

Neînțelegerile persistă. Nave militare britanice sînt trimise în zonă, în sprijinul traulerelor.

12 DECEMBRIE

Ministrul de externe islandez, Einar Agustsson, cere întrunirea Consiliului de Securitate, care în reuniunea din 16 decembrie nu adoptă, însă, nici o rezoluție.

28 DECEMBRIE 1975 — 9 IANUARIE **1976**

Hărțuieli între navele de coastă islandeze și vase britanice militare.

12 IANUARIE

Consiliul Nord-Atlantic se întrunește, în sesiune specială, la Bruxelles. Ambasadorul Islandei, Tomas Tomasson, afirmă că țara sa își va reconsidera raporturile cu N.A.T.O. în cazul în care navele britanice nu sînt retrase, în mod necondiționat, din apele islandeze.

14 IANUARIE

Joseph Luns, secretarul general al N.A.T.O., sosește la Reykjavik pentru a încerca să pună capăt diferendului.

16 IANUARIE

Comitetul parlamentar islandez pentru relații externe recomandă ruperea relațiilor diplomatice cu Marea Britanie. Trei zile mai tîrziu, Islanda adresează un ultimatum în acest sens, dacă fregatele britanice nu sînt retrase pînă la 24 ianuarie.

20 IANUARIE

Roy Hattersley, ministru de stat britanic, anunță în Camera Comunelor că navele militare sînt retrase.

24—27 IANUARIE

La Londra, au loc convorbiri între primul ministru al Islandei, Geir Hallgrimsson, și premierul britanic, Harold Wilson.

5 FEBRUARIE

În urma unor noi incidente, fregatele marinei regale britanice primesc ordinul de a se întoarce în zona de pescuit disputată.

11 FEBRUARIE

O nouă tentativă a lui Joseph Luns, aflat la Londra, de a aplana conflictul eșuează. Hotărîrea Marii Britanii de a reduce cantitățile anuale de cod pescuit și de a limita numărul traulerelor britanice care operează în zona disputată rămîne fără efect. În zilele ce urmează, se înregistrează noi incidente între fregatele britanice și navele de coastă islandeze.

19 FEBRUARIE

La Reykjavik, *guvernul Republicii Islanda anunță ruperea relațiilor cu Marea Britanie.*

La Londra, *un comunicat al Foreign Office-ului declară că Marea Britanie regretă decizia Islandei care „taie principala cale directă de negocieri", și că este dispusă să reia tratativele „oriunde, oricînd și la orice nivel". „Financial Times" notează, pe prima sa pagină, că această ruptură între doi membri ai N.A.T.O. este fără precedent în istoria Organizației Atlanticului de Nord și riscă să aibă „grave consecințe".*

La Bruxelles, *Consiliul N.A.T.O. deplînge incidentul, exprimîndu-și speranța că el nu va fi „dramatic" pentru ansamblul organizației.*

Deși cercurile oficiale islandeze au afirmat că ruperea relațiilor diplomatice dintre Reykjavik și Londra nu va antrena consecințe pentru baza militară americană de la Keflavik, „este greu de prevăzut — după cum notează, de la Washington, agenția «United Press International» — cît timp această bază va supraviețui, dacă Islanda va părăsi N.A.T.O."

Marcel Negreanu

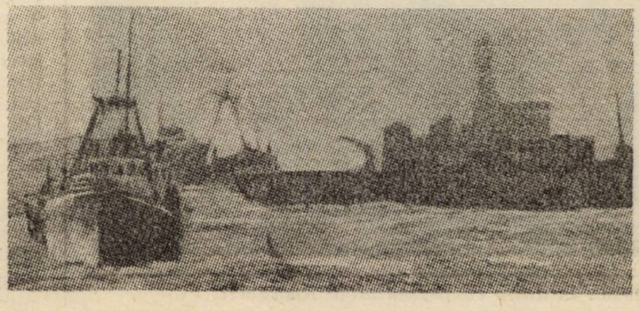

Nave britanice și islandeze în zona disputată

ARGENTINA

Proiectul de reformă constituțională

Guvernul argentinian a stabilit data viitoarelor alegeri generale pentru 12 decembrie 1976. Comunicatul oficial a precizat, cu această ocazie, că „normele electorale vor fi aprobate de către parlament, căruia îi incumbă, de asemenea, votarea unei posibile reforme a Constituției naționale și a Constituțiilor provinciale". În legătură cu alegerile, președintele Maria Estela Martinez de Peron a anunțat că își va continua mandatul pînă la data încheierii lui oficiale (25 martie 1977), dar că nu va accepta o a doua învestitură. Această hotărîre a fost dată publicității la încheierea unei reuniuni a Consiliului securității naționale, la care au participat președintele țării, cei opt miniștri ai guvernului și comandanții șefi ai celor trei armate.

Reforma Constituției argentiniene fusese preconizată încă de generalul Juan Peron, în 1973, ea urmînd a fi realizată anul acesta, de către o Adunare constituantă. Principalele articole prevăzute a fi modificate se referă la durata mandatului deputaților și senatorilor, la sesiunile Congresului, la mandatul prezidențial și durata sa, atribuțiile președintelui și miniștrilor, sistemul electoral. În parte, este vorba, se pare, de o revenire la Constituția din 1949, care prevedea, printre altele, o durată de șase ani a mandatului prezidențial și al celorlalți reprezentanți ai națiunii, mandat care, în prezent, este de numai patru ani. Pe de altă parte, conform Constituției din 1949, alegerile generale se bazau pe majoritatea simplă, în timp ce un amendament din 1972, de pe vremea guvernării militare a lui Alejandro Lanusse, a introdus sistemul bazat pe primul și al doilea tur de scrutin. Decretul privind modificarea Constituției explică această măsură prin faptul că schimbările operate de fostele guverne militare au „afectat profund ordinea constituțională argentiniană, fără a fi consultat voința liber exprimată a poporului — ceea ce presupune o inadmisibilă lezare a principiilor de bază ale regimului reprezentativ republican și federal". Guvernul militar hotărîse că, dacă amendamentele introduse de el nu vor fi modificate pînă în 1976, ele rămîn valabile pentru o perioadă de încă 10 ani.

În vederea desemnării membrilor Adunării constituante, președintele Maria Estela Martinez de Peron a decis, la 18 februarie, redeschiderea lucrărilor Congresului argentinian, a cărui sesiune extraordinară fusese suspendată cu două zile înainte (urmînd a fi reluată în sesiune ordinară, la 1 mai). Congresul dezbătea proiectul de buget pe anul în curs și măsurile propuse de ministrul de resort pentru reglementarea situației de criză din economie. Sesiunea extraordinară fusese convocată de președintele Congresului, care are acest drept cu condiția să dispună de asentimentul a 25 la sută din membri. Revenirea asupra deciziei prezidențiale și redeschiderea lucrărilor sesiunii extraordinare s-a datorat necesității de a pregăti legile „corespunzătoare situației speciale din sectoarele instituționale, economice și politice". Din aceleași motive, președintele Maria Estela Martinez de Peron a respins cererea de demisie a membrilor Cabinetului, reconfirmînd în funcție toți miniștrii.

A. V.

Pe o insulă însorită, în mijlocul acelui paradis de vacanță care este Bahamas sălășluiește o ființă uscățivă, fantomatică, o nălucă vie a capitalismului american : Howard Hughes. Ferindu-se de lumină și înconjurat numai de oamenii săi de încredere, locuiește intr-un apartament de lux al hotelului „Xanadu Princess", la malul mării, de unde dirijează nevăzut, doar prin comenzi verbale, imensul său imperiu din Statele Unite. Și nici un muritor de rînd nu are voie să se apropie de el, nici unui curios nu-i este îngăduit să-l privească, nici un judecător nu poate pune mîna pe el.

Căci Howard Hughes este, de mult timp, inaccesibil. A dispărut în anii '50 și, de la începutul anilor '60, nu a mai fost văzut de nimeni, cu excepția cîtorva aleși, care și ei afirmă că au avut contacte extrem de vagi cu el.

De un deceniu și jumătate, autoritățile judiciare din S.U.A. încearcă zadarnic să-l invite pe inculpatul sau pe martorul Hughes. Pînă în prezent, el a reușit să-și cumpere imunitatea plătind milioane de dolari și avînd la dispoziție o armată întreagă de avocați și agenți secreți particulari.

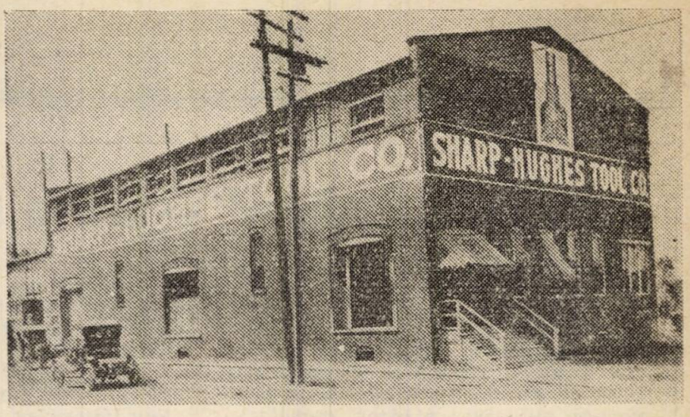

1909 : Hughes Tool Company — 166 de salariați

Howard Hughes — un precursor al lui Lockheed

Pe seama lui Howard Hughes circulă cele mai diverse zvonuri, se povestesc despre el cele mai fantastice lucruri. Unii afirmă că ar fi prizonierul mafiei, un fel de Monte Cristo al epocii tehnologice, închis într-un „Château d'If" cu aer condiționat. Alții susțin că ar fi murit de mult, iar dispariția lui este tăinuită de o bandă de succesori setoși de avere.

Cert este un lucru : inaccesibil, misterios, dispărut din realitatea vie, Hughes continuă să se afle în centrul atenției.

În epoca sa de glorie, el a fost un fel de Lindbergh, Edison și „Citizen Kane" într-o singură persoană. Și, pînă în ziua de astăzi, este considerat un mare profitor, care a reușit să transforme o moștenire relativ modestă într-un imperiu în valoare de 1,3 pînă la 2 miliarde de dolari. Din acest imperiu, grotesc alcătuit, fac parte șapte cazinouri și hoteluri în Las Vegas și Reno, o societate de transporturi aeriene și un aeroport, o stație de televiziune și o companie producătoare de programe TV, imense posesiuni funciare în Texas, Arizona, Nevada și California, o fabrică de elicoptere și, mai ales, compania „Hughes Aircraft", unul dintre cele mai importante concerne americane specializate în tehnica rachetelor, a sateliților și a sistemelor de arme electronice și care este, în prezent, în restanță cu comenzi primite de la stat în valoare de 2 miliarde de dolari.

Și, cu toate acestea, stăpînul unor asemenea bogății este, de ani de zile, fugar. Fantomatic asemenea olandezului zburător, rătăcitor prin lumi străine, el este, de fapt, un capitalist care s-a dat la fund și care se simte respins de propriul său sistem.

Adolescentul Hughes, care din naștere avea o defecțiune auditivă, era — spun biografii — „un tînăr făcut să cîștige, chiar dacă era cam excentric", mizantrop și extrem de încăpățînat. Cei care l-au cunoscut afirmă că era dotat cu trăsături nu tocmai lăudabile. Era capricios, lipsit de considerație față de cei din jur, incorijibil, infatuat și uimitor de avar — ceea ce nu l-a împiedicat să cheltuiască milioane în goană după vreo himeră.

S-a aruncat tumultuos în lumea filmului, alegîndu-și drept colaboratori cei mai buni regizori și cele mai frumoase actrițe, turnînd 820 000 de metri de peliculă, din care pe ecrane nu au fost proiectați decît 5 000, a cheltuit pentru un film 3,5 milioane de dolari, pe care nu i-a putut recupera cu tot succesul filmului ; și-a construit singur un avion și, ca pilot, și-a riscat viața, a supraviețuit de trei ori unor accidente, scăpînd cu oasele fracturate și cu fața mutilată, cu leziuni cerebrale și cu alte contuzii.

În anii '20 și '30, Hughes a concentrat asupra lui maximum de atenție. După o serie de recorduri aviatice de viteză continentale, a făcut, în 1939, înconjurul Pămîntului în 91 de ore și țara întreagă l-a serbat ca pe un erou al aerului, organizînd pe Broadway, în onoarea lui, o paradă cu confetti pentru care s-au consumat 1 800 tone de hîrtie.

1936 : întîlnire cu președintele Roosevelt

Tot pe atunci și cu tot atîta pasiune își construia, în hangarul său gigantic din California, un avion pe care îl concepea drept „cel mai mare aparat de zbor al tuturor timpurilor" ; era „Hercules", un avion cu opt motoare, din placaj, cîntărind 800 tone. Portanța aripilor era de aproape 100 metri, avea un ampenaj de înălțimea unui bloc cu opt etaje și era numai cu patru metri mai scurt decît actualul Boeing Jumbo-Jet. Avionul trebuia să transporte 700 de soldați sau o cantitate corespunzătoare de material de război peste Atlantic, pe frontul european, dar nu și-a îndeplinit niciodată această misiune. Acest colos din lemn, care a înghițit 50 de milioane de dolari, din capitalul lui Hughes, și alte 20 milioane pentru impozite, nu a fost terminat pînă la încheierea războiului și, de altfel, nu a funcționat niciodată.

Pentru a dovedi, totuși, că aparatul poate să zboare, în 1947, Hughes s-a înălțat cu „Hercules" la 25 metri altitudine deasupra portului Long Beach și a zburat o milă. A fost singura călătorie a avionului. De atunci, el zace într-un hangar și consumă anual 46 000 de dolari pentru chirie.

Erau anii primelor deziluzii. Pentru Hughes tot mai multe lucruri deveneau de neînțeles. Iată de ce i-a fost atît de greu să conceapă că el, omul care nu trebuia să dea socoteală nimănui, a fost convocat, în 1947, la Washington, de către un comitet special al Senatului pentru audieri în problema programului de apărare națională. Îi era de neînțeles faptul că niște politicieni oarecari îi cereau să dea socoteală de ce firma sa „Hughes Aircraft" primise comenzi de peste 90 milioane de dolari și avansuri de alte milioane pentru construirea de avioane militare care nu au fost livrate niciodată ; nu înțelegea de ce trebuie să răspundă reproșurilor că firma sa reușise să-și procure imense avantaje pe calea mituirii unor membri ai guvernului.

Contagiunea corupției

Ernest Hauser este un fost funcționar al firmei „Lockheed". Misiunea lui o releva chiar funcția : șef al „serviciului de relații cu clienții". O vreme a acționat și ca reprezentant al societății în R.F.G. Spre surprinderea multora, Hauser și-a întocmit, timp de cîteva luni, un jurnal. Cotidian sau, uneori, doar atunci cînd timpul îi îngăduia, încredința hîrtiei întîmplări și gînduri. Jurnalul acesta l-a scos acum la iveală. Din cele relatate într-un interviu publicat de „Arizona Republic" reiese că „Lockheed" a vărsat importante „comisioane" lui Franz Josef Strauss și partidului său, după tranzacția

Hauser — omul dezvăluirilor în serie

cu „Starfighter F—104". Vărsămintele n-au fost efectuate direct lui Strauss, ci prin conturi bancare în Elveția. Firește, Strauss îl dezminte pe Hauser, dar acesta — care, după demisia de la „Lockheed", locuiește la Phoenix, în Arizona — continuă, imperturbabil, seria declarațiilor sale. În fapt, el demonstrează că mita oferită de „Lockheed" umfla, pur și simplu, prețul de vînzare al avioanelor. Practic, cumpărătorul (în ultimă instanță, contribuabilul local) acoperea și... șperțul.

Scandalul „Lockheed" a căpătat dimensiuni imprevizibile. Noi dezvăluiri amplifică faptele cunoscute, iar anchetele întreprinse în diferite țări relevă lanțul complicităților. Marile afaceri legate de cursa înarmărilor se dovedesc a fi inseparabile de practicile corupției. Nu este vorba doar de

Moment dificil pentru Hiro Hiyama, președintele corporației „Marubeni"

„Lockheed", ci și de alte companii americane care au recurs la mituiri pentru a pătrunde pe piețe străine. În prezent, după cum relatează „Newsweek", 300 de inspectori ai fiscului american examinează dosarele contabile a peste 100 societăți. Diferite firme recunosc că au practicat aceleași metode ca și „Lockheed" pentru a obține contracte avantajoase. Societatea „Tenneco Inc." (a 24-a companie americană ca mărime, în 1974) a recunoscut că, numai în ultimii cinci ani, a oferit 12 000 000 dolari unor persoane străine. Pe lista deschisă de „Lockheed" se mai află : Gulf Oil, Occidental Petroleum, Northrop, Grumman Aerospace, United Brands, Ashland Oil, Exxon și Merck. În ceea ce privește afacerea „Lockheed", dezvăluirile mai proaspete completează un tablou al corupției. Potrivit săptămînalului „Newsweek", „Lockheed" a oferit „comisioane" de 9 milioane dolari în Africa de Sud, 2,6 milioane dolari în Nigeria, 1,3 milioane dolari în Spania. Cifrele aduse în discuție atestă că mituirile practicate de „Lockheed" depășesc cu mult cele 15 milioane dolari amintite inițial și nivelul recunoscut ulterior de 24 milioane dolari. Anchetarea cazurilor de corupție continuă în Italia, Japonia, Olanda etc., atît în instanțele parlamentare, cît și pe plan juridic. În Japonia, dreapta este serios compromisă. Patru responsabili ai companiei „Marubeni"

Kodama nu mai poate nega...

au fost audiați de o comisie parlamentară. Yoshio Kodama, exponent al extremei-drepte, după ce s-a ascuns în spatele certificatelor medicale pentru a evita o depoziție, a admis, în cele din urmă, că a fost plătit de „Lockheed" pentru... „consultațiile" sale. În Italia, au fost lansate mandate de arestare : sînt căutați un avocat și o doamnă în vîrstă de 60 de ani, pensionară, care în 1969 a devenit administratoarea unei societăți „Com El" (Componenti Electronici) care ar fi servit drept paravan pentru vînzarea avioanelor „Hercules 130" și care a dispărut din scenă, potrivit unui ziar italian, trei zile după semnarea contractului. S-a produs și o arestare : un avocat din Roma care a fondat societatea „Com El". Lista celor căutați de poliția italiană s-a îmbogățit cu numele lui Camillo Crociani. Duminică, un comunicat de numai opt rînduri a anunțat demisia sa din funcția de președinte al grupului de întreprinderi industriale „Finmeccanica" (82 000 angajați). Comunicatul era laconic, dar la Roma se știe că Crociani este implicat în scandalul „Lockheed". Cariera lui este, fără îndoială, spectaculoasă : la 12 ani — băiat de prăvălie, iar la 20 ani — diplomat al Academiei de educație fizică, pentru ca, sub Mussolini, să devină parașutist și, după un „stagiu" în Germania nazistă, să-l regăsim în poliția SS. În 1946, beneficiază de o amnistie și sportivul-polițist se lansează în... vînzarea de material de război american uzat. Afacerile prosperă, Crociani urcînd în ierarhia lumii de afaceri. Îl ajută la aceasta prietenii în cercurile democrat-creștine. Acum, deocamdată, nu este de găsit...

În sfîrșit, s-au solicitat anchete în R.F.G., Spania, Turcia etc. În acest moment, o problemă-cheie este cea a divulgării numelor personalităților implicate în scandal. Autoritățile de la Washington doresc să păstreze discreție absolută în acest sens. Unii membri ai Congresului consideră, totuși, că dezvăluirile trebuie duse pînă la capăt. Ei sînt avertizați, însă, că, în afară de implicațiile politice, de pe acum extrem de serioase, pentru diferiți protejați locali ai S.U.A., exporturile companiilor americane ar putea fi prejudiciate.

Există comentatori care nu ezită să pună sub semnul întrebării supraviețuirea firmei. Scandalul a izbucnit într-un moment în care finanțele corporației se aflau în „convalescență" după convulsiile din anii precedenți. Anularea unor contracte, închiderea piețelor străine, pierderea reputației pot duce la un impas fără ieșire.

Hughes a răspuns cu aroganță acestui comitet, prezidat de senatorul Owen Brewster (în jurul căruia a urzit, apoi, atîtea intrigi, încît acesta a fost nevoit, în cele din urmă, să se retragă din politică). Ce vină avea el dacă războiul s-a terminat mai înainte ca avioanele lui să poată intra în producție de serie ? Iar, în ce privește micile „cadouri" și „atenții", oare nu proceda toată lumea așa ?

Avea o ostilitate patologică

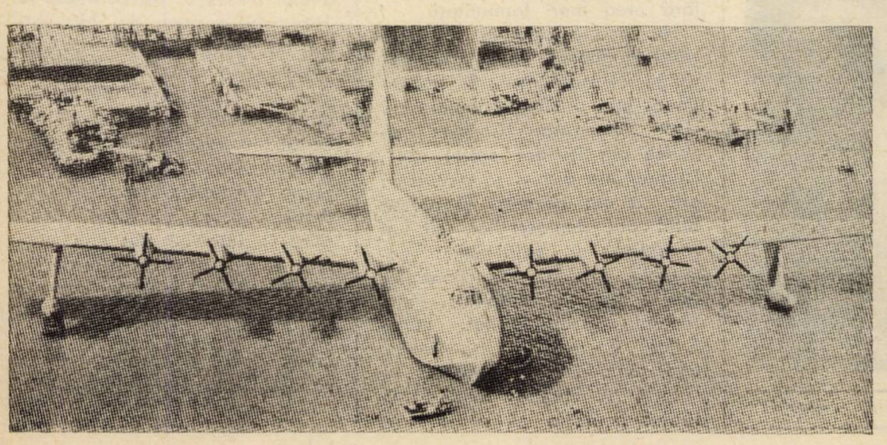

1947 : „Hercules" — gigantul de placaj

față de fiscalitate ; evita să-și declare cîștigurile și, prin evaziune fiscală, își mărea averea. Dar, nu numai de fisc trebuia să se teamă. În America începea să ia proporții o industrie de un tip nou, străin lui, o industrie beneficiind de o birocrație anonimă, cu concerne-gigant neindividualizate, care, pentru individualistul Howard Hughes, erau de neînțeles. Și, pentru Hughes, așa a început, din acea zi petrecută la Washington în fața comitetului senatorial, un fel de „război rece". Se simțea hăituit, spionat, era obsedat de urmăritori pe care îi vedea pretutindeni. Acum, încep aventura lui puerilă și jocul de-a v-ați ascunselea. Pe Romaine Street 7 000, la Hollywood, și-a amenajat o legendară centrală de informații, „centrul nervos" al imperiului

său ; a dotat-o cu curieri, șoferi, telefoniste și secretare care, fără să-l fi văzut vreodată, îi stăteau la dispoziție 24 de ore pe zi. Și-a cumpărat o flotilă de 20 de Chevrolet-uri, pretinzînd că nimeni nu ar fi în stare să instaleze sisteme de ascultare în 20 de automobile. În locuința sa din Bel Air, nu aveau voie să intre în dormitoare nici măcar femeile de serviciu ; își schimba singur așternuturile. Cu timpul, ciudățeniile lui s-au transformat în monstruozități.

Autoritarul Howard Hughes, cel care nu lua parte niciodată la o ședință de consiliu, care nu avea nicăieri un birou, a devenit spaima directorilor întreprinderilor sale. Pretutindeni unde se ivea în control la firmele lui, se comporta capricios și crea haos.

În 1948, a achiziționat principalul pachet de acțiuni al studiourilor cinematografice RKO de la Hollywood. Sub administrarea lui, firma a înregistrat, în numai cîțiva ani, pierderi de 24 milioane de dolari, iar personalul ei s-a redus de la 2 000 la 500. În 1954, a vîndut RKO, obținînd, totuși, un profit de 15 milioane de dolari.

Într-o vreme cînd giganții industriali realizau o simbioză cu statul, cînd marile firme pătrundeau pe canalele guvernamentale și militare, iar, la rîndul lor, militarii și politicienii se infiltrau în administrațiile concernelor, Howard Hughes rămînea miliardarul singuratic, împotriva căruia i se părea că întreaga Americă urzește un complot.

Începînd din 1956, nici unul din principalii săi colaboratori, cu excepția lui Dietrich, nu mai avea voie să-i telefoneze. În 1958, a acordat ultimul interviu la care a putut fi văzut. Era epoca în care medicul lui Hughes și unul dintre avocații săi au sugerat să se declanșeze un procedeu de trecere sub tutelă și de declarare a lui Hughes drept iresponsabil. La scurt timp după aceea, chiar și Dietrich s-a despărțit de stăpînul său, fără ca, în 32 de ani de muncă, acesta să-i fi spus vreodată un cuvînt de mulțumire.

În 1961, societatea civilă C.A.B. (Civil Aeronautic Boards) i-a retras, la cererea unui consorțiu bancar, controlul pe care îl avea asupra companiei „Trans World Airlines" (T.W.A.), unde deținea 78 la sută din acțiuni. Adversarii lui Hughes au susținut că acesta a administrat prost compania și, dintr-o ridicolă incapacitate de decizie, a împiedicat-o să achiziționeze la timp avioane cu reacție.

Acțiunea de daune-interese în valoare de 137 milioane de dolari, pe care bancherii au prezentat-o în cele din urmă tribunalului, a declanșat – după cum s-a afirmat – „unul dintre cele mai mari, costisitoare și uimitoare procese din istoria dreptului civil american". Procesul a costat peste 22 milioane de dolari, a durat 12 ani și s-a încheiat, în 1973, cu o nouă victorie a lui Hughes. Cazul – a fost concluzia juriului – nu trebuia nici măcar să fie adus în fața tribunalului. „O adevărată tragedie greacă" a fost disputa în jurul T.W.A. – scria revista „Fortune" –, o tragedie cu un cor de 50 de juriști, aparținînd unui număr de zece firme de avocați, și cu 1,5 milioane de documente, în diferite versiuni, în vreme ce figura centrală a procesului a rămas invizibilă. Dar, pentru un „nebun", Hughes a vădit o minte uimitor de clară. În 1966, în plină bătălie pentru T.W.A., în momentul în care compania era din nou în plină înflorire, Hughes a vîndut întreaga sa participare la T.W.A., încasînd cel mai valoros cec plătit vreodată unei singure persoane în istoria tranzacțiilor financiare : 546 549 771 dolari.

După aceea, s-a retras la Las Vegas, unde a început să cumpere aproape întreg orașul. Prin intermediul noului său om de încredere, Robert Maheu, fost agent al F.B.I. și al C.I.A., a achiziționat șase hoteluri și cazinouri la Las Vegas, un alt cazino la Reno, mult peste 100 kmp de teren, actuala linie aeriană „Hughes Airwest", un aeroport și stația de televiziune K.L.A.S.-TV.

1947 : în drum spre Comisia de audieri a Senatului

După patru ani, Hughes devenise nu numai cel mai mare patron din Las Vegas, dar și puterea economică dominantă în statul Nevada. Și, ceea ce este uimitor, se pare că nu numai autoritățile din Las Vegas și Nevada erau neputincioase în fața acestui om, ci chiar Washingtonul îi accepta, adesea, excentricitățile. Atunci cînd acest om – care suferea de o teamă nestăpînită de microb – a protestat în fața Comisiei pentru energie împotriva experiențelor nucleare din Nevada, care poluau aerul pe care îl respira el, fostul președinte Nixon – afirmă „New York Times" – ar fi promis să-l trimită pe Henry Kissinger, pe atunci consilier prezidențial pentru securitatea națională, să discute cazul cu Hughes. Întîlnirea n-a avut, însă, loc.

Pentru ca Hughes să poată achiziționa zecile de cazinouri, Comisia pentru jocuri din Nevada, cu consimțămîntul Ministerului de Justiție al S.U.A., a nesocotit o serie de legi antitrust. Pentru a achiziționa compania „Airwest", Hughes avea nevoie de acordul lui „Civil Aeronautic Boards", care i-a fost cedat fără dificultate și fără prea mari formalități.

Nu încape îndoială că Howard Hughes se bucura de privilegii extraordinare. El le obținea, pur și simplu, pentru că și le cumpăra. Convins că „orice om își are prețul său", Hughes era dispus să plătească atît cît era necesar. El plătea bani atît democraților, cît și republicanilor, politicienilor comunali, șerifilor, funcționarilor de la fisc, judecătorilor districtuali, guvernatorilor, membrilor Congresului și, firește, unor membri ai guvernului.

În 1970, Hughes a dispărut, lăsînd impresia că ar fi fost răpit sau chiar asasinat. Această impresie avea să se spulbere, un an mai tîrziu, cînd pe piață urma să apară „autobiografia" sa, prezentată de Clifford Irving. Într-un interviu acordat prin telefon, care a durat două ore și jumătate – și la care au participat șapte ziariști instalați la hotelul „Sheraton Universal" din Los Angeles – o voce venind de departe a anunțat că lucrarea lui Clifford este un fals și că el, Howard Hughes, este viu și nevătămat, „chiar dacă nu atît cum ar dori". „Nu sînt într-o dispoziție prea fericită", a declarat el.

Hughes – dacă Hughes a fost cel care vorbea (și pentru nici unul dintre ziariștii prezenți n-a încăput nici urmă de îndoială) – se afla la 4 800 km distanță, pe Paradise Island, în apropiere de Nassau. El se lamenta de uneltirile unor intriganți, care îi tulburau solitudinea, de exilul din care nu putea scăpa, pentru că „nu intenționa să-și petreacă tot restul vieții în sălile tribunalelor".

La sfîrșitul anului 1973, după mai multe peregrinări s-a înapoiat în Bahamas, a cumpărat, cu 15 milioane de dolari, hotelul de lux „Xanadu Princess" unde s-a instalat. Se pare că acolo locuiește și astăzi, mai inaccesibil ca oricînd.

Howard Hughes are, în ultimul timp, o presă extrem de nefavorabilă. Dar el rămîne de negăsit. În luna septembrie a anului trecut, a fost convocat de Tribunalul suprem din Manhattan să se prezinte în fața acestuia, în cazul în care nu vrea să se expună pericolului de a fi declarat, din oficiu, decedat. În locul lui, a apărut Chester Davis, pentru a respinge asemenea „presiuni insidioase". În curînd, afirma Hughes în interviul său prin telefon, se va întoarce din nou la Las Vegas și chiar va avea o discuție – de astă dată directă – cu ziariștii. Dar nu s-a întors și, probabil, nici nu se va mai întoarce vreodată.

(După **Der Spiegel**)

1972 : conferință de presă, prin telefon, cu miliardarul „invizibil"

Rinascita

ROMA

SPANIA: EXIGENȚE ECONOMICE ȘI EXIGENȚE POLITICE

AMPLA mobilizare populară și grevele din Spania — numai în regiunea Madridului au participat aproximativ 200 000 de oameni ai muncii — își găsesc motivarea de fond nu numai în opoziția politică crescîndă față de un regim care continuă să fie antidemocratic și antipopular, ci și în gravitatea situației economice. Ciocnirea devine încă și mai dură, pe măsură ce guvernul tinde să arunce costul crizei pe umerii clasei muncitoare și ai celei mai sărace părți a populației, printr-o blocare rigidă a salariilor, fapt ce împiedică chiar și o recuperare parțială a puternicei dinamici inflaționiste existente în țară.

Criza economică spaniolă, ca și din numeroase alte țări, dar cu particularități proprii, nu poate fi înțeleasă numai prin analiza — care trebuie totuși făcută — a indicatorilor conjuncturali, deoarece are origini „străvechi" în dezechilibrurile istorice și în stagnarea foarte gravă a dezvoltării. Pe plan conjunctural, este suficient să amintim puternica criză înregistrată într-un sector principal, acela al siderurgiei, în termeni productivi și în folosirea mîinii de lucru și, pe plan mai general, în sectorul metalo-mecanic, în construcții etc. Pretutindeni se constată o stagnare a investițiilor, în timp ce inflația a fost, într-un an, de aproximativ 17 la sută, considerabil mai ridicată decît media celorlalte țări capitaliste industrializate. Aprecieri competente arată că există 600 000 de oameni ai muncii șomeri, cărora trebuie să li se adauge surplusul de mînă de lucru, acel „șomaj ascuns", prezent în numeroase întreprinderi industriale.

Ultimele nelegiuiri ale regimului franchist au provocat, în plus, reacții de asemenea natură în rîndurile opiniei publice, încît nu este exclus ca economia spaniolă să trebuiască să plătească în viitoarele luni un preț mare (dacă nu va interveni o clară cotitură politică). Să ne înțelegem, acțiunile Pieței comune în raport cu Spania au fost mai mult politice și psihologice decît economice. Printre altele, confuzia cu care a fost formulată hotărîrea comunitară de a bloca tratativele comerciale cu Spania (nu este vorba de o ruptură a acordurilor existente, ci de întreruperea oricărei dezvoltări ulterioare a lor) permite Pieței comune o amplă marjă de manevră. Dar, tocmai din această cauză, ea creează o incertitudine mai mare pentru economia spaniolă. Perspectivele pe termen lung pot fi extrem de grave.

Indeosebi Anglia, Danemarca și Irlanda pot, în prezent, să considere Spania drept o țară a lumii a treia, fără să-i recunoască nici cea mai mică „preferință comunitară". Cele mai păgubite vor fi exporturile Spaniei, îndeosebi cele de produse agricole. Pe de altă parte, nu mai mic va fi prejudiciul rezultat din intrarea în vigoare a acordurilor preferențiale cu țările mediteraneene, de la care Spania va rămîne exclusă. În felul acesta, Spaniei îi este interzisă, de fapt, posibilitatea de a face parte din zona liberului schimb și încă și mai mult, de a deveni membru cu drept deplin al C.E.E. În 1974, 58,7 la sută din exporturi era îndreptat spre statele europene, 47,42 la sută spre țările Pieței comune. Proporția s-a menținut substanțial și în 1975. Spania are un considerabil deficit comercial în lume. Piața comună este cel mai mare importator de produse spaniole, deoarece nu există o altă piață în măsură să absoarbă o cantitate egală de mărfuri. Din acest punct de vedere, o revenire la autarhie este cu totul de neconceput, și aceasta cu atît mai mult, dacă ne gîndim la consecințele pe care o asemenea revenire le-ar determina în termeni de dezechilibru intern, cu o economie constrînsă în cadrul unei piețe de 35 milioane de spanioli.

Șomajului, reducerii investițiilor, amenințării ca economia să fie brusc împinsă spre autarhia cea mai rigidă, persistenței unor puternice dezechilibruri dintre sectoare și teritorii, actualul guvern spaniol le răspunde prin măsuri de tip pur conjunctural și, în plus, într-o direcție puternic restrictivă, care poate duce numai la o ulterioară agravare a crizei. Pentru a recupera terenul pe plan internațional și pe planul investițiilor, se procedează la o restrîngere a consumului intern, și așa redus. Indeosebi, reducerea consumului privat este determinată de creșterea drastică a prețurilor unor bunuri de primă necesitate și, mai ales, a tarifelor publice (printre exemplele cele mai vădite sînt cele ale ziarelor, cimentului, laptelui, taxelor școlare, taxiurilor). O asemenea politică, în loc să elibereze resurse care să fie folosite la export și la creșterea investițiilor, produce efecte exact contrarii.

După cum am mai arătat, există, în prezent, în întreprinderile spaniole, un anumit nivel de „șomaj ascuns", pe care trebuie să-l presupunem mai mare decît cel din celelalte țări occidentale; această diferență (în plus) de șomaj contribuie la creșterea costurilor de producție și, deci, la adîncirea crizei. De aceea, o politică „antiinflaționistă", departe de a atinge obiectivele stabilite, ar produce chiar efectul contrar, acela de accentuare a factorilor inflaționiști. Acesta este motivul de fond pentru care întreprinderile spaniole insistă astăzi să se procedeze la o puternică reactivare a cererii, considerînd-o unicul obiectiv acceptabil în actualul cadru economico-social. Nu este o întîmplare că, în perioadele de expansiune, rata inflației este mai scăzută decît în perioadele de criză.

În acest moment, este necesar să se coordoneze cele două principale componente ale politicii economice: acțiunea impotriva recesiunii și acțiunea antiinflaționistă. Se înțelege de la sine că un asemenea obiectiv este nerealizabil sub actualul regim; în schimb, ar fi realizabil într-o orînduire democrată, dat fiind că economia nu este în măsură să rezolve singură problemele care țin de domeniul politicii. Refuzul guvernului franchist de a veni în întîmpinarea cerințelor antreprenorilor basci și catalani și de a adopta măsuri energice pentru a favoriza reînviorarea, pune bazele unei posibile convergențe politice între aceste sectoare de antreprenori și forțele de opoziție democratică.

De azi înainte, sectoare largi și influente ale forțelor capitaliste înseși recunosc că nu i se poate face față crizei numai prin unele măsuri economice. S-a ajuns la un asemenea punct, încît chiar aceste forțe și cei mai iluștri economiști pun, în mod explicit, la îndoială valabilitatea actualului model economico-social și doresc restructurarea acestuia. Cu alte cuvinte, este exclusă, în mod categoric, posibilitatea de a lăsa să subziste un regim fascist sau autoritar în Spania și se cere, în schimb, un sistem democratic, de tip „occidental". În rîndurile unor pături foarte largi, s-a căpătat conștiința că gravitatea momentului se datorează faptului că modelul politic fascist și modelul social-economic dominante în Spania au intrat simultan în criză. După cum a remarcat, recent, profesorul Tamames, „criza economică este, în bună parte, rezultatul crizei politice, în timp ce aceasta este, la rîndul său, adîncită de criza economică. Ruperea cercului vicios se va putea produce numai după o clarificare a panoramei politice, adică după începerea unei noi etape de convietuire democratică între spanioli". Dar acest lucru va putea fi obținut — și în aceasta constă miezul problemei — numai printr-o ruptură democratică.

Jose Maldonado

MEDUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

AFRICA — DIMENSIUNI ALE EFORTULUI PENTRU DEZVOLTARE

UN CÎMP mai vast de indicii adecvate ne permite, fără îndoială, să exprimăm într-o manieră mai precisă gradul de dezvoltare socială și economică a țărilor din Africa. Se estimează, totuși, că venitul național mediu pe cap de locuitor este un indiciu suficient și sigur al dezvoltării economice. Dat fiind faptul că venitul pe locuitor este expresia sintetică a întregii activități economice, nivelul său scăzut reflectă, în aproape toate cazurile, o subdezvoltare economică generală care condiționează subdezvoltarea socială generală a țării respective. Potrivit unui studiu al Băncii Internațio-

nale de Reconstrucție și Dezvoltare, venitul național mediu pe locuitor se ridica în 1971, în 40 de țări din Africa, la 207 dolari americani, în 19 țări din Asia la 377 și în 22 țări din America Latină la 550 dolari.

Cel mai scăzut venit național mediu pe locuitor, din Africa, comparat cu venitul înregistrat în celelalte regiuni nedezvoltate ale economiei mondiale, se situează chiar și sub nivelul venitului mediu din majoritatea țărilor africane. Continentul african este dominat de țări al căror venit național mediu pe locuitor se situează între 60 și 200 dolari maximum, în vreme ce doar în 13 țări venitul depășește 200 dolari.

Majoritatea țărilor africane de curînd eliberate optează pentru o politică de dezvoltare accelerată, care trebuie să le asigure o transformare graduală a structurii economice naționale fondată pe o producție agrară și de materii prime, precum și pentru o modificare a poziției lor, subordonată atît diviziunii naționale a muncii cît și sistemului de raporturi economice și financiare internaționale. Orientarea pozitivă a noilor state africane, care tind să depășească rolul de producători agricoli și de materii prime, precum și de exportatori de monoculturi pe piața mondială, reflectă o conștiință potrivit căreia poziția economiei naționale este dictată de condițiile interne atît economice cît și sociale. Dezvoltarea economică internă, precum și poziția economiei naționale în cooperarea economică internațională influențează în mod esențial asupra opțiunii țărilor africane nedezvoltate pentru o politică de dezvoltare economică accelerată.

Bogățiile naturale, care constituie unul din factorii de producție, reprezintă, cu siguranță, unul din elementele potențiale pe care forțele sociale conducătoare nu-l pot eluda atunci cînd elaborează politica de dezvoltare și de cercetare a unor soluții socio-economice, organizaționale sau tehnice adecvate, ce vor asigura, la nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, punerea în valoare maximală a resurselor naturale și pe această bază creșterea bogăției sociale naționale, precum și posibilitățile reale de frînare a subdezvoltării sociale și economice.

În afara resurselor naturale și diversității lor, dezvoltarea țărilor africane înapoiate depinde și de disponibilitatea fondului social de muncă (structura societății, adică raportul dintre populația activă și inactivă), precum și de mijloacele necesare care pot activa din punct de vedere economic, resursele naturale potențiale și le pot transforma în mijloace de producție. Penuria unuia din factorii de producție (bogății naturale, mijloace de producție și mînă de lucru) influențează inevitabil asupra posibilității de a exploata la maximum ceilalți factori de producție.

În ansamblu, continentul african dispune de mari și diverse resurse naturale care constituie o solidă bază potențială de dezvoltare viitoare. În afara unei mari suprafețe întinse și a unei slabe exploatări a bogățiilor forestiere, în Africa există vaste suprafețe neexploatate pentru dezvoltarea agriculturii. Astfel, în țările francofone din vestul Africii, din cele 17 la sută de arii care fac posibilă dezvoltarea agriculturii, doar 6 la sută sînt cultivate. Cu toate acestea, Africa este o mare producătoare mondială de ulei de palmier, nuci de cocos, arahide și ulei de măsline, bumbac, semințe de bumbac, vinuri, tutun, ceai, fructe tropicale.

Africa dispune de mari potențe pentru dezvoltarea metalurgiei — siderurgice și neferoase — precum și a energeticii. Producția sa minieră o situează astăzi printre primele țări din lume. Astfel, Africa produce 98 la sută din producția mondială de diamante, 67 la sută cobalt, 65 la sută aur, 45 la sută crom etc. Ea posedă aproximativ 40 la sută din sursele mondiale de energie hidraulică. În prezent, Africa este insuficient prospectată. Au fost descoperite zăcăminte inepuizabile de minereu de fier și de cupru de înaltă calitate, de bauxită și de petrol, precum și alte minerale ca fosfatul, uraniul, titanul, wolframul, tungstenul, manganul, grafitul etc. Mai subliniem că Africa devine un producător din ce în ce mai important de petrol, atingînd, în 1972, peste 10 la sută din producția mondială și aproximativ 25 la sută din producția realizată de țările arabe din Orientul Mijlociu.

Africa dispune de o bază potențială relativ puternică pentru o dezvoltare economică diversificată și accelerată, fondată pe industrializare. Pentru a realiza o astfel de dezvoltare, pe lîngă condițiile social-economice adecvate, sînt necesare mari investiții inițiale fără care nu pot fi puse în valoare resursele naturale latente.

Pe lîngă penuria de surse interne de fonduri pentru finanțarea dezvoltării și punerea în valoare a bogățiilor naturale, există și problema fondului social de muncă existent în țările africane nedezvoltate și care nu este propriu unei evoluții moderne a forțelor de producție. În acest sens, se remarcă faptul că problema demografică se manifestă în mod deosebit în Africa, în comparație cu cea mai mare parte a celorlalte țări nedezvoltate. Densitatea medie a populației pe continentul african se ridică la 11 locuitori pe kilometru pătrat, unele din aceste țări situîndu-se sub acest nivel. În Africa, unde predomină o agricultură primară, realizarea unei producții suficientă numai pentru a nu muri de foame, precum și trocul, comunitățile sociale rurale se găsesc într-o situație contradictorie: ca urmare a productivității muncii foarte scăzute și posibilităților restrînse de sporire a producției agricole prin folosirea mijloacelor agrotehnice moderne, ele sînt expuse unei puternice presiuni demografice. Se manifestă o penurie a forței de muncă ce ar trebui să asigure volumul atins pînă acum de producția agricolă. Aceasta se datorește și faptului că în structura populației africane predomină tînăra generație, inaptă pentru muncă, iar nivelul scăzut de viață, nutriția insuficientă și incompletă, condițiile de viață lipsite de igienă, slaba rezistență la maladiile tropicale etc. fac ca media de viață să fie inferioară față de cea înregistrată în țările dezvoltate. O asemenea situație demografică nu face decît să limiteze dezvoltarea economică, ce se răsfrînge negativ și asupra condițiilor economice și sociale de viață, deoarece partea activă a populației trebuie să asigure existența unei mari părți din populația întreținută și inaptă de muncă. Așadar, puternicelor rămășițe ale raporturilor sociale precapitaliste, utilizarea instrumentelor de lucru primitive, productivitatea muncii foarte scăzută și structura de vîrstă, defavorabilă, a populației, precum și structura populației active și inactive reprezintă un obstacol obiectiv în calea dezvoltării economice accelerate și crearea unei producții alimentare suficiente și diversificate.

Dacă se ține seama de legătura și interdependența dintre factorii de producție, penuria de forță de muncă — îndeosebi a muncitorilor calificați în diverse meserii — constituie un obstacol obiectiv în calea punerii în practică a unei politici de dezvoltare economică accelerată și a creșterii productivității medii naționale a muncii sociale. Eliminarea acestui obstacol este direct legată de crearea de condiții economice necesare pentru folosirea forței de muncă complementare în sectorul comercial al economiei, îndeosebi în activitățile extra-agricole, precum și pentru formarea și calificarea profesională în vederea utilizării tehnicii și tehnologiei moderne în producție. Creșterea nivelului profesional și a calificării forței de muncă nu se poate realiza, totuși, fără o instruire elementară prealabilă, care este slab dezvoltată atît în ce privește alfabetizarea elementară, precum și formele mai evoluate de pregătire. Aceasta se traduce prin lipsa generalizată de cadre necesare, la toate nivelurile și în toate profesiunile, în administrarea statului, servicii, sănătate publică, învățămînt, știință etc. Învățămîntul primar, secundar și superior se află la un nivel foarte scăzut în Africa.

Această trecere în revistă a factorilor de producție, nivelului dezvoltării și condițiilor de punere a lor în practică demonstrează că, în țările africane nedezvoltate, doar statul poate încerca să rezolve problemele legate de dezvoltarea

Zulfikar Ali Bhutto (stînga) și președintele Walter Scheel (dreapta), la sosirea premierului pakistanez într-o vizită oficială în R.F. Germania

accelerată și de transformarea economică. Acest lucru este de înțeles mai ales dacă ținem seama de faptul că dezvoltarea începe în Africa într-o epocă de avînt rapid al științei și tehnologiilor de producție, precum și în condiții în care nu există decît o pătură foarte redusă și puțin dezvoltată de antrepriza capitalistă. Pătura medie națională, puțin numeroasă — sporadic industrială și furnizoare de servicii și în principal o mică burghezie comerciantă — dispunînd de o slabă putere economică și financiară, depinde de capitalul străin și acționează sub presiunea sa monopolistă.

Astfel, statul restrînge baza care servește capitalului străin pentru ca acesta să-și poată exercita presiunea asupra păturii sociale naționale capitaliste și pentru a limita afirmarea economică și de clasă a acesteia din urmă. În dependență cu politica generală și politica de dezvoltare, statul poate crea condițiile social-economice necesare pentru a se putea bucura de susținerea capitalului național și pentru a-l include în dezvoltarea economică de interes național general. Slăbirea rolului capitalului național (și al capitalului particular străin) în procesul dezvoltării economice — ținînd seama de forța sa economică și financiară limitată și de inaptitudinea sa materială pentru a angaja fonduri de investiții în vederea realizării unor mari proiecte fără de care nu este posibilă accelerarea dezvoltării economice — va depinde în mare parte de angajarea financiară a statului și de utilizarea capitalului public pentru finanțarea investițiilor în lucrări de infrastructură economică și proiecte energetice care nu sînt accesibile capitalului național particular și nici atrăgătoare pentru capitalul străin datorită amplorii fondurilor și amortizării lor pe termen lung.

Indispensabila consolidare economică a rolului statului în economie este impusă de raporturile agrare și de situația agriculturii care merită o atenție specială nu numai pentru că ea constituie o ramură economică fundamentală, dar și pentru că este de mare importanță în dezvoltarea economiei naționale.

dr. Novica Blagojevic

PROFIL

LOPO DO NASCIMENTO

prim-ministru al Republicii Populare Angola

Lopo Do Nascimento s-a născut în anul 1940, la Lunda. A urmat studiile în orașul natal, absolvind un liceu cu profil comercial. Încă de cînd era elev a intrat în rîndurile Mișcării Populare pentru Eliberarea Angolei și, ca urmare a activității desfășurate în cadrul M.P.L.A., Lopo Do Nascimento a fost, în două rînduri — 1959 și 1963 — arestat de poliția secretă portugheză. Eliberat din închisoare, în anul 1968, el activează intens în cadrul sindicatelor angoleze și conduce acțiunile clandestine ale unor grupuri ale M.P.L.A. care luptau pe frontul de nord împotriva colonialiștilor.

Din 1974, Lopo Do Nascimento face parte din organismele conducătoare ale M.P.L.A. Astfel, este ales membru al Comitetului Central al M.P.L.A., devenind apoi secretar al Biroului Politic al M.P.L.A. În aceeași perioadă, a fost inclus în delegațiile M.P.L.A. care au negociat condițiile privind accesul Angolei la independență. În ianuarie anul trecut, în calitate de reprezentant al M.P.L.A., el intră în colegiul prezidențial al guvernului de tranziție pînă la proclamarea independenței.

La 11 noiembrie 1975 — cînd Angola devine independentă, Lopo Do Nascimento este numit prim-ministru al primului guvern al Republicii Populare Angola.

UBERSEEBOOT

HAMBURG

DEVIZE ȘI DIVIZII

CANCELARUL Schmidt nu mai vrea să despăgubească S.U.A. pentru pierderile în devize, pe care Washingtonul le suportă pentru întreținerea trupelor americane din R.F.G. Motivul : balanța de plăți pozitivă a Americii. Cancelarul ar vrea să facă din nou economii — de data aceasta pe socoteala compensării cheltuielilor în devize ale S.U.A. Și, întrucît, i se pare că resorturile competente — Ministerul Apărării și Ministerul de Externe — nu manifestă suficientă intransigență în relațiile cu americanii, Helmut Schmidt a luat personal în mînă această chestiune complicată.

R.F.G. a încheiat cu S.U.A., de opt ori, acorduri referitoare la compensarea cheltuielilor în devize, Bonn-ul transferînd 40 miliarde de mărci în favoarea partenerului aliat. Scopul operațiunii : cumpărările de armament și credite trebuiau să compenseze cheltuielile în devize ale americanilor pentru întreținerea celor 200 000 soldați staționați în R.F.G.

Ultimul asemenea acord a expirat la mijlocul anului trecut, iar, de atunci, americanii au dat mereu de înțeles că sînt foarte interesați în încheierea unui nou tratat. De această dată, Bonn-ul nu se arată prea binevoitor. Un om de încredere al lui Schmidt afirma : „Noi nu mai sîntem dispuși să plătim".

Baza acceptării acordului de compensare — în opinia guvernelor vest-germane — a fost, pînă la începutul anilor '70, existența unei balanțe de plăți negative a S.U.A.

După devalorizarea dolarului din 1973 și de la terminarea războiului din Vietnam, Washingtonul are din nou suficiente devize.

Pe aceasta se sprijină și justificarea obligațiilor noi de plată ale Bonn-ului. „S.U.A. nu mai au probleme cu balanța de plăți — susține Schmidt — și, de aceea, chestiunea trebuie revăzută fundamental".

Baza de afaceri s-a schimbat, desigur, nu numai din cauza însănătoșirii balanței de plăți a S.U.A. Tot atît de hotărîtor este și faptul că Bundeswehr-ul are nevoie de tot mai puține piese din S.U.A. În decursul primelor trei acorduri de compensare, între 1961—1967, Bonn-ului i-a fost foarte ușor să contribuie la ameliorarea balanței de plăți a S.U.A. prin cumpărări de armament în valoare de miliarde. Dotarea forțelor militare vest-germane a fost atunci adusă la nivelul necesar și, avînd în vedere lacunele propriei industrii de armament a R.F.G., S.U.A. au fost un furnizor ideal. De cînd, însă, armurierii vest-germani, adesea în colaborare cu partenerii vest-europeni, produc din nou masiv, concernele americane de armament au comenzi mai puține :

— În prezent, aviația își procură reactoarele, avionul de luptă „Alpha Jet" și aparatul cu mai multe întrebuințări — „MRCA" — de la firmele vest-europene. Americanii — care, în ultimii 15 ani, au livrat vest-germanilor peste 800 „Starfighter" și 263 „Phantom" — sînt, prin aceasta, afectați.

— Marina vrea să construiască fregate la Kiel la prețul de 350 milioane mărci ; vasele șantierelor navale americane — de unde s-au livrat vest-germanilor, în ultimii ani, trei distrugătoare de rachete la prețul de 207 milioane bucata — nu mai intră nici măcar în discuție.

— Trupele de uscat procură de la concernele franco—vest-germane racheta antiaeriană „Roland" și rachetele antitanc „Hot" și „Milan", întrucît producătorii americani nu sînt în măsură să ofere ceva similar.

Tendința nu e nouă. Încă din 1967, negociatorii acordurilor de compensare a devizelor au fost nevoiți să propună soluții adiacente : de atunci, R.F.G. nu mai compensează cheltuielile în devize ale marii puteri occidentale numai prin cumpărarea de arme, ci, pînă la 40 la sută, și prin bonuri de tezaur. Frankfurter Bundesbank a achiziționat chitanțe de datorii americane grevate de dobînzi sub cele obișnuite pe piață, contribuind astfel la cofinanțarea bugetului american.

A menține, în continuare, această formă de compensare, potrivit Bonn-ului, ar fi lipsit de sens.

Banca Federală și-a depus, oricum, o mare parte a valorilor în dolari în S.U.A. — în total 48 miliarde mărci — care aduc dobînzi bune. Chiar și în timpul vizitei din octombrie anul trecut, cancelarul Schmidt a exprimat ideea, față de ziariștii americani, că, în cazul unor eventuale presiuni ale S.U.A. pentru încheierea unui nou acord, Bonn-ul va retrage trei pînă la cinci miliarde din aceste valori.

Semnalul pare să-și fi făcut efectul. S.U.A., după cum opinează experții de la Bonn, ar trebui să se obișnuiască treptat cu ideea că al optulea acord de compensare a devizelor a fost și ultimul.

POSTA REDACTIEI

Gazele naturale din Alaska

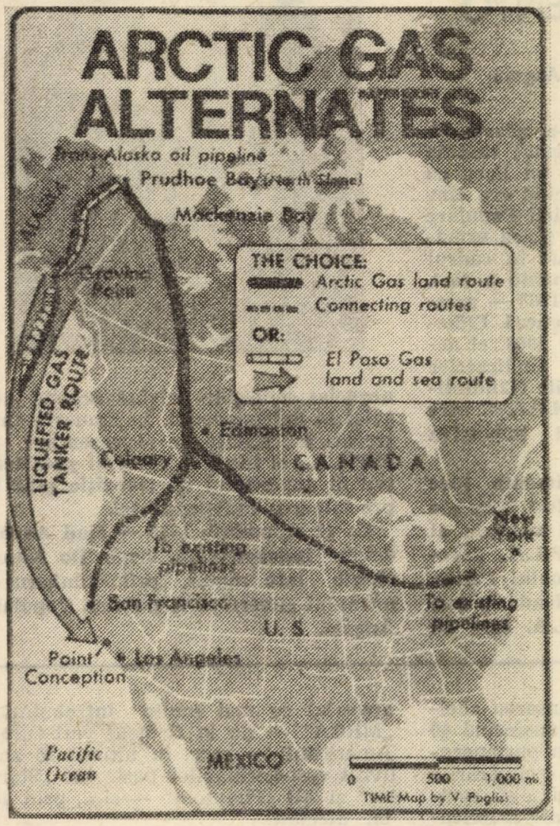

Adrian Ataman, Bucureşti. În zona North Slope, din Alaska, s-au descoperit imense zăcăminte de gaze naturale sub stratul de zăpadă şi gheaţă. Geologii consideră că este vorba de rezerve însumînd 100 trilioane metri cubi de gaze naturale. Aceste zăcăminte ar putea acoperi cinci la sută din necesităţile anuale de consum ale Statelor Unite. După opinia specialiştilor, exploatarea acestor zăcăminte ar urma să înceapă în anul 1980. Pentru transportarea gazelor naturale extrase din Alaska, companiile interesate au făcut două propuneri. Filiala din Alaska a companiei El Pas Co. din Texas se pronunţă pentru construirea unei conducte de cca. 1 300 km, care să traverseze Alaska, din zona North Slope, pînă la Gravina Point, pe ţărmul golfului Alaska. Aici, gazul ar urma să fie lichefiat şi încărcat în vapoare special construite pentru a fi transportat în portul Point Conception din California. O altă propunere a fost făcută de Artic Gas, un consorţiu format din nouăsprezece companii americane şi canadiene, şi prevede transportarea acestor gaze printr-o conductă lungă de aproape nouă mii de kilometri, care să traverseze teritoriul Canadei. **În fotografie :** traseul pe care ar urma să-l parcurgă gazul natural, din Alaska şi pînă la consumatori, în ambele variante.

Conferinţa „Habitat"

Radu Oprescu, Arad. Denumirea provine de la prescurtarea titulaturii oficiale a Conferinţei O.N.U. privind aşezările umane, ale cărei lucrări se vor desfăşura între 31 mai — 11 iunie 1976 la Vancouver, în Canada. Ea are loc ca o continuare a conferinţei privind poluarea mediului înconjurător, care a avut loc la Stockholm, şi îşi propune discutarea problemelor îmbunătăţirii condiţiilor de locuit ale oamenilor. La 23 ianuarie, a fost definitivat proiectul unei declaraţii de principiu ce urmează a fi adoptată la conferinţa „Habitat" în cadrul celei de-a 2-a sesiuni a Comitetului pregătitor al reuniunii, de la New York. Concluzia comitetului : o mare parte a omenirii locuieşte astăzi în condiţii inacceptabile. Concluzia de mai sus este valabilă nu numai pentru ţările sărace, ci şi pentru ţările industrializate, unde un procent încă ridicat al populaţiei locuieşte în condiţii necorespunzătoare.

Crăciun Constantin, comuna Pingăraţi, jud. Neamţ. 1. Vă mulţumim pentru aprecieri şi sugestii. Rubrica „Contrapunct" n-a dispărut din paginile revistei, după cum aţi putut observa în ultimele numere.

2. Sahara occidentală şi Angola au făcut obiectul unor articole în numărul trecut. Vom reveni.

3. Supersonicul „Concorde" efectuează, deocamdată, curse între Paris — Rio de Janeiro şi Londra — Bahrein, de două ori pe săptămînă. Teoretic, companiile Air-France şi British Airways vor putea deschide linii „Concorde" şi deasupra Atlanticului de nord, în urma deciziei guvernamentale americane (valabilă pentru o „perioadă de încercare de 16 luni"). Dar, întrucît majoritatea aeroporturilor americane se află sub jurisdicţie locală, ultimul cuvînt aparţine acestora. Nu trebuie uitat, de asemenea, că, în decembrie, anul trecut, Camera Reprezentanţilor a decis să suspende, pentru şase luni, orice ajutor federal aeroporturilor care vor permite aterizarea „Concorde"-ului aflat în cursă comercială. „Chestiunea americană" a supersonicului franco-britanic rămîne, deci, deschisă...

„Onorabila societate"

Angelica Olaru, Botoşani ; Vasile Vaipon, Alexandru Zudor, Samuel Baidoc, Oradea ; Victor Dumitru, Cîmpina. Comisia parlamentară italiană „anti-Mafia" şi-a încheiat lucrările în luna ianuarie. Creată în 1962 „pentru a studia un fenomen tipic sicilian", „anti-Mafia" a descoperit, de fapt, „un imperiu financiar care se întinde pe tot teritoriul". În ciuda numeroaselor dificultăţi pe care le-au întîmpinat, cei treizeci de parlamentari ai comisiei au reuşit să schiţeze un portret al „onorabilei societăţi", cum ironic mai este numită Mafia. Un portret neliniştitor : Mafia nu mai este o societate locală, care se mulţumea să stoarcă bani de la ţăranii sicilieni. Dintr-o Mafie provincială „agrară", ea a devenit o Mafie „industrială" : industrie a crimei, a răpirilor, a traficului internaţional de droguri, cu sucursale în Statele Unite, Canada, Japonia. Într-un prim raport, în 1972, comisia parlamentară denunţa „complicitatea dintre Mafia şi puterile publice". Senatorul comunist Pio la Torre explica : „Mafia se sprijină pe corupţie şi parazitism. Ea nu poate supravieţui decît prin complicitatea oamenilor politici". Această „onorabilă societate" a trecut de frontierele Siciliei pentru a acţiona în nordul prosper. În sud, ea îşi asigură monopolul asupra unor domenii din cele mai diverse : distribuţia apei în Sicilia, piaţa peştelui şi a florilor în Palermo, întreprinderi de pompe funebre, droguri ş.a.m.d. Prezenţa sa a devenit atît de apăsătoare încît, anul trecut, zece mii de locuitori din Giosa Janica, în Calabria, au făcut grevă generală împotriva... Mafiei, care „estorchează, intimidează, se opune progresului, îşi impune voinţa cu rafale de mitralieră", cum declara primarul oraşului. Mafia se declară şi împotriva industrializării „Mezzogiorno"-ului, pentru că aceasta „ar emancipa populaţia". Concluziile comisiei „anti-Mafia" par să fie primite cu scepticism. Presa italiană a vorbit de o „ocazie pierdută" şi şi-a exprimat regretul că o serie de dosare au intrat direct în arhivele naţionale, ceea ce înseamnă că nimeni nu le va putea consulta cincizeci de ani de aici înainte.

Traian Negreanu, Bucureşti. Nu există nici o traducere în volum a foiletoanelor lui Art Buchwald.

Ioan Creţiu, Sîntandrei, jud. Bihor. 1. Nu dispunem de o listă a tuturor organizaţiilor neguvernamentale sau a fundaţiilor particulare care participă la salvarea Veneţiei.

2. Despre farul din Alexandria vă recomandăm consultarea unui volum despre cele şapte minuni ale lumii.

Benin

Ion Pascu, Turnu-Măgurele. Republica Populară Benin este noua denumire oficială a Dahomeyului. Noua titulatură a fost anunţată de preşedintele ţării, Mathieu Kerekou, la 30 noiembrie 1975, în cadrul manifestărilor prilejuite de a treia aniversare a Programului guvernului militar revoluţionar şi de prima aniversare de la promovarea liniei de construire a unei societăţi socialiste. Numele actual al ţării provine de la străvechea civilizaţie benin care a existat în zona Africii occidentale. Arătînd că fosta denumire a ţării — Dahomey — a fost „o invenţie a colonialiştilor, care urmăreau să imortalizeze succesul agresiunii lor în regatul Dahoma", preşedintele Kerekou a precizat că numele „Benin" constituie simbolul „unei civilizaţii cu adevărat africane".

POSTA REDACȚIEI

Seismologi și sociologi

Viorel Marinescu, Brăila. Specialiștii consideră că, prin punerea la punct a unor noi metode, cutremurele de pămînt vor putea fi prevăzute cu exactitate, în următorii zece ani. În Statele Unite, pe teritoriul cărora sînt cîteva zone seismice, cinci milioane de dolari sînt cheltuiți, în fiecare an, pentru prevenirea lor. Se consideră, însă, că vor trebui consacrate douăzeci de milioane pe an pentru ca rezultatele să fie din cele mai eficiente. Și aceasta, pentru că previziunile seismice sînt bazate pe utilizarea unor aparate complicate (inclinometre, seismometre, magnetometre), precum și pe tehnici ce folosesc laserul, care permit măsurarea celor mai mici modificări : surpări și alunecări de teren, cele mai neînsemnate vibrații ale solului, variații ale cîmpului magnetic sau ale celui electric ș.a.m.d. În ciuda consecințelor economice și sociale pe care publicarea previziuniior le-ar putea determina, specialiștii americani au decis să nu ascundă nimic locuitorilor din California, statul cel mai amenințat. Sociologii au preluat, astfel, această problemă, efectuînd o serie de sondaje și teste asupra reacției comunităților care locuiesc îndeosebi de-a lungul faliei San Andreas. „În cazul în care un seism de o anume intensitate s-ar produce, ce-ați face pentru familia dv. ? Dar pentru casa dv. ? Care ar fi reacția dv. ? Unde ați pleca ?“ — sînt întrebări care au fost adresate de către specialiști. Se speră, astfel, ca efectele dezastrelor seismice să fie prevăzute și anihilate sub toate aspectele.

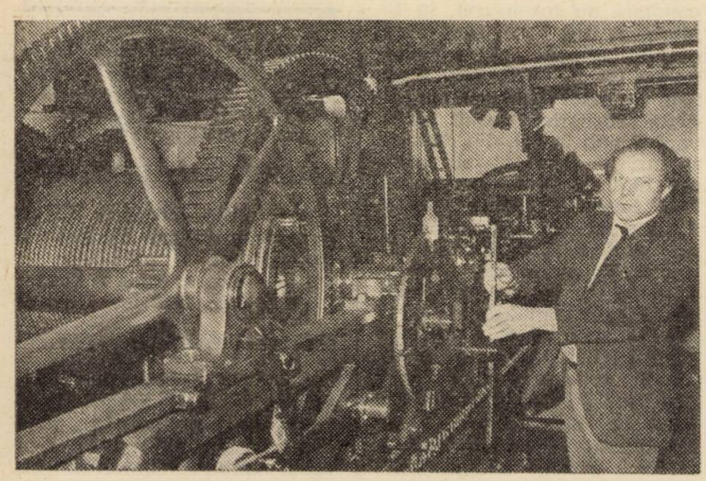

Maria Nicolescu, Brașov. Pentru prima dată în 20 de ani, „bătăile“ celebrului ceas Big Ben au fost întrerupte, pentru a permite o revizuire a mecanismului său. Avînd faima de a fi unul dintre cele mai exacte ceasuri din lume, s-a descoperit, totuși, că mergea cu o eroare de o jumătate de secundă într-un an. Cîteva date despre Big Ben, al cărui nume îl evocă pe cel al lui Sir Benjamin Hall : 96,3 m înălțime ; patru cadrane, fiecare cu un diametru de 6,8 m ; minutarul are o lungime de 4,2 m, iar cifrele — 610 mm. **În imagine :** camera interioară care adăpostește mecanismul celebrului ceas londonez.

Sateliții și resursele energetice

Robert Schwartz, Timișoara. Fotografiile realizate de sateliți își pot găsi o utilitate pașnică, ca un nou instrument, de o importanță deosebită, pentru studiul resurselor terestre. Fotografiile — scrie „Le Monde diplomatique“ — permit specialiștilor să alcătuiască harta resurselor naturale ale unei țări în numai cîteva săptămîni, putînd aduce un sprijin considerabil în special țărilor în curs de dezvoltare. Imaginile transmise de sateliți — adaugă publicația franceză — pot informa guvernele țărilor din Africa, Asia și America Latină asupra întinderii și locului zăcămintelor, pădurilor, pungilor de petrol și de gaz natural, rezervelor de apă, tipurilor de sol și chiar să furnizeze indicații asupra diferitelor specii de moluște și crustacee care compun fauna estuarelor. Doi sateliți de teledetecție a resurselor naturale ai N.A.S.A., de pildă, care efectuează rotații în jurul Pămîntului deasupra orbitelor polare, fotografiază, o dată la nouă zile, fiecare colț al Terrei. Sateliții retransmit fotografiile prin semnale radiotelegrafice transformate în imagini care acoperă, fiecare, 300 kmp. Există fotografii care permit să se distingă detalii de ordinul a 30 cm. Acestea nu mai sînt transmise prin semnale radio. Filmele nedevelopate sînt lansate cu parașuta în capsule de către sateliți și recuperate de avioane. Alături de N.A.S.A., în Statele Unite există și o Agenție pentru studiul oceanelor și al atmosferei (National Ocean and Atmospheric Administration), care primește tot felul de date meteorologice prin intermediul propriilor sateliți. Informațiile furnizate de sateliții N.A.S.A. și cele trimise de sateliții meteorologici reprezintă pentru specialiști un instrument remarcabil. Cu cîteva sute de dolari pentru o fotografie, ei pot realiza o operație care, pînă acum, reclama sute de mii de dolari, fără a avea siguranța unor rezultate precise. Numai într-o singură săptămînă, de pildă, un expert geolog ar putea să colecteze fotografiile care acoperă întreg teritoriul unei țări, să alcătuiască harta concentrării minereurilor și tabloul rezervelor de apă, să precizeze tipurile de sol și să delimiteze regiunile împădurite. Pentru un studiu mai complet al pădurilor, un specialist ar putea fi transportat la fața locului cu elicopterul, pentru a recolta probe de esență de arbori. Fotografiile reprezintă, de asemenea, și un valoros instrument pentru previziunea recoltelor. Seriile de fotografii luate la un interval de nouă zile pot fi confruntate. Nu este nevoie de un ochi exersat pentru a remarca pe fotografiile în culori tușele verzi care se lărgesc, clișeu după clișeu, și care reprezintă creșterea culturilor. Satelitul meteorologic permite specialistului să cunoască temperatura solului de pe întreg globul pămîntesc, în orice moment al anului. Pot fi determinate diferitele tipuri de sol și chiar măsurată cantitatea de clorofilă din plante. Teoretic — observă „Le Monde diplomatique“ — aceste informații sînt la dispoziția tuturor, dar, în practică, ele sînt achiziționate în primul rînd de societățile multinaționale, care dețin mijloacele financiare și tehnice pentru a cumpăra și interpreta datele.

Africa de Sud: buget militar

Puiu Constantinescu, Timișoara. Dacă în 1960—1961, bugetul militar al Africii de Sud era de 44 milioane rand (moneda națională), în 1975—1976, el a ajuns la 948 milioane. Potrivit publicației „Military Balance“, editată de Institutul internațional de cercetări strategice de la Londra, forțele armate ale Africii de Sud numără în total 50 500 de oameni. Trebuie adăugați 151 400 rezerviști, cunoscuți sub numele „Citizen Force“. În total, deci, peste 200 000 de persoane. Există, în plus, o forță paramilitară de comandouri cu 75 000 civili înarmați, organizați în unități de tipul batalioanelor de infanterie. Armata terestră (38 000 de oameni și 138 000 rezerviști) este echipată cu o mare varietate de armament modern, inclusiv tancuri „Centurion“ și „Comète“, vehicule blindate „Eland“ și de recunoaștere, de tipul „Ferret“, blindate „Saracen“ și toată gama de arme și muniții, cît și tunuri antiaeriene, și rachete sol-aer. Marina (4 000 de oameni și 10 400 rezerviști) posedă trei submarine „Daphné“, 8 distrugătoare și nave port-elicoptere, 10 dragoare (culegătoare) de mine submarine. Aviația (8 500 oameni și 3 000 rezerviști) dispune de mai multe aparate „Canberra“ și „Shackleton“, la care se adaugă un echipament mai modern („Buccaneers“, „Mirage“, „Piaggios“, elicoptere „Alouette“, „Puma“, „Super-Frélon“ ș.a.). În ciuda embargoului decretat de Organizația Națiunilor Unite asupra furnizării de arme Africii de Sud, o serie de țări occidentale au continuat să vîndă acestei țări echipament militar. Dezvoltarea industriei interne de armament sud-africane a fost, de asemenea, favorizată de participarea unui mare număr de societăți occidentale, participare relevată de o serie de documente publicate anul trecut de O.N.U.

P. Șandor, Tg. Mureș. Într-adevăr, afișul reprodus în nr. 1 aparține japonezului Shigeo Fukuda. El a primit premiul I la un concurs internațional de afișe în Polonia.

Dinu Bărcuț, Oradea. Vă sugerăm consultarea volumului „Istoria descoperirilor geografice“.

POSTA REDACȚIEI

MIRCEA GRIGORESCU

A dispărut pentru totdeauna din mijlocul nostru Mircea Grigorescu. Pentru colectivul revistei „Lumea", din rîndurile căruia a făcut parte de la primul număr, în toamna lui 1963, și pînă în 1970, cînd s-a pensionat, Mircea Grigorescu a fost mai mult decît exemplul unei îndelungate și strălucit valorificate experiențe profesionale. A fost gazetarul care aducea în articolele sale trăsăturile ce-l defineau ca om : probitate profesională, imens talent, farmec cuceritor și multă, multă omenie. Devotamentul său față de revista noastră, față de menirea ei s-a dezvăluit grăitor și constant în integrarea sa plenară în preocupările colectivului nostru de a face din „Lumea" o publicație vie, receptivă în egală măsură la înnoirile vieții contemporane, la cerințele cititorilor de a cunoaște mai bine resorturile acestei vieți. A fost mereu tînăr, nicicînd obosit, nesecat în idei și inițiative. Gazetar-dascăl prin forța de convingere a exemplului pe care l-a dat, ostil oricărui gest de ostentație la care l-ar fi putut îndemna înalta sa măiestrie profesională, la fel de firesc în modestia ca și în demnitatea sa, Mircea Grigorescu a adus, în paginile revistei noastre, suflul viguros al condeiului său precis, limpede, deseori incisiv, întotdeauna model prin frumusețea limbii folosite. Adîncul nostru regret pentru dispariția sa, gîndurile de dragoste și stimă pentru neuitatul nostru coleg sînt, nu ne îndoim, împărtășite de cititorii care îi așteptau cu bucurie semnătura.

Adrian Racoviciu, Iași. După cum se știe, încercarea de inițiere de discuții de pace dintre Portugalia și cele trei formațiuni politice rivale din Timorul de est — F.R.E.T.I.L.I.N., A.P.O.D.E.T.I., U.D.T. — a eșuat la sfîrșitul anului trecut. La 29 noiembrie 1975, F.R.E.T.I.L.I.N. anunțase proclamarea unilaterală a independenței și crearea Republicii Democratice a Poporului din Timorul de est. Reacția celorlalte două partide fusese declararea Timorului răsăritean drept parte integrantă a Indoneziei. La 7 decembrie 1975, forțele proindoneziene, susținute de trupe indoneziene debarcate cu puțin timp înainte, ocupau capitala, orașul Dili. Portugalia — care a guvernat acest teritoriu ca putere colonialistă, începînd din anii 1520, și și-a arogat dreptul de putere administrativă din 1974, cînd a recunoscut dreptul la independență al teritoriului est timorez — a rupt relațiile diplomatice cu Indonezia și a cerut convocarea Consiliului de Securitate al O.N.U. La 12 decembrie, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat rezoluția prezentată de Comitetul pentru teritoriile neautonome, în legătură cu situația din Timor. Documentul deplîngea „intervenția militară a forțelor armate indoneziene în Timor". De asemenea, rezoluția sublinia necesitatea ca poporul din Timor să-și poată exercita, în deplină libertate, dreptul său la autodeterminare. Cîteva zile mai tîrziu, Consiliul de Securitate a adoptat, în unanimitate, un proiect de rezoluție care cere guvernului indonezian să-și retragă, în cel mai scurt timp, toate forțele sale armate din Timorul estic. Documentul cere respectarea, de către toate statele, a integrității teritoriale a Timorului, precum și a dreptului la autodeterminare al poporului său. În acest sens, secretarul general al O.N.U. era solicitat să trimită o misiune specială în zonă, care să ia contact cu toate părțile interesate în vederea soluționării politice a situației, pentru asigurarea decolonizării Timorului, precum și a respectării dreptului la autodeterminare al locuitorilor săi. Guvernul indonezian a respins rezoluția, considerînd că organismul O.N.U. „nu a înțeles încă situația existentă în Timorul de est și nici poziția guvernului indonezian față de lupta populației din acest teritoriu". Guvernul de la Djakarta afirmă că sprijină părțile proindoneziene din Timorul răsăritean doar pentru a restabili ordinea în acest teritoriu. În tot acest timp, luptele au continuat între, pe de-o parte, trupele indoneziene și armate ale guvernului provizoriu, instalat de părțile proindoneziene, iar, pe de altă parte, cele ale guvernului provizoriu al F.R.E.T.I.L.I.N. După o vizită în Timorul de est, ministrul de externe indonezian, Adam Malik, declara că este necesară organizarea unui referendum cu privire la autodeterminarea fostei colonii portugheze. La începutul lunii ianuarie a.c., trimisul special al secretarului general al O.N.U., Vittorio Winspeare Guicciardi, pleca spre Timor. Făcînd o escală la Lisabona, el își exprima speranța că misiunea sa „va fi utilă pentru toate părțile interesate în soluționarea crizei din Timor". În cadrul vizitei sale de informare, V. W. Guicciardi s-a oprit și a purtat discuții la Djakarta, la Dili și Lisabona. El nu a izbutit, însă, să obțină garanții de securitate în vederea contactării reprezentanților F.R.E.T.I.L.I.N. La 14 februarie, Guicciardi arăta că Indonezia ar fi dispusă să înceteze „asistența militară" acordată guvernului instalat de forțele proindoneziene, în momentul în care ar considera că pe insulă sînt restabilite pacea și securitatea.

Ioan Danes, Brașov ; Victor Culbece, Slatina; A. Cocea, București. În legătură cu înăbușirea de către Administrația revoluționară din Vietnamul de sud a unei rebeliuni armate, Frontul Național de Eliberare și Comitetul Revoluționar Popular din Orașul Ho Și Min — Saigon au dat publicității, la 14 februarie, o declarație, reprodusă de agenția de presă a R. D. Vietnam, „V.N.A." Declarația afirmă : „Informate și sprijinite de populație, forțele securității populare au înconjurat, la 12 februarie ora 19,30, baza unui complot armat contrarevoluționar de la Biserica Vinh Son, situată pe bulevardul «Trei februarie» (fostul bulevard Trann Quoc), din districtul nr. 10. Între 12 februarie, ora 19,30, și 13 februarie, ora 8,30, forțele de securitate au făcut persistent apel la criminali să depună armele. Ele au invitat, de asemenea, o reprezentanță de la Arhiepiscopia din Saigon compusă din doi preoți : Nguyen Huy Lich și Huynh Huu Dang și o personalitate romano-catolică, Nguyen Dinh Dau, să li se alăture pentru a convinge pe contrarevoluționari să se predea. Sfidînd aceste apeluri, criminalii au deschis focul, ucigînd un soldat din forțele de securitate. În consecință, forțele de securitate au trebuit să acționeze ferm și, în final, au capturat pe toți contrarevoluționarii la 13 februarie, ora 8,30. Documentele și obiectele capturate cuprind manifeste, scrisori, arme, echipament radio, utilaje de tipărit, echipament pentru falsificat bani, bancnote ale băncii vietnameze, dovedind că aceasta era o organizație rebelă înarmată, opusă Administrației revoluționare și poporului, din motive politice legată de C.I.A., și care intenționa să tulbure securitatea poporului și a țării... Organizația constituia, de asemenea, un centru pentru falsificarea de bani, care a emis o cantitate de bancnote falsificate, urmînd să înlesnească stocarea de mărfuri și specula, să provoace dezordini pe piață cu consecințe foarte serioase asupra situației actuale a prețurilor și a condițiilor de viață ale populației. Aceasta a urmărit, de asemenea, să furnizeze mijloace rebelilor și să atragă un număr de persoane în activitățile lor criminale". În Declarație se arată că, „în prezent, ca și în trecut, F.N.E. și Administrația revoluționară vor respecta și apăra cu consecvență libertatea credinței și vor face tot ce le stă în putință să asigure și să sprijine, în toate domeniile, viața credincioșilor". Sînt condamnate, însă, cu severitate aceste acte de rebeliune și se arată : „Independența, libertatea și viața pașnică pe care le-am obținut cu prețul sîngelui nostru sînt sacre și inviolabile. Sîntem hotărîți să nu tolerăm nici un complot sau acțiune a vreunei clici contrarevoluționare potrivnice patriei, vieții pașnice și fericite a poporului".

Ioan B. Ionescu, com. Botoroaga, satul Valea Cireșului, jud. Teleorman. Un abonament anual la revista noastră costă 104 lei.

Romulus Georgescu, Caracal. A doua din cărțile despre care ne întrebați a fost publicată și în limba română, în urmă cu cîțiva ani.

Doru Filip, Rîmnicu Vîlcea. Articolele despre corporațiile transnaționale, publicate în nr. 4—6 a.c., sperăm să fi răspuns întrebărilor dv.

Abraham Devy, Bloc M 2, ap. 11. Micro 19, Galați, oferă colecționarilor revista „Lumea" pe anii 1974—1975 ; **Carol I. Anca, str. Bateriilor, nr. 52, București, sector 6, tel. 31 32 30** vinde colecția revistei de la apariție pînă astăzi.

LUMEA

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17 60 10 Internațional 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul import-export presă — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001, telex 011226, București.

C.P.C.S.

CONCEDII, EXCURSII,

Doriți să cunoașteți cele mai frumoase zone turistice din țară în această perioadă ?

Doriți să petreceți un concediu reconfortant ?

Stațiunile SINAIA, BUȘTENI, PREDEAL, CĂCIULATA, CĂLIMĂNEȘTI, OLĂNEȘTI, GOVORA, OCNA SIBIULUI, BAZNA, HERCULANE, MONEASA, GEOAGIU, SÎNGEORZ, SOVATA, TUȘNAD, LACU ROȘU, SLĂNIC-MOLDOVA, EFORIE, MANGALIA, AMARA, PUCIOASA vă oferă aceste posibilități.

Pentru informații și procurarea biletelor de odihnă și cură balneară vă puteți adresa tuturor OFICIILOR JUDEȚENE DE TURISM și ÎNTREPRINDERII DE TURISM, HOTELURI și RESTAURANTE BUCUREȘTI.

CURĂ BALNEARĂ!

PUBLITURISM

Posesorii biletelor beneficiază de reducere cu 50% la transportul pe C.F.R. sau I.T.A.

nou

LUCULLUS – un amestec de condimente și mirodenii care se intrebuințează la excelenta condimentare a fripturilor, tocăturilor, ciorbelor și mîncărurilor

Lei 2

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Nr. 11 — 11 martie 1976

DESTINDEREA — obiectiv permanent

EUROPA OCCIDENTALĂ
Exigențe și condiții specifice ale colaborării dintre comuniști și socialiști

Corespondențe din:

NEW YORK • ROMA • LIMA

ALIMENTAȚIA PE GLOB
Resurse și discrepanțe

Reportaj
TAMANRASSET

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-a întîlnit, la Moscova, cu tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-a întîlnit, la Moscova, cu Mohamed Siad Barre, președintele Consiliului Revoluționar Suprem al Republicii Democratice Somalia

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Abdallah Al-Ahmar, secretar general adjunct al Comandamentului național al Partidului Baas Arab Socialist din Siria

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, l-a primit, la Moscova, pe tovarășul Jean Pierre-Thystere-Tchicaya, membru al Statului Major Revoluționar Special al C.C. al Partidului Congolez al Muncii

LUMEA

Săptămînal de politică externă

11 (646)

11 martie 1976

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Relațiile României cu țările în curs de dezvoltare. Un dialog politic constructiv. Cornel Pacoste 2

Interes reciproc pentru aprofundarea colaborării româno-franceze. Paul Diaconescu 3

New York. Dezbaterile Comitetului pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației. Ioan Dumitru 5

Destinderea — obiectiv permanent. George Serafin 7

Roma. „Alternativa democratică" în concepția socialiștilor italieni. Radu Bogdan 8

Lisabona. Secvențe preelectorale. Marcel Negreanu 9

Spania. Evenimentele de la Vitoria și semnificația lor. Stelian Turlea 10

Buenos Aires. Premise ale stabilității economice și politice. Anca Voican 11

Acțiunea politică împotriva rasiștilor rhodesieni. Dumitru Constantin 12

Europa occidentală. Premise și exigențe ale „reconcilierii istorice" între comuniști și socialiști. 14

Alimentația pe glob — resurse și discrepanțe. Anca Voican, Ilie Șerbănescu 18

Clanul furnizorilor de arme... Eugeniu Obrea 21

Lima. E.C.O.S.O.C. și codul de conduită al întreprinderilor transnaționale. Eugen Pop 24

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI

R. P. Bulgaria. Realizări în cinstea Congresului. Constantin Amariței 13

REPORTAJ PE GLOB

Tamanrasset. Mircea S. Ionescu 16

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

Înconjurul Africii acum 2 500 de ani 25

1000 + 1 26—27

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ 28—29

PROFIL

Elisabeth Domitien, prim-ministru al Republicii Centrafricane 29

POȘTA REDACȚIEI 30—32

În acest număr:

RELAȚIILE DE COLABORARE ȘI SOLIDARITATE ALE ROMÂNIEI CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

NEW YORK

Dezbaterile Comitetului pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației

„Alternativa democratică" în concepția socialiștilor italieni

SPANIA

Evenimentele de la Vitoria și semnificația lor

Acțiunea politică împotriva rasiștilor rhodesieni

„O ONOARE PENTRU AFRICA ȘI MOZAMBIC"

Reportaj pe glob

TAMANRASSET

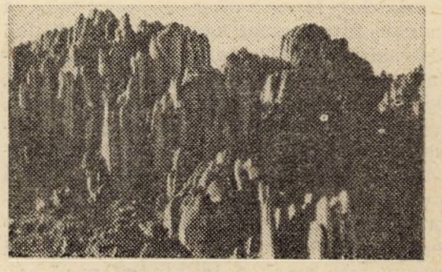

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

Înconjurul Africii acum 2500 de ani

Un dialog politic constructiv

Cornel Pacoste
adjunct al ministrului afacerilor externe

Viața internațională, caracterizată de ample procese revoluționare, naționale și sociale, de schimbări profunde în raportul mondial de forțe, ca urmare a creșterii influenței forțelor antiimperialiste, progresiste și democratice, a rolului crescînd al țărilor socialiste în lume, reclamă, cu tot mai multă acuitate, dialogul internațional, participarea tuturor statelor — mari, mijlocii ori mici — la dezbaterea și soluționarea problemelor care confruntă omenirea.

Pornind de la interesele vitale ale poporului român și de la cauza generală a păcii și destinderii, ținînd seama de imperativele lumii de azi, România desfășoară o largă și intensă activitate internațională, militează neabătut pentru o politică nouă de colaborare și înțelegere între națiuni. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România, situînd cu consecvență în centrul politicii sale externe amplificarea și adîncirea continuă a prieteniei frățești și colaborării multilaterale cu toate statele socialiste, acordă o atenție deosebită relațiilor prietenești cu țările care au pășit pe calea evoluției de sine stătătoare, sprijină lupta acestora împotriva politicii neocolonialiste, a presiunilor de orice fel exercitate de forțele imperialiste, reacționare, susține eforturile îndreptate spre înfăptuirea aspirațiilor lor naționale și sociale.

Această orientare principială a politicii externe a României, reflectînd sentimentele constante de profundă simpatie și solidaritate militantă ale poporului român față de cauza emancipării popoarelor, este fundamentată în documentele adoptate la congresele Partidului Comunist Român și în Programul partidului, este pregnant subliniată în cuvîntările președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De asemenea, ele și-au găsit consfințirea în numeroase documente politice încheiate cu alte state, cu prilejul vizitelor la nivel înalt.

Lupta popoarelor și a forțelor progresiste de pretutindeni împotriva reacțiunii și a politicii de forță și dictat a dus la prăbușirea imperiilor coloniale, pe ruinele cărora s-au format și dezvoltat noile state independente din Asia, Africa și America Latină. Consecințele vechilor relații de dominație și exploatare, de inegalitate și inechitate sînt bine cunoscute : adîncirea decalajelor în dezvoltarea economică a statelor, transferarea unei părți a venitului național spre țările industrializate, potențial uman încă nefolosit etc. etc. Desigur, există suficiente exemple în acest sens, perpetuarea acestei stări de lucruri are efecte profund negative asupra evoluției economico-sociale a întregii omeniri, asupra progresului și civilizației tuturor popoarelor, inclusiv a celor dezvoltate. De aceea, o cerință obiectivă și imperioasă, în spiritul vremii, este aceea a instaurării unui nou tip de relații internaționale, menite să asigure condiții prielnice de dezvoltare nestingherită a tuturor popoarelor și națiunilor, în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare.

Devine tot mai pregnant adevărul că — într-o lume extrem de diversă din punct de vedere al dezvoltării economice și social, al condițiilor istorice și geografice sau al moștenirii cultural-artistice și juridice — fiecare țară — mare, mijlocie ori mică — are de dat și de primit de la patrimoniul universal de valori materiale și spirituale. Punerea în valoare a resurselor materiale și umane — în multe zone în stare latentă — de care dispune planeta noastră, orientarea eforturilor spre țelul satisfacerii nevoilor reale ale omului și societății reprezintă nu numai un deziderat, ci și un imperativ major al prezentului și viitorului omenirii. Cu cît voința și eforturile naționale, ca și cele internaționale vor asigura apropierea — în perspectivă — a nivelurilor de dezvoltare economică a tuturor popoarelor, cu atît și gradul de eficiență a acțiunii umane va fi mai mare, iar conlucrarea între națiuni mai constructivă și caracterizată de încredere reciprocă.

În Expunerea la sesiunea Marii Adunări Naționale, din 18 decembrie 1975, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că România, ca țară socialistă și, totodată, ca țară în curs de dezvoltare, se situează în mod ferm de partea țărilor care luptă pentru a lichida subdezvoltarea, precum și vechile relații care au generat-o, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, care să asigure condiții pentru progresul mai rapid al tuturor popoarelor, în primul rînd al celor rămase în urmă, pentru accesul larg al tuturor națiunilor la cuceririle civilizației contemporane.

România este legată de țările în curs de dezvoltare prin aceleași aspirații de pace și progres, prin năzuința comună de a folosi, în interes propriu, resursele materiale și umane de care dispun în scopul dezvoltării mai accelerate pe calea progresului economic și social. Intensificarea raporturilor României cu statele în curs de dezvoltare este în avantajul reciproc, contribuie la promovarea în lume a unor relații noi, servește unității tuturor forțelor antiimperialiste, progresiste și democratice de pretutindeni, cauzei destinderii, colaborării și păcii în lume.

În același timp, România și-a extins continuu legăturile cu toate statele lumii, astfel că, în prezent, are relații diplomatice și consulare cu 126 de state, din care 88 sînt țări în curs de dezvoltare.

Un rol de importanță istorică în dezvoltarea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare îl au întîlnirile și convorbirile președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu șefii de stat și cu alți conducători ai acestor țări. În ultimii cinci ani, președintele Republicii Socialiste România a efectuat vizite oficiale de prietenie în peste 30 de țări în curs de dezvoltare. În același timp, peste 20 de șefi de stat din aceste țări au întreprins vizite oficiale în România.

Cu aceste prilejuri, dialogul României cu țările în curs de dezvoltare a dobîndit valențe noi, contribuind la extinderea, pe multiple planuri, a relațiilor bilaterale, la afirmarea tot mai mare a țărilor mici și mijlocii pe plan internațional.

Contactele și discuțiile șefului statului român cu șefii de stat din țările în curs de dezvoltare s-au soldat cu semnarea unor documente importante — tratate de prietenie, declarații solemne comune, declarații comune, comunicate comune, acorduri și înțelegeri de lungă durată, toate devenind jaloane cu adînci semnificații în cadrul relațiilor bilaterale și reprezentînd contribuții însemnate la procesul de democratizare a relațiilor internaționale, de înfăptuire a unei noi ordini economice și politice internaționale.

În documentele politice semnate, ca, de altfel, și în celelalte acorduri convenite cu prilejul vizitelor la nivel înalt între România și țările în curs de dezvoltare, au fost consemnate principiile respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințare cu forța — principii cu vocație universală chemate să guverneze relațiile dintre țări și popoare. Astfel, în tratatele de prietenie și cooperare, în declarațiile solemne sau în alte documente semnate între președintele României și șefi de stat, se arată, printre altele, că relațiile cu țările respective se bazează pe dreptul inalienabil al fiecărui popor de a decide soarta sa și de a-și alege și dezvolta liber sistemul său politic, economic și social, corespunzător voinței și intereselor sale proprii, fără nici un amestec din afară; dreptul sacru al fiecărui stat la existență, libertate, independență și suveranitate națională ; dreptul suveran inalienabil și imprescriptibil al fiecărui stat de a folosi bogățiile sale naturale ; egalitatea deplină în drepturi a tuturor statelor, indiferent de mărime, nivel de dezvoltare și sistemul politic, economic sau social ; participarea, în condiții de egalitate deplină, la examinarea și soluționarea problemelor internaționale de interes comun ; dreptul fiecărui stat de a folosi realizările științei și tehnologiei moderne ; dreptul și îndatorirea statelor de a coopera între ele.

Acționînd permanent pentru aplicarea în viață a documentelor semnate, România își dezvoltă continuu relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare. În expunerea de la 4 februarie 1976, la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia că România a acționat și va acționa și în viitor, în mod ferm, pentru intensificarea schimburilor comerciale și a cooperării economice cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care au pășit pe calea propășirii economico-sociale independente. Din cele peste 130 de state cu care România are relații economice, 90 sînt țări în curs de dezvoltare. Volumul schimburilor cu aceste ultime țări a crescut de cinci ori, în perioada 1971—1975, și va continua să crească astfel ca, pînă în 1980, să dețină 30 la sută din totalul schimburilor economice externe ale țării noastre.

În acest mod, România socialistă participă tot mai activ, pe măsura posibilități-

CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

lor sale, la construirea unor obiective economice în diferite țări în curs de dezvoltare, în care scop s-a creat cadrul juridic adecvat și s-au adoptat forme convenabile, reciproc avantajoase.

Cooperarea economică a României cu țările în curs de dezvoltare din Africa, America Latină și Asia vizează în mod concret, în primul rînd, participarea țării noastre la dezvoltarea industriei și a altor sectoare economice ale acestor state, la punerea în valoare a resurselor naturale existente, prin construirea de obiective industriale și participarea la lucrări de prospecțiuni și explorări miniere și petroliere, înființarea și organizarea de unități agrozootehnice, acordarea de asistență tehnică, trimiterea de specialiști români, sau calificarea cadrelor naționale, fie în țările respective, fie în țara noastră.

În unele cazuri, rambursarea contribuției părții române urmează să se facă prin produsele obținute în obiectivele economice respective sau alte mărfuri convenite, conform propunerii avansate de România încă de la prima Conferință a O.N.U. pentru comerț și dezvoltare.

România participă la activitatea unor societăți mixte de producție și comercializare, prin contribuția cu capital, echipamente industriale, know-how, proiectare, asistență tehnică și documentară, conducerea lor administrativă și tehnică.

Țara noastră participă la construirea în țările în curs de dezvoltare a unor importante obiective : școli, spitale, locuințe, clădiri administrative, căi ferate, aeroporturi, porturi, lucrări de consulting etc.

Schimburile comerciale ale României cu țările care au pășit pe calea dezvoltării independente au cunoscut o evoluție mereu ascendentă, s-au diversificat și au cuprins, practic, zone și țări din toate continentele. Peste 50 la sută din exporturile românești le constituie mașinile și utilajele. Deși importurile din țările în curs de dezvoltare constau, în principal, din produse tradiționale, a început să crească și volumul produselor manufacturate pe care România le importă ca urmare a dezvoltării unor ramuri industriale în aceste țări.

Relațiile economice ale României cu țările în curs de dezvoltare au mari perspective de dezvoltare, acestea urmărind utilizarea superioară a resurselor naționale de materii prime și a potențialului uman existent în vederea asigurării progresului mai rapid, atît al României, cît și al țărilor respective pe calea civilizației moderne.

România acordă un sprijin prețios țărilor în curs de dezvoltare și în domeniul pregătirii cadrelor naționale în instituțiile de învățămînt superior și în alte școli din țara noastră, pe baza burselor acordate de către statul român sau pe cheltuiala statelor trimițătoare.

În prezent, în România se află peste 6 500 de tineri din țările în curs de dezvoltare care își fac studiile universitare complete sau efectuează diferite stagii de specializare. În același timp, mii de specialiști români se află în aceste țări, sprijinind procesul lor de dezvoltare economico-socială. Astfel, în anul 1976, peste 13 000 de specialiști (ingineri, medici, profesori, economiști, tehnicieni și muncitori) își vor desfășura activitatea în țările în curs de dezvoltare.

Evoluția vieții internaționale, mutațiile care au loc în lume în favoarea forțelor păcii și progresului, colaborării și înțelegerii evidențiază, tot mai pregnant, rolul țărilor în curs de dezvoltare, nealiniate, al statelor mici și mijlocii, țări care cuprind majoritatea populației globului. Vocația acestor țări, printre care se află și România, spre o lume mai bună și mai dreaptă își are izvorul în însuși faptul că multe dintre ele au fost nevoite să ducă o luptă îndelungată, plină de sacrificii, pentru a-și dobîndi, consolida și apăra independența, pentru a fi stăpîne pe bogățiile lor naționale, pe propria lor soartă.

Realitățile istorice fac ca aceste state să fie organic atașate politicii noi, de independență, de echitate, de progres economic și social, împotriva practicilor și politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de forță și dictat, pentru triumful unor noi relații între state, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice, care să asigure dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni.

Încă de la primirea sa în O.N.U., România a militat pentru dezvoltarea încrederii între popoare, a spiritului de colaborare și cooperare între națiuni, susținînd interesele legitime ale țărilor în curs de dezvoltare. Poziția sa se regăsește în numeroase rezoluții și recomandări adoptate de către Organizație, fie de către sesiunile ordinare ale Adunării Generale ale acesteia, fie de către alte organisme ale O.N.U., sau în cadrul unor sesiuni extraordinare. Mai mult, în cadrul activității pe plan internațional, România a venit cu inițiative proprii menite să sprijine țările în curs de dezvoltare în lupta lor pentru consolidarea independenței naționale, pentru asigurarea participării lor cu drepturi depline, suverane, la discutarea și soluționarea problemelor fundamentale ale lumii contemporane.

Activitatea României pe plan internațional, promovată prin cel mai iubit fiu al poporului român, președintele **Nicolae Ceaușescu**, a întrunit și întrunește deplina adeziune a partidului nostru, a întregului popor român. Principialitatea politicii României, consecvența cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat pentru afirmarea aspirațiilor de prosperitate ale popoarelor, pentru diminuarea și lichidarea decalajelor economice, pentru instaurarea unei noi ordini politice și economice internaționale, au făcut ca prestigiul internațional al țării noastre să crească, iar eforturile deosebite ale secretarului general al P.C.R., puse în slujba înfăptuirii celor mai nobile aspirații de progres social și pace ale umanității, a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, să se bucure de prețuirea forțelor progresiste și democratice din întreaga lume.

O mărturie în acest sens o constituie și hotărîrea unanimă a Conferinței ministeriale de la Manila a țărilor „Grupului celor 77" de a primi România în cadrul acestui grup. Acest act — se sublinia la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 12 februarie 1976 — reprezintă o expresie a relațiilor tot mai strînse, de solidaritate și cooperare existente între România și țările în curs de dezvoltare, a amplificării raporturilor prietenești cu aceste state, a conlucrării dintre ele pe arena internațională. Totodată, constituie o nouă și pregnantă recunoaștere a justeței politicii externe a țării noastre, a fermității și consecvenței cu care România socialistă acționează pentru afirmarea dreptului popoarelor la libertate și independență națională, pentru promovarea unor relații noi bazate pe încredere și respect, de adevărată egalitate și colaborare între națiuni.

România a apreciat și apreciază mișcarea țărilor nealiniate ca o contribuție valoroasă la democratizarea vieții internaționale, iar, pe planul politicii sale externe, țara noastră a dezvoltat relații politice, economice și tehnico-științifice cu un mare număr de țări nealiniate. Aceste relații sînt pătrunse de spiritul cooperării frățești și al solidarității active, fiind bazate pe principiile universal recunoscute ale dreptului internațional și sînt menite să servească idealurile și cauza celor mai avansate și democratice obiective ale societății contemporane, în a căror realizare sînt vital interesate toate popoarele acestor țări.

Exprimînd satisfacția pentru faptul că țările nealiniate au invitat România să participe la Conferința ministerială a acestor state de la Lima, din septembrie 1975, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința sa din 23 septembrie 1975, a reînnoit hotărîrea partidului și statului nostru de a acționa, mai departe, pentru adîncirea solidarității cu țările nealiniate, cu țările în curs de dezvoltare, de a promova pe multiple planuri relațiile de colaborare bilaterală cu fiecare din aceste state. De asemenea, s-a pronunțat pentru participarea României, în continuare, în forme corespunzătoare, la activitatea statelor nealiniate. În acest spirit, se înscrie și dorința României de a participa cu statut de observator la Conferința la nivel înalt a țărilor nealiniate de la Colombo din vara acestui an.

O astfel de poziție corespunde concepției întregii activități internaționale a României socialiste de a promova larg raporturi de colaborare și solidaritate cu toate statele care, indiferent de orînduirea economico-socială, militează pentru pace și securitate internațională, pentru progres și o lume mai bună și mai dreaptă. În concepția României, esențialul constă nu în apartenența sau neapartenența la diferite sisteme de alianțe militare, ci în pozițiile pe care se situează statele respective, în modul în care se preocupă și contribuie activ la promovarea noilor principii ale relațiilor interstatale, la afirmarea și înfăptuirea dreptului la dezvoltare independentă a fiecărui popor, la promovarea cauzei păcii, colaborării și înțelegerii între națiuni.

Vizitele la nivel înalt, în și din țările în curs de dezvoltare, convorbirile care au avut loc cu aceste prilejuri, documentele semnate, alte vizite și consultări politice frecvente pe probleme bilaterale și internaționale de interes comun, conlucrarea largă la O.N.U. și în alte organisme internaționale, precum și în cadrul „Grupului celor 77" și al mișcării țărilor nealiniate, toate acestea evidențiază dialogul politic constructiv al României cu țările în curs de dezvoltare, dialog care se extinde și se adîncește, căpătînd sensuri noi, avînd menirea să promoveze pacea și colaborarea pe toate meridianele globului, între toate națiunile.

Interes reciproc pentru aprofundarea colaborării româno-franceze

La Paris s-au desfășurat lucrările Comisiei mixte guvernamentale româno-franceze. Comisia a constatat că există premise favorabile pentru dezvoltarea în continuare a cooperării dintre cele două țări pe multiple planuri. S-au identificat posibilități concrete pentru amplificarea conlucrării și s-a încheiat un protocol.

Președinții celor două părți — Gheorghe Rădulescu, viceprim-ministru al guvernului român, și Raymond Barre, ministrul francez al comerțului exterior — au avut amabilitatea să facă scurte declarații pentru revista „Lumea".

GHEORGHE RĂDULESCU

„Convorbirile româno-franceze, care s-au încheiat prin semnarea unui protocol de cooperare economică și tehnico-științifică, reprezintă un nou pas pe calea extinderii și adîncirii colaborării dintre țările noastre. În repetate rînduri delegațiile participante la convorbiri au exprimat dorința comună de a duce la bun sfîrșit acțiunile întreprinse într-un spirit devenit tradițional — spiritul declarațiilor româno-franceze din 1968 și 1970 — și de a amplifica relațiile pe baza favorabilă stabilită de vizitele și convorbirile la nivel înalt între șefii celor două state.

Pe această bază, raporturile bilaterale au cunoscut în ultimii ani o importantă dezvoltare pe multiple planuri, în interesul popoarelor noastre, al păcii, destinderii și securității în Europa.

Activitatea noastră s-a orientat, cu prioritate, spre următoarele direcții :

— impulsionarea cooperării în producție, știință și tehnică, în domenii de mare actualitate ale economiei moderne : aeronautică, electronică, tehnică de calcul, aparataj naval etc., ținînd seama de realizările în aceste sectoare ale celor două țări ;

— amplificarea volumului schimburilor comerciale, echilibrarea lor mai bună, atît sub raportul volumului importului și exportului, cît și din punct de vedere al structurii pe mărfuri. Cele două părți au reafirmat dorința de a îndeplini obiectivul stabilit în 1975, la București : dublarea volumului schimburilor pînă în 1980 ;

— dezvoltarea colaborării și cooperării noastre pe terțe piețe, ca expresie a contribuției pe care țările noastre înțeleg să o aducă pe linia atenuării decalajelor datorate subdezvoltării.

De asemenea, au fost convenite unele condiții financiare menite să faciliteze dezvoltarea colaborării româno-franceze.

În afara lucrărilor sesiunii, am avut onoarea de a întîlni pe primul ministru al Franței, Jacques Chirac. Într-o atmosferă cordială, premierul francez a evocat cu plăcere vizita sa în România și întrevederea cu președintele statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. El a remarcat că aceste convorbiri au dat un nou imbold relațiilor de colaborare și cooperare din ce în ce mai diversificate, apreciind că sînt reunite toate condițiile pentru ca raporturile bilaterale să înregistreze o evoluție și mai favorabilă.

În același spirit de încredere și sinceritate, am discutat cu ministrul economiei și finanțelor, Jean-Pierre Fourcade, o serie de probleme privind intensificarea schimburilor comerciale și a cooperării economice.

Pe de altă parte, am convenit cu conducerea Consiliului Național al Patronatului Francez ca o delegație a Consiliului să facă o vizită în România în cursul lunii mai a. c., în scopul de a materializa unele proiecte de colaborare și de a explora, totodată, noile posibilități pe care le oferă industria noastră în continuă dezvoltare.

Spiritul constructiv și rezultatele acestei sesiuni dovedesc că popoarele noastre, guvernele român și francez sînt animate de dorința de a extinde cooperarea lor pe diferite planuri și de a contribui, astfel, la dezvoltarea cooperării între națiunile europene independente și egale în drepturi, în spiritul coexistenței și cooperării pașnice".

RAYMOND BARRE

După ce a ținut să remarce că sesiunea a fost pregătită cu o deosebită grijă de către ambasadorii celor două țări, de către experți, comitetele și grupele de specialiști, Raymond Barre, ministrul comerțului exterior, președintele părții franceze în Comisia mixtă guvernamentală de cooperare economică, științifică și tehnică, ne-a declarat :

„În aceste condiții, reuniunile noastre plenare de la Paris ne-au permis să înregistrăm progrese satisfăcătoare pe calea cooperării economice, tehnice și culturale franco-române. Am lucrat în spiritul prietenesc care se află la originea dezvoltării relațiilor dintre România și Franța. Acest spirit s-a manifestat cu deosebire în ultimii ani, cu prilejul vizitei generalului de Gaulle în România și al vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu în Franța.

În cursul sesiunii a VII-a a comisiei, am studiat dezvoltarea schimburilor comerciale între cele două țări și am constatat că, în ciuda unei ușoare încetiniri datorată unor condiții economice generale în cursul anului 1975, avem bune motive să credem că schimburile noastre se vor dezvolta în următorii ani. Dublarea acestor schimburi se va înscrie, de altfel, într-un cadru constituit, pe de o parte, de noul plan cincinal în România, iar, pe de altă parte, de planul economic și social aflat în curs de elaborare în Franța. În cursul lucrărilor am convenit să respectăm și să realizăm obiectivul dublării schimburilor care a fost stabilit în timpul vizitei primului ministru francez, Jacques Chirac, în România.

Pe de altă parte, am apreciat că, în afara sectoarelor în care cooperarea noastră se desfășoară deja, progrese substanțiale se pot face în noi domenii ale relațiilor economice franco-române. Considerăm că rezultate foarte pozitive pot fi obținute îndeosebi în sectorul industriei automobilelor, în siderurgie, în electronică, în aeronautică și în chimie. O serie de discuții sînt în curs, iar cele două părți au convenit ca aceste convorbiri să ajungă la rezultate concrete în 1976. Adaug că, atît președintele părții române, Gheorghe Rădulescu, cît și eu însumi am subliniat interesul pe care cele două guverne îl acordă dezvoltării cooperării franco-române pe terțe piețe. În consecință, apreciem că formula societăților mixte operînd nu numai în România, ci și în alte țări, ar putea permite o și mai bună afirmare a acestei cooperări.

În sfîrșit, am examinat condițiile cooperării financiare dintre țările noastre.

În încheiere, vreau să-mi exprim satisfacția pentru atmosfera în care s-au desfășurat lucrările, să mulțumesc colegilor din delegația română pentru spiritul de conlucrare și prietenie de care au dat dovadă. Pentru mine, exercitarea funcției de președinte al unei comisii mixte guvernamentale constituie prima experiență de acest gen după preluarea postului de ministru al comerțului exterior. Mă bucur în mod deosebit pentru faptul că prima ocazie ce mi s-a oferit de a îndeplini acest rol a coincis tocmai cu reuniunea Comisiei interguvernamentale franco-române".

Declarații consemnate de Paul Diaconescu

„România manifestă o solidaritate activă cu cauza poporului palestinian"

Convorbire cu NAJI ALLOUSH

președintele Uniunii ziariștilor și scriitorilor palestinieni, vicepreședinte al Uniunii arabe a ziariștilor

Naji Alloush a sosit în țara noastră la invitația Uniunii ziariștilor din România. Înainte de plecare a ținut să împărtășească cititorilor români impresiile adunate în timpul vizitei sale. Consemnăm mai jos gîndurile și simțămintele exprimate cu acest prilej.

„Doresc să mulțumesc foarte mult Uniunii ziariștilor din România pentru modul cum s-a realizat vizita mea, căldura prietenească simțită la tot pasul, ospitalitatea cu care am fost înconjurat, prilejurile oferite de a cunoaște aspecte variate ale realității vieții românești. Mulțumesc, de asemenea, din toată inima conducerii Uniunii scriitorilor din România pentru deplina înțelegere și prietenia manifestată cu ocazia vizitei mele, pentru amabilitatea și dorința de a promova relații strînse cu oamenii de litere palestinieni în spiritul solidarității poporului român cu lupta dreaptă a poporului palestinian. Mulțumesc cu recunoștință tuturor factorilor de partid și de stat care au exprimat, cu prilejul convorbirilor avute, sentimentele de prietenie și cordialitate nutrite față de poporul palestinian.

Contactele cu ziariștii, scriitorii, factorii de cultură și informație din România au pus bazele unei colaborări culturale pe care o dorim, împreună, cît mai rodnică".

În continuare, Naji Alloush a evidențiat impresia deosebită pe care i-a făcut-o dezvoltarea economică și socială a României contemporane.

„În timpul șederii în România am avut prilejul să iau cunoștință în mod direct de realizările impresionante ale economiei țării dv. Astfel, la Brașov, vizitînd Uzina de tractoare, am putut să văd remarcabilul progres obținut de România în domeniul industrial. Vizita la o cooperativă de producție mi-a relevat progresele agriculturii din țara dv. În altă ordine de idei, tot la Brașov, mi s-a oferit prilejul să cunosc experiența și activitatea consiliilor oamenilor muncii ale naționalităților conlocuitoare. Activitatea culturală desfășurată aici, și care se înscrie pe calea înfloririi tuturor naționalităților, dovedește că România acționează, paralel cu soluționarea problemelor sociale, și pentru ca problema națională să fie rezolvată în mod just și depune eforturi susținute în acest sens. Consider că România a realizat foarte mult în această direcție și constituie un adevărat exemplu".

Vorbind despre sentimentele de prietenie față de poporul palestinian pe care le-a întîlnit peste tot în România, Naji Alloush ne-a subliniat următoarele :

„Mi-a apărut în mod clar în cursul convorbirilor avute cu factorii responsabili și cu toți cei întîlniți în țara dv. o mare înțelegere pentru cauza palestiniană, pentru lupta poporului palestinian, precum și exprimarea sprijinului în favoarea dreptului poporului palestinian de a-și construi un stat liber, independent, pe pămîntul său. Am constatat cu multă bucurie sinceritatea deplină a acestor sentimente".

Interlocutorul ne-a relatat apoi unele aspecte din activitatea și preocupările scriitorilor palestinieni.

„Scriitorii palestinieni, ca și ziariștii, nu luptă doar pe frontul literelor. Ei trăiesc împreună cu poporul, participă direct la lupta poporului.

Mulți membri ai Uniunii noastre și-au pierdut viața în aceste condiții. Aș aminti în primul rînd de Kamal Nasser, membru al Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, ziarist și poet de mare talent, ucis în locuința sa din Beirut, în aprilie 1973, de către un grup de comando israelian.

Scriitorii palestinieni participă, prin scrierile lor, la mobilizarea maselor în vederea realizării scopurilor naționale. Ei contribuie prin poezie, proză scurtă, romane, la promovarea idealurilor revoluționare și umaniste.

Uniunea noastră se preocupă de sprijinirea scriitorilor palestinieni în activitatea lor, de apărarea drepturilor lor profesionale. În ultimii doi ani, au apărut o serie de volume de poezie, proză scurtă, eseistică, cîteva romane ale scriitorilor palestinieni, toate acestea sub îngrijirea Uniunii noastre sau în colaborare cu instituții culturale din alte țări arabe. Uniunea noastră se ocupă direct și de răspîndirea literaturii palestiniene în lipsa unor instituții proprii specializate. Vom prezenta roadele muncii noastre scriitoricești la expoziția cărții palestiniene pe care o vom organiza la Tunis, cu prilejul Congresului ziariștilor și scriitorilor palestinieni, în aprilie 1976".

În încheiere, interlocutorul nostru a ținut să-și exprime din nou gratitudinea pentru modul cum a fost primit în România.

„Mulțumesc încă o dată tuturor tovarășilor români pentru amabilitate și atenția pe care mi-au acordat-o. Doresc poporului român multe succese în toate domeniile".

Convorbire realizată de Crăciun Ionescu

NEW YORK

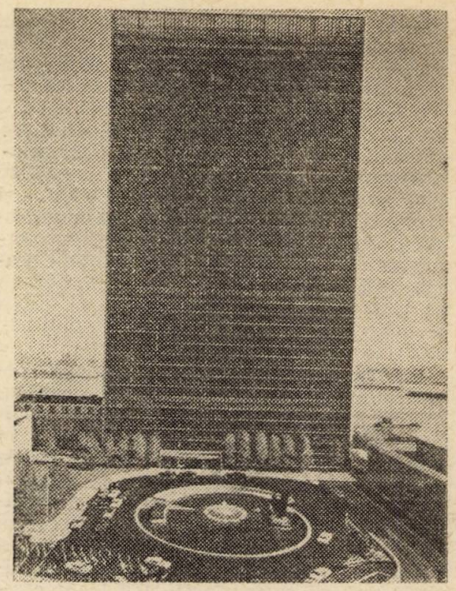

Dezbaterile Comitetului special pentru Carta O. N. U. și creșterea rolului Organizației

Corespondență de la Ioan Dumitru

Zilele acestea, se vor încheia la New York lucrările sesiunii Comitetului special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației, organ compus din 47 de state, printre care și România, care de-a lungul a patru săptămîni a avut un prim tur de dezbateri în legătură cu posibilitățile de îmbunătățire a actului constitutiv al Organizației și cu căile și mijloacele de sporire a rolului și contribuției forumului mondial în soluționarea marilor probleme internaționale.

Reuniunea este o componentă însemnată a unei suite de acțiuni ale O.N.U. ce au marcat acest prim trimestru al anului, printre care se cuvine a reaminti recenta sesiune a Comitetului pentru restructurarea sectoarelor economic și social din sistemul O.N.U., lucrările Comitetului pentru creșterea rolului O.N.U. în domeniul dezarmării și ale Comitetului pentru operațiunile O.N.U. de menținere a păcii. Alături de reuniunile de mai sus, lucrările Consiliului de Securitate în cadrul cărora s-au dezbătut puncte de mare importanță ca problema conflictului din Orientul Mijlociu și situația din Namibia, de reuniunile frecvente ale statelor membre ale „Grupului celor 77" angajate zilele acestea în discutarea problematicii celei de-a IV-a sesiuni a Conferinței O.N.U. pentru dreptul mării ce se deschide săptămîna viitoare la sediul Organizației, sesiunea Comitetului special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației se înscrie în ansamblul eforturilor intense de la O.N.U., la care România are o participare activă, pentru sporirea contribuției Națiunilor Unite la dezbaterea și soluționarea marilor probleme ce frămîntă lumea contemporană.

Sesiunea Comitetului special reprezintă concretizarea practică a unei rezoluții inițiată la cea de a XXX-a sesiune a Adunării Generale de către România și Filipine, la care s-au mai alăturat încă 27 de state și adoptată prin consens la 15 decembrie 1975. În esență, această rezoluție prevedea reconvocarea Comitetului special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației, organ căruia sub această denumire i se încredința un important mandat : examinarea părerilor, sugestiilor și propunerilor formulate de guvernele statelor membre referitoare la Carta Națiunilor Unite și la întărirea rolului O.N.U. în menținerea și consolidarea păcii și securității internaționale, în dezvoltarea cooperării între toate națiunile și în promovarea normelor dreptului internațional în relațiile dintre state. Comitetul a primit, de asemenea, sarcina ca, în urma dezbaterilor ce le va avea, să întocmească o listă a propunerilor făcute în cadrul Comitetului, precizînd pe cele care au suscitat un interes deosebit. Comitetul a fost, totodată, rugat să examineze propunerile făcute, sau care urmau să fie făcute, pentru a acorda prioritate examinării domeniilor în care este posibil un acord general.

Pentru o mai clară înțelegere a problematicii dezbătute de Comitet și a locului inițiativelor românești în acest domeniu, reamintim că, în 1972, România a luat inițiativa de a înscrie pe ordinea de zi a Adunării Generale un punct privind întărirea rolului O.N.U. în viața internațională. Dezbaterile desfășurate de-a lungul a patru sesiuni ale organului plenar al O.N.U., precum și cele patru rezoluții adoptate, prin consens, pe această temă, au evidențiat, pe deplin, necesitatea de a face din Organizație un instrument puternic, care să poată aduce o contribuție tot mai mare la consolidarea păcii și securității internaționale și care să sprijine cu întreaga sa autoritate independența și suveranitatea statelor, dreptul popoarelor de a-și hotărî de sine stătător destinele.

În anul 1975, tema întăririi rolului O.N.U. a fost dezbătută de Adunarea Generală împreună cu punctul referitor la Carta Organizației Națiunilor Unite. Un rol stimulator, în ansamblul dezbaterilor din acest domeniu, l-a avut documentul intitulat „Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea

rolului său în realizarea colaborării cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice", difuzat în Adunarea Generală la 12 noiembrie 1975. În cadrul dezbaterilor celei de a XXX-a sesiuni a O.N.U., un mare număr de țări (este semnificativ faptul că peste 80 de delegații au luat cuvîntul pe tema Cartei O.N.U. și creșterii rolului Organizației) au manifestat și ele preocupare pentru continua perfecționare a activității O.N.U., ținînd seama, atît de experiența celor trei decenii ce s-au scurs de la întemeierea ei, cît și de noile sarcini care-i revin în stadiul actual al vieții internaționale.

Pentru această sesiune, Comitetul special și-a propus să examineze o problematică complexă și bogată potrivit hotărîrii Adunării Generale. El dispunea, în afară de propunerile, sugestiile și opiniile statelor, așa cum figurează ele în diversele documente ale O.N.U., de un studiu analitic întocmit de secretarul general al O.N.U., în care au fost sintetizate, pe capitole, părerile exprimate de state, în ultimii ani, pe tema Cartei O.N.U. și creșterii rolului Organizației.

În ajunul încheierii lucrărilor sale, o privire retrospectivă asupra modului în care s-au desfășurat acestea permite o mai clară evaluare a poziției statelor față de un subiect de însemnătate fundamentală pentru însești destinele Organizației mondiale. Comitetul și-a organizat lucrările după o procedură îndelung examinată, decizînd să consacre prima parte a sesiunii dezbaterilor generale, în cadrul cărora statele au avut posibilitatea să-și facă cunoscute, din nou, pozițiile față de problematica aflată în atenția acestui organ. La dezbaterile generale au luat parte un număr de 17 delegații dintre cei 47 membri ai Comitetului.

În cadrul dezbaterilor generale, delegația României a dezvoltat pe larg ideea fundamentală care a inspirat inițiativa țării noastre și anume aceea că soluționarea trainică a problemelor complexe care preocupă astăzi omenirea cere asigurarea unei participări active la viața internațională a tuturor statelor, indiferent de dimensiunile lor, de orînduirea lor socială sau de zona geografică în care sînt situate.

Subliniind necesitatea unei largi democratizări a relațiilor internaționale, delegația română a reliefat ideea expusă de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care, de la tribuna Marii Adunări Naționale, a arătat că **„Organizației Națiunilor Unite îi revine rolul cel mai adecvat pentru dezbaterea largă și democratică a problemelor și pentru participarea activă la soluționarea lor, la întreaga viață internațională, a tuturor statelor"**. Delegația română a prezentat propunerile și sugestiile formulate de România în legătură cu Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației, pe baza expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la Marea Adunare Națională din 18 decembrie 1975. Întregul capitol referitor la O.N.U., din acest important document de politică externă al țării noastre, a fost difuzat oficial de Secretariatul Națiunilor Unite celor 144 de state membre ale Organizației, sub formă de document al Adunării Generale. În prezentarea propunerilor țării noastre a fost subliniat cu tărie țelul primordial al acestora și anume accentuarea democratizării O.N.U., îmbunătățirea activității și creșterea rolului său, astfel încît forul mondial să asigure cadrul cel mai corespunzător pentru participarea activă a tuturor națiunilor la viața politică internațională. Este cunoscut că propunerile românești vizează, în esență, introducerea unor modificări în viața Organizației Națiunilor Unite, pentru ca aceasta să corespundă noii situații existente astăzi în lume, perfecționarea structurilor și cadrului său organizatoric, îmbunătățirea Cartei Organizației, a stilului și metodelor de muncă ale organelor sale, pentru a face posibilă o abordare mai promptă și eficientă a problemelor majore ce preocupă în prezent întreaga omenire, rezolvarea lor echitabilă pe calea tratativelor, aplicarea consecventă în practică a deciziilor și rezoluțiilor adoptate de către O.N.U., stingerea conflictelor, evitarea încordării și confruntării militare, consolidarea încrederii și securității mondiale.

Propunerile concrete ale României cu privire la Carta O.N.U. și creșterea rolului Organizației, aduse în dezbaterea Comitetului special, vizează un larg evantai de teme printre care : renunțarea la acele prevederi din Cartă care apar perimate în fața noilor realități ale vieții internaționale, elaborarea și adoptarea unui cod de conduită cu caracter universal în care să fie statuate drepturile și îndatoririle fundamentale ale statelor, precizarea rolului și responsabilității O.N.U. în instaurarea noii ordini economice internaționale, sporirea contribuției Organizației la reglementarea pașnică a diferendelor, măsuri pentru creșterea contribuției O.N.U. la realizarea dezarmării generale și în primul rînd a dezarmării nucleare, necesitatea unor acțiuni hotărîte în vederea lichidării colonialismului, neocolonialismului, rasismului și apartheid-ului, creșterea activităților în domeniile demografic, social-umanitar și al drepturilor omului, desăvîrșirea universalității Organizației, îmbunătățirea structurii, organizării și funcționării ei. Dintre propunerile privind accentuarea caracterului democratic al activității O.N.U., un loc de seamă îl ocupă cele referitoare la creșterea atribuțiilor și a competenței Adunării Generale, precum și cele în legătură cu sporirea numărului membrilor Consiliului de Securitate și îmbunătățirea funcționării acestui organ. Un loc aparte îl ocupă propunerile referitoare la perfecționarea activității Secretariatului Organizației și la forțele O.N.U. de menținerea păcii. Aceste propuneri și sugestii figurează și în studiul analitic întocmit de secretarul general al O.N.U. care face peste 50 de referiri la documentul de poziție al României, evocat mai sus, și care a stat, de altfel, la baza discuțiilor grupului de lucru constituit după încheierea dezbaterilor generale din Comitetul special.

În legătură cu acest ultim aspect, delegația română s-a pronunțat în favoarea înființării grupului de lucru, în ideea ca el să fie deschis participării tuturor statelor membre ale Comitetului și să analizeze, cu atenție și pe baza unor metode democratice de lucru, propunerile și sugestiile tuturor guvernelor, astfel încît Adunarea Generală să poată fi informată asupra rezultatelor concrete ale deliberărilor Comitetului.

Atît dezbaterile generale, cît mai ales discuțiile din grupul de lucru au scos în evidență întreaga însemnătate și complexitate a problematicii încredințate Comitetului, precum și existența unor mari divergențe de păreri între statele care se pronunță în favoarea îmbunătățirii Cartei O.N.U. și cele care se opun introducerii oricărei modificări în actul constitutiv al Organizației. Cu toate că, atît la ultimele două sesiuni ale Adunării Generale a O.N.U., cît și la sesiunea Comitetului special, un număr important de delegații au sprijinit ideea îmbunătățirii Cartei O.N.U., pentru ca aceasta să corespundă pe deplin noilor condiții existente astăzi în lume, continuă să se exprime numeroase opinii contrare acestui curs. Astfel, s-a exprimat, printre altele, părerea că modificarea Cartei este inutilă, nerealistă și chiar periculoasă. S-a susținut că, chiar și dezbaterile despre necesitatea îmbunătățirii Cartei ar avea „un efect negativ" asupra atmosferei internaționale, ducînd la „ostilitate", la „confruntare", la „deziluzii", precum și la slăbirea încrederii reciproce și a înțelegerii între popoare. Obiecțiunile cele mai frecvente s-au referit la propunerile și sugestiile făcute în legătură cu îmbunătățirea componenței Consiliului de Securitate și a activității sale, precum și la propunerile care privesc sporirea competențelor Adunării Generale. Au fost formulate, de asemenea, opinii contrare chiar și ideii eliminării acelor prevederi ale Cartei care, după părerea unui număr important de state, sînt cu totul perimate, arătîndu-se că acestea ar trebui să rămînă ca o mărturie a faptului că, în perioada înființării Organizației, includerea lor în Cartă s-a dovedit a fi imperativă.

Față de aceste poziții, numeroase delegații au argumentat, pe larg, inutilitatea și consecințele negative ale menținerii în Cartă a oricăror prevederi anacronice, aflate în flagrantă contradicție cu realitățile vieții internaționale contemporane.

Pozițiile diferite ale statelor reprezentate în Comitet au făcut ca lucrările acestuia să fie dificile, ceea ce s-a reflectat și asupra ritmului deliberărilor. Astfel, grupul de lucru a examinat, într-o primă lectură, doar o parte din numeroasele propuneri ale statelor privind Carta O.N.U. Conform mandatului, Comitetul urmează să raporteze Adunării Generale despre rezultatul lucrărilor, iar forul plenar al Organizației va decide la cea de-a XXXI-a sesiune a sa, din toamna acestui an, în legătură cu activitatea Comitetului special, precum și cu conținutul mandatului său, astfel încît acest organ să-și poată relua lucrările anul viitor.

Ansamblul lucrărilor Comitetului au confirmat o părere larg împărtășită și anume că dezbaterile privind îmbunătățirea Cartei O.N.U. se înscriu într-un proces de durată. În același timp, deliberările de pînă acum au arătat că este necesar ca toate negocierile și discuțiile pe această temă să fie purtate cu grijă, răbdare și spirit de înțelegere, cu respect pentru poziția fiecărei țări, dar avînd, totodată, în vedere și interesele generale ale întregii umanități. Numai pe baza unei examinări aprofundate, multilaterale a tuturor punctelor de vedere și a tuturor implicațiilor pe care le pot avea diferitele propuneri se va putea ajunge la soluții care să întrunească adeziunea generală. Experiența arată că promovarea cu consecvență a consensului este unica modalitate pentru punerea în aplicare a unor măsuri practice, efective de îmbunătățire a actului constitutiv al Organizației, de perfecționare și de democratizare a activităților și structurilor O.N.U.

Această primă etapă a dezbaterilor Comitetului special ilustrează pe deplin actualitatea și însemnătatea inițiativei țării noastre privind creșterea rolului O.N.U. în viața internațională, precum și utilitatea incontestabilă a eforturilor de elaborare și adoptare a unor soluții acceptabile tuturor statelor membre ale O.N.U., care să ducă la sporirea capacității de acțiune, la întărirea prestigiului și autorității O.N.U., pentru ca aceasta să devină un instrument internațional mai puternic și mai eficace, în măsură să răspundă cu adevărat năzuințelor de pace, colaborare și progres ale tuturor popoarelor lumii.

Destinderea — obiectiv permanent

Învingînd obstacole uriașe, lărgind mereu brețele în armătura teoretică și practicile concrete ale unei viziuni politice depășite, asanînd pe porțiuni vaste domeniile conviețuirii pașnice și constructive, ideea destinderii și a conlucrării între toate țările lumii, dincolo de considerente de orînduire, dezvoltare și potențial economico-militar, s-a impus din ce în ce mai puternic.

Considerată în toată plenitudinea implicațiilor ei, apreciată în funcție de ponderea masivă pe care o are în opera de construire a lumii de azi și de mîine, raportată direct la tendințele noi ce se manifestă autoritar pe scena politică a lumii, destinderea apare ca un proces în care se împletesc organic o suită de elemente caracteristice și definitorii prin ceea ce reprezintă ea ca esențial : necesitatea sa absolută, profunzimea schimbărilor pe care le presupune în modul de funcționare a raporturilor interstatale, durabilitatea și perenitatea sa reclamate de nevoia perfecționării continue a acestor raporturi în complexitatea evoluției contemporane.

Între destindere și toate marile cauze ale umanității s-a instituit o condiționare reciprocă, deși s-ar putea spune că destinderea creează în cele din urmă cadrul cel mai firesc atît pentru promovarea acestor cauze, cît și mai ales pentru consolidarea și ireversibilizarea lor ; căci, în primul rînd, destinderea înseamnă acceptarea și recunoașterea realității că lumea de astăzi este împărțită în țări socialiste, țări în curs de dezvoltare și nealiniate, țări capitaliste dezvoltate și că progresul pașnic al umanității nu este de conceput fără cooperarea dintre toate aceste state, indiferent din ce categorie ar face parte. Pentru că fiecare țară sau stat trebuie să joace un rol în viața internațională, pentru că fiecare din ele reclamă și este în măsură să contribuie la progresul mondial, pentru că fiecare trebuie să-și găsească locul potrivit în diviziunea internațională a muncii. Interdependențele ce acționează atît de strîns în toate compartimentele vieții internaționale nu permit nici complacerea în autoizolare, nici izolarea impusă de alții. Lumea e în mișcare nu pe felii și porțiuni, ci în întregul ei, în toată complexitatea angrenajului creat de evoluția istorică. De aici și caracterul de universalitate pe care trebuie să-l aibă destinderea, în a cărei existență și dezvoltare nu pot fi interesate doar un număr limitat de state, ci lumea în totalitatea ei.

În singura accepțiune posibilă astăzi, destinderea înseamnă aplicarea fermă în relațiile între state a unor principii ca deplina egalitate în drepturi, respectul suveranității și independenței naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța. Astfel înțeleasă, destinderea oferă cîmp liber, neîngrădit, de acțiune nu numai cooperării și colaborării economice de care are astăzi nevoie orice țară, orice popor, dar și conlucrării politice pentru reglementarea principalelor probleme ce confruntă omenirea : dezarmarea, securitatea, edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

Cursul spre destindere continuă. Eforturile pentru consolidarea sa se lărgesc neîntrerupt. Nu fără dificultăți, nu fără obstacole. Într-un moment sau altul, intervin evenimente, se impun, temporar, interese care atrag atenția opiniei publice. Mai ales atunci cînd ele repun în cauză concepte sau opțiuni ce conturează orientări de lungă perspectivă.

Cu multă responsabilitate față de poporul român, față de cauza păcii și colaborării internaționale, a destinderii, președintele României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, luînd cuvîntul la reuniunea finală a Conferinței general-europene, de la Helsinki, constata **„trecerea de la perioada războiului rece, de la politica de încordare și confruntare, la o politică de colaborare care a inaugurat cursul destinderii în viața internațională“**, dar avertiza totodată : **„Trebuie menționat însă că nu sîntem decît la începutul perioadei de colaborare și destindere, că în lume există încă multe conflicte și zone de încordare, că acționează în continuare puternice forțe care pot pune în pericol destinderea și agrava din nou situația internațională, periclitînd pacea și securitatea popoarelor. Pornind de la aceste considerente, România apreciază că trebuie intensificate eforturile tuturor statelor, ale tuturor popoarelor pentru consolidarea și accentuarea cursului destinderii, pentru promovarea unei politici internaționale noi, în care toate națiunile să-și poată consacra forțele materiale și umane dezvoltării economico-sociale independente, bunăstării și fericirii“.**

Există încă din partea unor oameni politici o anume optică asupra destinderii, care îi restrînge înțelesurile la cîteva obiective, ca, de pildă, îndepărtarea pericolului de război între „est și vest“, noțiuni geografice folosite pentru a consacra împărțirea Europei în grupări militare opuse, și nu numai a ei, sau scoaterea de sub incidența colaborării a unor evenimente complexe care nu fac obiectul unor acorduri specifice. A vedea în destindere doar o modalitate de funcționare a legăturilor între două blocuri echivalează cu a ignora existența și interesul celorlalte țări și popoare pentru instalarea generală a unui nou tip de relații între state, în baza unor principii noi, într-un climat purificat de prelungirile sau reziduurile mecanismelor tributare vechii politici anacronice împotriva căreia iau astăzi atitudine popoarele tuturor continentelor. Tocmai participarea deplină și egală a tuturor popoarelor la soluționarea marilor probleme ale lumii de azi conferă viabilitate, autoritate și perspectivă procesului destinderii.

Într-o serie de state occidentale, destinderea și rezultatele ei încep să fie discutate dintr-un unghi ciudat, acela al repartiției avantajelor pe care le-ar aduce, al cîntăririi acestora și al împărțirii statelor care au subscris la imperativul destinderii în beneficiari sau cîștigători și în păcăliți sau păgubași. Or, adevărul pur este că demarajul în procesul destinderii a fost posibil datorită faptului că în el își regăsesc apărate și promovate interesele toate popoarele, toate țările. Marea virtute a destinderii constă în distribuirea echitabilă a beneficiilor asupra tuturor celor ce o aleg drept cale de conviețuire și conlucrare. Acest lucru s-a afirmat, de altfel, cu pregnanță la istorica reuniune la nivel înalt de la Helsinki din vara trecută, cînd Conferința general-europeană și-a încununat lucrările prin adoptarea documentelor finale.

Îmbrățișînd toate domeniile de manifestare a raporturilor dintre state, destinderea nu poate avea compartimente preferate sau exclusive de acțiune. Securitatea lumii nu poate fi cîștigată dacă destinderea survine, de pildă, în planul relațiilor politice, lăsînd în schimb teren liber încordării și tensiunii pe plan militar. Sau, viceversa. Vizînd securitatea deplină, încrederea între state, certitudinea popoarelor că se află la adăpost de orice posibilă agresiune și că se pot dedica dezvoltării interne și cooperării internaționale largi și nestingherite, destinderea înseamnă atît acceptarea noilor principii menite să îmbunătățească climatul politic internațional și să stimuleze schimburile economice, cît și realizarea unor înțelegeri în vederea dezangajării pe plan militar, în direcția dezarmării. O dezangajare în al cărei proces, de la dezbaterea și elaborarea măsurilor și pînă la adoptarea lor, trebuie să se asigure participarea tuturor statelor, a tuturor popoarelor, căci dezarmarea, ca și cursa înarmărilor afectează direct destinele tuturor.

Ținînd seama de impactul puternic pe care îl are ideea destinderii asupra vieții politice internaționale, este explicabil de ce observatorii politici au consemnat în ultima vreme cu interes nedisimulat că, în diferite țări și la diferite niveluri, ideea majoră a destinderii este pusă în ecuația conjuncturii politicii interne din țara respectivă. Presa americană, ca și cea vest-europeană, a reținut astfel faptul că declarațiile făcute de unele personalități din S.U.A. în jurul problemei destinderii au fost urmate prompt de o serie de precizări din surse oficiale, în sensul că Statele Unite nu-și modifică politica internațională de colaborare. Ziarele, observatori și oameni politici au ținut să-și facă cunoscut sau să-și reafirme poziția față de unul din obiectivele de primă importanță ale vieții internaționale actuale. Este semnificativ faptul că un sondaj de opinie organizat de „New York Times“ a arătat că marea majoritate a americanilor privește în mod favorabil politica de destindere. Dintr-o serie de comentarii răzbate clar ideea că poziția S.U.A. în lume, modul în care este ea apreciată, nu poate fi despărțită de acțiunile care au demonstrat voința de colaborare pașnică a acestei țări. Discuția a trecut și pe malul european al Atlanticului. Problema a apărut suficient de importantă și de actuală pentru ca președintele Partidului Social-Democrat din R.F. Germania, Willy Brandt, să considere necesar să reafirme într-un interviu necesitatea „depunerii în continuare de eforturi pentru reducerea încordării pretutindeni unde este posibil“ și că „experiența acumulată în timpul războiului rece nu este nici pe departe atrăgătoare pentru a ne reîntoarce la ea“.

Opinia exprimată este larg împărtășită, și nu întîmplător. Europa, pentru a ne mărgini la continentul nostru, a fost martora eforturilor stăruitoare întreprinse ani și ani de zile pentru depășirea situației create de „războiul rece“, pentru normalizarea relațiilor dintre statele continentului, pentru intensificarea colaborării pe planuri multiple. Conferința general-europeană a marcat un prim mare succes, o primă etapă în mersul popoarelor europene spre obiectivul securității și cooperării. Dar destinderea nu este un act politic ce se poate consuma la o conferință sau ce poate fi subordonat unor țeluri limitate în timp și proporții. Este un proces ce trebuie să însoțească, în permanență perfecționare, conlucrarea diferitelor țări și popoare ce-și deapănă simultan existența lor istorică. Ceea ce se impune astăzi cu prioritate a fi demonstrat, cu mai multă convingere și hotărîre, cu mai multă eficiență și stăruință, este voința de a continua eforturile menite a face din destindere și cooperare o trăsătură caracteristică, primordială a lumii contemporane.

Este ceea ce doresc popoarele, este ceea ce popoarele sînt chemate să determine. Acționînd ca o forță reală, popoarele pot influența guvernele și personalitățile învestite cu cele mai înalte responsabilități de stat pentru a asigura destinderii cîmp larg de manifestare și acțiune, pentru a îndepărta din practica relațiilor internaționale practici tributare unei politici depășite, pentru a face ca lumea de azi să așeze temeliile cele mai solide lumii de mîine, a progresului și păcii.

George Serafin

ROMA

„Alternativa democratică" în concepția socialiștilor italieni

Corespondență de la Radu Bogdan

Evenimentul dominant al primei săptămîni a lunii martie, denumită, aici, în Italia, „luna congreselor", a fost, fără îndoială, cel de-al 40-lea congres al Partidului Socialist Italian. Dezbaterile vii și intense, desfășurate, timp de cinci zile, în cunoscutul Palat al congreselor din Roma, au relevat intenția socialiștilor italieni de a oferi compatrioților lor imaginea unui partid preocupat de evoluția democratică a țării, în măsură să-și aducă o contribuție eficace la dezvoltarea economică și socială a Italiei.

La congres au participat numeroși delegați și reprezentanți ai unor partide socialiste, muncitorești și comuniste din diferite țări ale lumii. Partidul Comunist Român a fost reprezentat de tovarășul Mihai Dalea, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Menționînd interesul și simpatia cu care partidul nostru, oamenii muncii din România urmăresc activitatea desfășurată de P.S.I. — alături de alte forțe muncitorești, democratice, patriotice și antifasciste —, pentru înfăptuirea unor transformări structurale, politice și sociale, în viața societății italiene, pentru afirmarea idealurilor de pace, securitate și colaborare internațională, Mesajul de salut al C.C. al P.C.R. subliniază : **„Salutăm conlucrarea dintre Partidul Socialist Italian și Partidul Comunist Italian, care are o mare importanță pentru apărarea și promovarea intereselor oamenilor muncii, pentru dezvoltarea democratică a țării și înfăptuirea aspirațiilor vitale ale poporului italian".**

Față de congresele care l-au precedat — și este vorba de o perioadă de timp de aproape 20 de ani — congresul de la Roma poate fi considerat un congres al unității P.S.I. Obișnuitele rezoluții și documente prezentate de către diferitele curente din cadrul P.S.I. au fost înlocuite, de această dată, cu o dezbatere deschisă, de natură să stabilească, în mod unitar, linia partidului. Rezoluția finală a congresului a fost, astfel, votată în unanimitate. Odată cu pașii importanți înregistrați pe calea întăririi unității — consecință directă a schimbărilor petrecute în țară, a progreselor marcate de forțele de stînga în ultimele consultări electorale și, în special, în alegerile administrative de anul trecut —, nota dominantă a congresului a reprezentat-o definirea unei politici noi, de alternativă, corespunzătoare noilor realități ale țării.

Schimbările înregistrate pe scena politică italiană, înaintarea fără precedent a forțelor de stînga au pus în evidență necesitatea revederii politicii de centru-stînga, adoptată, de mai bine de un deceniu, de socialiști. Este vorba de ceea ce secretarul general al P.S.I., Francesco De Martino, a denumit „problema revizuirii liniilor tradiționale și a depășirii orientărilor trecutului, a găsirii unei politici de alternativă". După ample discuții pe marginea temelor aflate pe ordinea de zi : participarea sau nu la guvern și condițiile unei eventuale participări, raporturile socialiștilor cu celelalte forțe politice și, în primul rînd, cu partidul comunist și democrația creștină, propunerile și obiectivele partidului în direcțiile economice, sociale și de dezvoltare generală a țării, în sfîrșit, unele probleme interne privind, cu prioritate, întărirea rîndurilor partidului și o prezență masivă pe scena politică italiană, congresul a reușit să definească, în linii generale, ceea ce

Francesco De Martino, secretarul general al P.S.I., împreună cu Enrico Berlinguer, secretar general al P.C.I., cu ocazia congresului P.S.I.

Franța: scrutin cantonal, sondaj național...

Două sînt, în principal, concluziile pe care le scoate în evidență scrutinul cantonal desfășurat duminică în Franța, avînd drept obiectiv reînnoirea mandatelor a jumătate din consilierii generali :

a) progresul stîngii care a obținut, în ansamblu, 56,53 la sută din voturi, adică cu un milion mai multe decît cele recoltate de partidele „majorității" guvernamentale (43,2 la sută).

b) „recordul de participare" la urne, semnalat de „France Presse" și care indică „accentuarea gradului de politizare". În 1973, absențele au reprezentat 46,60 la sută din numărul alegătorilor. De astă dată, s-a constatat o prezență masivă la vot, puțin obișnuită la acest gen de consultări: 65,4 la sută din cei aflați pe listele electorale. Faptul relevă că pentru milioane de francezi (în rîndurile cărora s-au găsit tinerii ce au venit la urne, pentru prima dată, începînd de la vîrsta de 18 ani) miza scrutinului n-a reprezentat-o doar desemnarea unor „buni administratori ai bugetelor departamentale" indiferent de culoarea politică. Confruntarea a dobîndit dimensiuni politice ce nu pot fi negate.

Cele 5 300 000 voturi pentru stînga reflectă un proces care se aprofundează. Socialiștii (26,5 la sută din voturi) și comuniștii (22,8 la sută) au vădit puternica influență pe care o exercită și au realizat noi progrese. Georges Marchais, secretarul general al Partidului Comunist Francez, sublinia că „progresele stîngii mărturisesc voința de schimbare care se amplifică în țară".

În cadrul partidelor ce compun actuala echipă guvernamentală s-a realizat un echilibru relativ. Gaulliștii se declară mulțumiți de rezultatele pe care le-au obținut (10,6 la sută din sufragii). Potrivit agenției „France Presse", „U.D.R. a rezistat mai bine decît se prevedea asalturilor opoziției și concurenței partidului republicanilor independenți". Republicanii independenți au primit 8,9 la sută din voturi. Avansurile lor s-au produs în detrimentul aliaților din „majoritate" — gaulliștii. Ministrul de interne, Michel Poniatowski, care este și secretar general al republicanilor independenți, și-a manifestat „satisfacția" față de rezultate.

Deocamdată, pentru cele 1801 mandate disputate pe teritoriul metropolitan, doar 865 consilieri generali au obținut voturile necesare pentru a fi aleși. O serie de personalități — miniștri, deputați, senatori (inclusiv primul ministru Jacques Chirac) — se numără printre cei ce au cucerit — sau recucerit — un mandat de consilier general. Al doilea tur de scrutin se va desfășura duminică. Georges Marchais și François Mitterrand au confirmat că stînga va fi reprezentată, de astă dată, printr-un singur candidat — cel mai bine plasat în primul tur.

Ziarele pariziene sînt de părere că alegerile cantonale depășesc, prin valoarea lor politică, proporțiile unui act de importanță locală și sînt, evident, un „sondaj" pentru scrutinele (municipale și legislative) din anii care urmează și ale căror implicații preocupă forțele politice ale Franței.

E. O.

trebuie să constituie orientarea viitoare a partidului. Socialiștii vor urmări, astfel, pe termen lung, construirea unei „alternative de stînga", ca o contrapondere la actuala poziție deținută de democrația creștină, și care să grupeze toate forțele de stînga, inclusiv cele catolice. Dar acesta nefiind un obiectiv imediat, pentru actualizarea lui trebuie să se acționeze cu răbdare și tenacitate. Cu această poziție au căzut de acord toate forțele din partid, diferențele de nuanțe apărînd numai în ceea ce privește determinarea fazelor intermediare și a modalităților concrete de realizare a alternativei. A prevalat, oricum, ideea „luptei pentru o cotitură politică, ca etapă a strategiei alternativei și pentru o tranziție democratică spre socialism".

Cit privește poziția socialiștilor față de guvern, raportul prezentat de De Martino, concluziile sale, ca și documentul final au fost clare : P.S.I. nu intenționează să se întoarcă în guvern înainte de viitoarele alegeri parlamentare. Ar exista o singură posibilitate pentru P.S.I., ca să poată accepta, înainte de alegeri, să facă parte din nou din cadrul majorității : dacă democrația creștină se va pronunța, la apropiatul său congres, în favoarea formării unui „guvern de necesitate", bazat pe sprijinul tuturor forțelor politice, inclusiv al partidului comunist. Dar această perspectivă pare să aibă puține șanse de succes, așa încît socialiștii sînt înclinați să aștepte verdictul urnelor, indiferent că alegerile se vor desfășura la închiderea legislaturii sau se va ajunge la alegeri anticipate, încă în cursul acestui an. În perspectiva realizării „alternativei de stînga" socialiștii au lăsat „poartă deschisă" colaborării în diferite formule de guvern, în funcție de ceea ce vor reprezenta rezultatele alegerilor parlamentare, neexcluzînd nici alianța cu democrația creștină și nici un guvern din care să facă parte atît partidul comunist, cît și democrația creștină. În orice caz, socialiștii nu se vor întoarce la guvern — așa cum se subliniază în documentul final al congresului — decît dacă vor exista condiții pentru realizarea unei profunde cotituri politice și pentru depășirea prejudecăților referitoare la prezența întregii stînge în cadrul majorității.

În actualul moment politic italian, caracterizat de o intensă căutare a unei formule mai viabile și mai stabile, tema raporturilor dintre principalele forțe ale stîngii — comuniștii și socialiștii — și-a găsit, cum era și de așteptat, un loc important în dezbaterile congresului. Nu puțini dintre liderii partidului, printre care Riccardo Lombardi, Giacomo Mancini și alții, au subliniat importanța strîngerii, în continuare, a legăturilor cu Partidul Comunist Italian, componentă esențială a vieții politice italiene, ca și utilitatea dezvoltării dialogului și a unor inițiative comune, atît pe plan intern, cît și pe plan internațional. Într-un fel sau altul, se poate spune că n-a fost vorbitor care să nu evidențieze importanța rezolvării pozitive a participării P.C.I. la guvern, fără nici o discriminare, împreună cu alte forțe democratice. În acest context, a fost primit cu mult interes salutul pe care Paolo Bufalini, membru al Direcțiunii P.C.I., secretar al C.C. al P.C.I., l-a adresat congresului și în care s-a relevat din nou că îmbunătățirea relațiilor dintre cele două partide ale stîngii este condiția necesară pentru succesul strategiei comune, că o politică de largi alianțe democratice nu poate să avanseze fără aportul decisiv al comuniștilor.

În încheierea dezbaterilor celui de-al 40-lea congres al P.S.I. a fost ales noul Comitet Central, format din 143 de membri. Comitetul Central a reconfirmat în funcția de președinte al partidului pe Pietro Nenni, iar în cea de secretar general pe Francesco De Martino.

LISABONA

Secvențe preelectorale

Intervalul de timp scurt ce a rămas pînă la alegeri redă capitalei Portugaliei atmosfera sa caracteristică de intensă activitate politică. După semnarea „pactului M.F.A. — partide", mai rămîn de realizat o serie de operațiuni preelectorale : încheierea procesului de redactare a Constituției și votarea ei, dizolvarea Adunării Constituante, prezentarea și controlarea listelor de candidați și desfășurarea campaniei electorale propriu-zise. Deși data alegerilor legislative (25 aprilie) a fost stabilită în mod oficial printr-un decret semnat de președintele Costa Gomes, Comisia națională electorală consideră — potrivit cotidianului „Diario Popular" — că tehnic va fi dificil să fie realizate la timp toate aceste operațiuni în cazul în care ziua fixată nu va fi amînată.

Dincolo de aceste aspecte tehnice, observatorii prezenți la Lisabona notează între faptele caracteristice ale momentului lansarea, de către o serie de partide, a marilor teme ale campaniei lor electorale.

Pentru comuniștii portughezi, mitingul ținut vineri seara n-a fost numai un prilej de a comemora fondarea, acum 55 de ani, a partidului lor, ci și de a reafirma poziția P.C.P. față de principalele subiecte ale actualității portugheze, cu accent, desigur, asupra celor legate de alegeri. Evocînd, în fața celor 20 000 de persoane reunite în arenele „Campo Pequeno", abnegația cu care P.C.P. a luptat de-a lungul a peste cinci decenii, pentru libertăți democratice, Alvaro Cunhal definea partidul comuniștilor portughezi ca o „organizație politică ce are astăzi un rol fundamental de jucat în transformările democratice" din Portugalia. Insistînd asupra importanței apropiatelor alegeri, Alvaro Cunhal a reluat o idee formulată la mijlocul săptămînii trecute, privitoare la alternativa pe care o atrag după sine majoritățile posibile din viitoarea Adunare legislativă. În fața perspectivei formării unui guvern de dreapta, partidul comunist propune o alternativă de stînga cu participarea P.C.P. Constatînd că „dreapta reacționară este unită", Alvaro Cunhal lansează un apel „tuturor antifasciștilor, tuturor progresiștilor portughezi" de a depăși divergențele și conflictele, pentru a lupta împreună în scopul asigurării viitorului democratic al țării. După cum se știe, partidul comunist a avansat în repetate rînduri tema alianței dintre comuniști, socialiști, Mișcarea Forțelor Armate și alte forțe democratice, alianță considerată drept esențială pentru apărarea unor cuceriri ca reforma agrară, naționalizările și controlul muncitoresc. Apreciind că la alegerile legislative din aprilie nici unul din partidele portugheze nu va putea obține singur majoritatea absolută, Alvaro Cunhal declara la începutul acestei luni : „Sîntem partizanii dezvoltării luptei comune cu socialiștii și cu ceilalți democrați portughezi".

Referindu-se la o recentă declarație a secretarului de stat al S.U.A., potrivit căreia Statele Unite ar fi împotriva participării comuniștilor la alcătuirea guvernelor din țările vest-europene, declarație care a stîrnit vii reacții în numeroase cercuri politice occidentale, Alvaro Cunhal a subliniat libertatea pe care fiecare popor o are în alegerea propriilor guverne, a structurii conducerii sale politice. Prezența P.C.P. în guvern va depinde numai de voința și de votul poporului portughez, a precizat Alvaro Cunhal.

Tot săptămîna trecută, a fost înregistrat și debutul campaniei electorale a partidului socialist. Întîlnindu-se cu reprezentanții presei, secretarul general al P.S.P., Mario Soares, a arătat că principalele probleme pe care partidul său își va sprijini campania sînt : apărarea libertății, competența și capacitatea de a guverna țara în ordine, pace și securitate, soluționarea problemelor concrete ale vieții economice și sociale portugheze, apărarea intereselor claselor muncitoare și construirea unei societăți mai drepte. Între aspectele concrete care îi afectează, în concepția socialiștilor, pe portughezi în prezent, se numără : costul vieții, șomajul, asistența medicală, locuințele, educația și delincvența. De acestea sînt legate și principalele obiective ale P.S.P., incluse în programul său. Vorbind despre necesitatea unui „guvern efectiv reprezentativ", Mario Soares a reafirmat refuzul partidului său de a forma alianțe cu vreuna din formațiunile politice portugheze.

În contextul electoral portughez, o atenție deosebită este acordată, în aceste zile, relațiilor dintre forțele progresiste și Mișcarea Forțelor Armate. Însemnătate evi-

Ministrul de externe grec, Dimitrios Bitsios, primind pe Melo Antunes, omologul său portughez, pe aeroportul din Atena

denţiată într-un interviu acordat ziarului „O Seculo" de premierul Jose Pinheiro de Azevedo. Primul ministru portughez leagă importanţa colaborării partidelor democratice cu forţele armate de evitarea „primejdiilor grave" ale unor eventuale tentative de lovitură de stat. Această temă se află în centrul preocupărilor cercurilor militare, furnizînd obiectul mai multor dezbateri. Aşa cum defineau sugestiv militarii din unităţile regiunii militare a Lisabonei la o recentă întrunire, aceste dezbateri sînt dedicate precizării „rolului forţelor armate în apropiatele alegeri şi apărarea ordinii democratice".

În acest cadru, alegerea unui candidat la preşedinţia Republicii este una din problemele cele mai controversate. Şeful statului va fi, după cum s-a stabilit în recenta platformă constituţională, şef al statului major al forţelor armate şi preşedinte al Consiliului Revoluţiei. Fapt ce impune — după cum afirma şi premierul Azevedo — ca preşedintele să fie un militar. Dar, mai multe personalităţi militare (între care amiralul Pinheiro de Azevedo, generalul Ramalho Eanes şi generalul Morais da Silva) s-au pronunţat împotriva prezentării unui candidat oficial din partea forţelor armate. Deşi diferitele opinii ce se manifestă în această privinţă în rîndul forţelor armate fac greu previzibilă soluţia finală, modalitatea de desfăşurare a campaniei prezidenţiale va fi, fără îndoială, definitivată după alegerile legislative.

Marcel Negreanu

Vitoria, vineri, 5 martie — funeraliile celor trei demonstranţi ucişi, cu două zile mai înainte, de poliţie

SPANIA

Evenimentele de la Vitoria şi semnificaţia lor

O demonstraţie paşnică, împrăştiată cu brutalitate de poliţie, la Vitoria, atrage un uriaş protest în întreaga Spanie ; luni, întreaga ţară a bascilor s-a aflat, ca urmare, în grevă generală. În acelaşi timp, la Madrid, se anunţă un proiect de lege privind „asociaţiile" politice, proiect care nu satisface cererea opoziţiei de instituţionalizare a tuturor partidelor, inclusiv a P.C. din Spania.

De la începutul anului, importante acţiuni revendicative şi greve, la care au participat mii de muncitori, s-au desfăşurat aproape fără încetare la Vitoria, oraş în provincia Alava, din ţara bascilor. În primele zile ale acestei primăveri, cererile de sporire a salariilor şi denunţarea atitudinii antimuncitoreşti a sindicatelor „oficiale" au căpătat amploare, oraşul găsindu-se, la 3 martie, „practic, în stare de alertă" („France Presse") : peste optzeci la sută din muncitorii oraşului, cărora li s-au alăturat studenţii, au demonstrat paşnic pentru drepturile lor. Poliţia a intervenit cu brutalitate, folosind gaze lacrimogene, bastoane de cauciuc, gloanţe de cauciuc şi adevărate, în înfruntare fiind ucise trei persoane (o a patra a decedat, la spital, duminică) şi alte peste o sută rănite. Modul de intervenţie al poliţiei a determinat proteste nu numai în multe alte aşezări spaniole, ci chiar la Vitoria, unde Consiliul municipal a hotărît decretarea unei zile de doliu în memoria victimelor.

Vineri, 5 martie, oraşul în care se arboraseră drapelele în bernă a fost martorul unui alt moment impresionant : funeraliile celor ucişi de poliţie, la care a participat aproape întreaga populaţie lucrătoare din Vitoria (50 000 de persoane), s-au transformat într-un profund protest împotriva politicii autorităţilor. Un număr de preoţi, împreună cu episcopul oraşului, au semnat o predică în care se afirmă : „Trebuie, fără ură, dar cu fermitate, să denunţăm aceste evenimente. E greu să se justifice o asemenea represiune împotriva unei mase de oameni care se reuneau paşnic". Reprezentanţii muncitorilor au cerut, de asemenea, „un proces popular împotriva celor răspunzători de aceste asasinate".

Ministrul de interne, Manuel Fraga Iribarne, care s-a deplasat sîmbătă la Vitoria, a recunoscut responsabilitatea forţelor de ordine în înfruntările din 3 martie şi, implicit, a guvernului ; dar, în acelaşi timp, recunoscînd că revendicările muncitorilor erau fondate, ministrul a precizat că nu poate accepta ca ele să fie înaintate „în mod anarhic sau utopic". În ciuda acestor afirmaţii care dovedeau perseverenţă în intransigenţă faţă de orice revendicare, la chemarea partidului comunist, a altor partide ale opoziţiei şi a comisiilor muncitoreşti, toate cele patru provincii ale ţării bascilor au fost paralizate luni de o grevă generală la care au participat sute de mii de muncitori. Demonstraţiile din principalele oraşe ale provinciei s-au încheiat, iarăşi, cu ciocniri cu forţele poliţieneşti, morţi şi răniţi. Potrivit agenţiilor de presă, grevele şi demonstraţiile de protest de luni, care s-au extins şi în alte provincii spaniole, sînt cele mai mari de la războiul civil din Spania.

Cele petrecute la Vitoria — fapte care demonstrează că nimic nu s-a schimbat în Spania, în ciuda unor promisiuni guvernamentale, fapte care „dovedesc că nu poate exista o compatibilitate între democraţie şi actualul regim din Spania", după cum declara Felipe Gonzales, primul secretar al Partidului Socialist Muncitoresc Spaniol — sînt semnificative pentru atmosfera politică şi socială din ţară. Manifestaţii, demonstraţii revendicative, greve, cereri de instaurare a unei democraţii reale din partea clasei muncitoare, a partidelor politice, a intelectualilor sau bisericii se înregistrează în toate provinciile basce, în Catalonia şi în alte regiuni. „Evenimentele acestor ultime săptămîni — afirma secretarul general al Partidului Comunist din Spania, Santiago Carrillo, într-o declaraţie remisă presei la Paris — cu amplitudinea deosebită pe care o capătă conflictele şi durata luptelor în diferite sectoare (transporturi, învăţămînt, servicii publice, minier, construcţii etc.), demonstrează nevoia urgentă de schimbare politică, ce ar putea conduce la o nouă situaţie în care să fie rezolvate toate problemele, într-o perspectivă democratică şi cu participarea totală a oamenilor muncii. Trebuie să declarăm, încă o dată, că numai abandonarea vechii maniere de conducere şi stabilirea unui guvern cu legitimitate democratică, în care să fie incluse toate forţele politice şi sociale ale ţării, pot rezolva gravele probleme care se pun la nivel naţional".

Un comentariu transmis de „France Presse" semnalează că amploarea conflictelor sociale care, pe de o parte, se extind în majoritatea provinciilor spaniole, iar, pe de altă parte, au cuprins aproape toate sectoarele economiei, sînt agravate de pesimismul care decurge din starea economică actuală a ţării, pesimism manifestat chiar de cercurile de afaceri apropiate guvernului. Aceste cercuri reproşează, de altfel, guvernului o prea îndelungată expectativă, absenţa „unei politici economice coerente".

Dintr-un alt punct de vedere, cel pur politic, schimbările aşteptate întîrzie, cu toate că, în reuniunea sa de săptămîna trecută, Consiliul de miniştri a hotărît să supună Cortesurilor un proiect de lege modificînd statutul asociaţiilor politice din decembrie 1974. Din informaţiile existente pînă la această oră reiese că, deşi „asociaţiile" politice (nu se vorbeşte încă de „partide") vor fi plasate sub tutela administrativă a Ministerului de interne şi nu vor mai trebui să recunoască principiile „Mişcării falangiste", vor fi obligate să fie conforme legilor fundamentale ale ţării ; pe de altă parte, nu toate partidele vor avea dreptul de a fiinţa — printre acestea, Partidul Comunist din Spania. De altfel, ministrul informaţiilor a şi declarat că proiectul de lege nu-i decît „dezvoltarea" unei legi existente, fără a avea caracterul unei „noi legi fundamentale". În acelaşi context al absenţei unei schimbări politice se înscrie şi procesul celor nouă ofiţeri membri ai Uniunii Democratice Militare, început luni, la Hoyo de Mazanares (30 km de Madrid), proces prevăzut a dura mai multe zile, întrucît numai actul de acuzare (a cărui citire e obligatorie) numără 200 de pagini.

Stelian Ţurlea

BUENOS AIRES

Premise ale stabilității economice și politice

Lansarea unui plan economic „de urgență" și întrunirea Congresului Justițialist sînt cele două evenimente de pondere ale actualității argentiniene. Ambele provin dintr-o preocupare constantă a guvernului pentru realizarea stabilității, în sens economic și politic.

„Planul Mondelli", după numele ministrului economiei, a primit girul guvernului, avîndu-se în vedere conjunctura națională, ilustrînd o „gravă stare de urgență". Planul propune un program de austeritate cuprinzător, afirmația fiind valabilă atît în ceea ce privește amploarea măsurilor, cît și termenul lor de funcționare : 180 de zile.

Planul de urgență își are rațiunea de funcționare în identificarea unei sensibile crize a economiei argentiniene. În consecință, pe o perioadă de 180 de zile, se va respecta înghețarea salariilor și constituirea unei „piețe oficiale" a dolarului (a cărui paritate va fi de 140 de pesos, ceea ce înseamnă o devalorizare cu 40 la sută a monedei argentiniene). Prețurile combustibililor și ale serviciilor către populație cresc. De asemenea, legislația privitoare la investițiile străine se modifică, pentru a determina creșterea acestora. În ansamblu, aceste măsuri concordă cu participarea Argentinei, ca membră, la Fondul Monetar Internațional.

Apreciind că datele economice de bilanț ale anului trecut justifică severitatea măsurilor cuprinse în plan, guvernul a urmărit îndeaproape reacțiile produse la nivel național, prevăzînd atitudinea negativă a opoziției și consimțămîntul matur și solidar al celor două mari centrale sindicale — C.G.T. și „Cele 62 de organizații". Printre prevederi figurează și una din revendicările acestora, referitoare la înființarea unui organism de stat pentru reglementarea raportului dintre salariul real și ritmul inflației. Participarea liderilor sindicali, alături de miniștri, la consultările (conduse de șeful statului) cu privire la prevederile planului a confirmat revigorarea relației guvern-sindicate, afectată cu cîtăva vreme în urmă de o remaniere guvernamentală, operată fără consultarea prealabilă a sindicatelor, consultare devenită curentă în timpul actualei conduceri a statului. Cît privește poziția armatei, liderii militari — fideli liniei pe care și-au propus-o, de „independență deliberată" față de gestiunea cabinetului civil — și-au reînnoit angajamentul patriotic față de țară.

Pe plan politic, Congresul Justițialist (peronist) a reconfirmat nevoia de unitate a coaliției la putere, în cadrul căreia nucleul îl constituie partidul înființat de Juan Peron. Congresul a reales în fruntea Consiliului Național al partidului pe președintele țării, Maria Estela Martinez de Peron, garantînd principiul continuității liniei conducerii. Avertizîndu-și adepții de pericolele unei lipse de coeziune, în condițiile unei dificile situații politice a Argentinei, președintele a declarat : „Chem pe toți, fără nici o excepție, să strîngem rîndurile". Apelul se referă la existența a două tendințe opuse în cadrul partidului, diferențiate între ele prin poziția față de persoanele la conducere.

În contextul atmosferei premergătoare alegerilor prezidențiale, a atitudinii neutre a armatei și a sprijinului, verificat adesea, al celor două centrale sindicale, unitatea mișcării justițialiste este urmărită îndeaproape de liderii ei, ca un element indispensabil al autorității acțiunilor guvernului însuși.

A. V

Contacte diplomatice

— Fidel Castro, prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist din Cuba, prim-ministru al Cubei, a efectuat vizite de prietenie în R.S.F. Iugoslavia și R.P. Bulgaria unde a avut convorbiri cu tovarășii Iosip Broz Tito și Todor Jivkov.

— Șahinșahul Iranului și împărăteasa Farah au făcut o vizită de cinci zile în Pakistan.

— Jacques Chirac, primul ministru al Franței, aflat într-o vizită în Ciad, a semnat împreună cu președintele acestei țări, Felix Malloum, zece acorduri de cooperare civilă și militară.

— Premierii Harold Wilson, al Marii Britanii, și Liam Cosgrave, al Republicii Irlanda, au conferit la Londra cu privire la situația din Ulster.

— Regele Khalid al Arabiei Saudite l-a primit la Riad pe Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, cu care a avut o convorbire.

— O delegație oficială etiopiană condusă de căpitanul Mages Wolde Michael, președintele Comitetului Economic al Consiliului Militar Administrativ Provizoriu, a sosit într-o vizită la Pekin.

— Ihsan Sabri Caglayangil, ministrul de externe al Turciei, s-a întîlnit, la Sofia, cu Petar Mladenov, ministrul de externe al Bulgariei, pentru a discuta amplificarea cooperării turco-bulgare.

— James Callaghan, ministrul de externe al Marii Britanii, aflat în vizită la Teheran, a fost primit de Șahinșahul Iranului.

— Premierul Indiei, Indira Gandhi, l-a primit pe ministrul de externe suedez, Sven Andersson, conferind despre probleme bilaterale indo-suedeze.

Apreciate de agenția Taniug ca foarte cordiale și prietenești, convorbirile de la Brioni dintre Iosip Broz Tito și Fidel Castro au prilejuit examinarea unor aspecte ale raporturilor iugoslavo-cubaneze, precum și efectuarea unui schimb de păreri asupra principalelor probleme internaționale, între care cele privind activitatea actuală a țărilor nealiniate

Premierul libanez, Rachid Karame, a confirmat că reuniunea extraordinară a guvernului, din 8 martie, a fost consacrată problemei militarilor dezertori. Aceștia, în număr de circa 800, s-au grupat în regiunea Bekaa, sub comanda unor locotenenți rebeli, și refuză să revină la unitățile lor, în ciuda apelului oficialităților și a garanțiilor date că nu vor avea de suferit consecințe. Disputa politică în jurul acestei probleme este considerată, la Beirut, un element de stagnare a procesului de normalizare din Liban

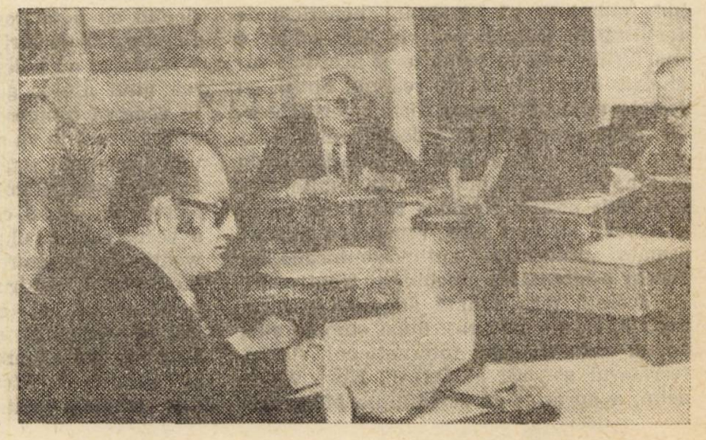

Acțiunea politică împotriva rasiștilor rhodesieni

„O onoare pentru Africa și Mozambic“

Respectarea riguroasă și totală de către Mozambic a sancțiunilor internaționale împotriva Rhodesiei ; Ecoul internațional al hotărîrii președintelui Samora Machel; Eventuala concertare sud-africano—rhodesiană și riscurile ei. Iată principalele implicații ale deciziei mozambicane de a închide frontierele cu Rhodesia.

Miercuri, 3 martie a.c., într-o alocuțiune rostită la o întîlnire cu șefii misiunilor diplomatice acreditați la Maputo, președintele Mozambicului, Samora Machel, după ce s-a referit la atacurile aeriene și de artilerie lansate de Rhodesia împotriva teritoriului mozambican, a anunțat închiderea totală a frontierelor cu Rhodesia și aplicarea riguroasă a sancțiunilor economice adoptate de O.N.U. împotriva regimului minoritar de la Salisbury. În același timp, toate bunurile rhodesiene din portul mozambican Beira au fost preluate de guvernul de la Maputo.

Frontiera dintre Mozambic și Rhodesia se întinde pe 1 300 de km, de la localitatea Zumbo, situată pe fluviul Zambezi (în nord), și pînă la Pafuri, pe fluviul Limpopo (în sud). Două căi ferate leagă capitala Rhodesiei — Salisbury — de porturile mozambicane Beira și, respectiv, Maputo. Pe aceste două linii ferate tranzitează 40 la sută din importurile și exporturile Rhodesiei. Iată de ce, odată anunțată hotărîrea Mozambicului de a închide frontierele cu Rhodesia, ea a trezit un deosebit ecou pe continentul african și în lume. S-a subliniat în mod unanim că, în acest fel, Mozambicul respectă cu rigurozitate decizia Națiunilor Unite de a adopta sancțiuni economice împotriva regimului minoritar rhodesian. Totodată, hotărîrea mozambicană va obliga Rhodesia să tranziteze mărfurile prin Africa de Sud, drumul fiind mai lung și, implicit, mai costisitor. Tot pe plan economic, decizia închiderii frontierelor cu Rhodesia este nu mai puțin importantă și pentru Mozambic, ale cărui venituri obținute de pe urma tranzitării mărfurilor rhodesiene ajungeau la 30 milioane dolari anual, sumă, desigur, însemnată în noua etapă de reconstrucție a țării după lungul război de eliberare dus împotriva colonialismului. De altfel, trebuie reamintit că Rhodesia beneficia de facilități în tranzitarea prin Mozambic a mărfurilor sale în urma unor acorduri încheiate acum 11 ani de regimul Smith cu fostele autorități colonialiste portugheze. Or, după proclamarea independenței Mozambicului — iunie 1975 —, autoritățile de la Maputo, denunțînd, în mai multe rînduri, atît poziția rigidă a regimului de la Salisbury și, mai ales, repetatele atacuri armate „preventive“ antimozambicane, au evocat posibilitatea închiderii frontierelor cu această țară. Odată adoptată această decizie, ea s-a bucurat, după cum se știe, de un deosebit ecou internațional. Astfel, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, a apreciat că sancțiunile Mozambicului „pun în evidență gravitatea situației și necesitatea urgentă a soluționării problemei rhodesiene“. Totodată, Kurt Waldheim s-a declarat convins „că Națiunile Unite vor răspunde favorabil oricărei cereri de asistență pe care guvernul mozambican o va formula în vederea compensării efectelor economice ale deplinei aplicări a sancțiunilor împotriva Rhodesiei“. La rîndul său, secretariatul general al Organizației Unității Africane a calificat drept „o onoare pentru Africa și Mozambic“ decizia anunțată de președintele Samora Machel privind închiderea frontierelor cu Rhodesia.

Președintele Samora Machel : „Mozambicul va aplica fără restricții sancțiunile decise de O.N.U. împotriva Rhodesiei“

O serie de țări vecine Mozambicului — Tanzania, Zambia etc. — s-au solidarizat deplin cu hotărîrea Mozambicului, iar, la Londra, 35 de țări membre ale Commonwealthului au hotărît să urgenteze acordarea unui ajutor guvernului mozambican, în vederea compensării pierderilor pe care această țară le va suferi în urma adoptării unor sancțiuni totale împotriva Rhodesiei. În acest sens, Comitetul de sancțiuni împotriva Rhodesiei, creat de Commonwealth, a cerut secretarului general al Commonwealthului să intre în contact direct cu Mozambicul pentru a se informa asupra nevoilor imediate ale acestei țări. De altfel, în mai 1975, șefii guvernelor țărilor membre ale Commonwealthului, reuniți la Kingston-Jamaica, deciseseră „să ia măsuri imediate pentru a ajuta Mozambicul

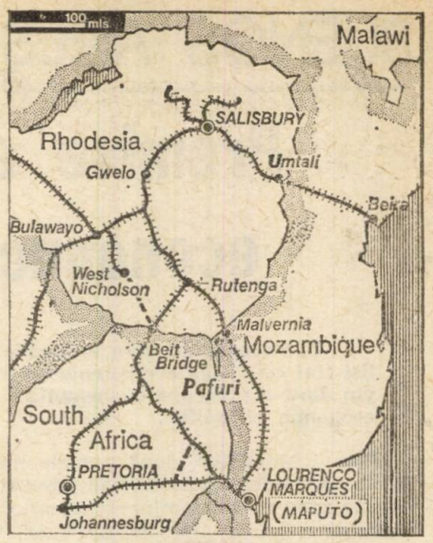

(Din **International Herald Tribune**)

independent să aplice sancțiunile adoptate de O.N.U. împotriva regimului minoritar rhodesian“. La rîndul său, guvernul britanic „a primit favorabil“ decizia președintelui Machel de a închide frontiera cu Mozambicul. Un purtător de cuvînt al Foreign Office a subliniat că guvernul britanic salută hotărîrea Mozambicului de a aplica sancțiuni economice depline împotriva Rhodesiei. „Considerăm binevenite aceste sancțiuni“, declara el, precizînd că, din punctul de vedere britanic, o asemenea măsură este menită să atragă atenția asupra agravării situației regimului minoritar rasist de la Salisbury. Tot guvernul englez a anunțat că participă la ajutorul acordat de Commonwealth cu 15 milioane lire sterline. Pe de altă parte, o echipă de experți britanici va pleca la Maputo pentru a studia la fața locului măsurile ce urmează a fi luate.

Președintele Tanzaniei, Julius Nyerere, într-un interviu acordat revistei engleze „The Observer“, a apreciat că Marea Britanie nu trebuie să intervină în Rhodesia, ci să susțină aplicarea sancțiunilor împotriva Rhodesiei. Totodată, președintele Tanzaniei a arătat că statele africane sînt cele mai în măsură să acționeze pentru rezolvarea problemei rhodesiene.

În sfîrșit, decizia guvernului mozambican a fost primită „cu emoție“ de autoritățile de la Salisbury, deși acestea au declarat că se așteptau la un asemenea important act politic. Aveau în vedere, desigur, eșecul primei conferințe privind viitorul constituțional al Rhodesiei, din august 1975, apoi tărăgănarea negocierilor reluate la 15 decembrie cu Joshua Nkomo, și nu în ultimă instanță, atît măsurile represive împotriva populației majoritare zimbabwe, cît și amintitele incursiuni și atacuri armate pe teritoriul mozambican.

Evident, în noua situație, regimul de la Salisbury va fi obligat să recurgă la căile ferate sud-africane, mai lungi și mai costisitoare.

Recenta decizie a Mozambicului, înscrisă printre alte măsuri similare, izolează tot mai mult autoritățile minoritare rhodesiene și le subliniază totala contradicție cu realitatea din Rhodesia. Asemeni regimului din Africa de Sud, regimul lui Ian Smith se găsește din ce în ce mai mult față în față cu acțiuni ample de viguroasă condamnare a existenței lor, a practicilor anacronice la care recurg.

Dumitru Constantin

R. P. BULGARIA

Realizări în cinstea Congresului

Corespondență din Sofia de la Constantin Amariței

În Republica Populară Bulgaria statisticienii au încheiat de mult bilanțul anului 1975, ultimul an al cincinalului 1971—1975. Datele comunicate de ei pe ansamblul economiei, pe ramuri și subramuri, pe județe și ministere, au pus în evidență succesele obținute de poporul bulgar în întreg cincinalul trecut și în întrecerea declanșată în cinstea celui de-al XI-lea Congres al P.C.B., pentru transformarea anului 1975 în anul celor mai înalte realizări în muncă. Una dintre acestea, semnificativă pentru dezvoltarea Bulgariei în etapa 1971—1975, a fost obținută de industria țării, al cărei ritm anual atins în 1975, de 9,9 la sută, a fost apreciat la Sofia ca un adevărat record al cincinalului.

Sintetizate în primul capitol al proiectului intitulat „Direcțiile de bază ale celui de-al XI-lea Congres al P.C.B. privind dezvoltarea social-economică a Republicii Populare Bulgaria în cel de-al șaptelea cincinal (1976—1980)" — ultimul document din suita celor supuse, în perioada de pregătire a Congresului, dezbaterii opiniei publice —, succesele obținute de poporul bulgar în îndeplinirea directivelor Congresului al X-lea al P.C.B. constituie, se subliniază în document, o bună bază de plecare pentru înfăptuirea sarcinilor și mai mari pe care le va stabili înaltul forum al P.C.B. pentru perioada următoare de construire a societății socialiste dezvoltate în Bulgaria.

Rezultatele obținute de întreaga economie a țării în primele două luni ale anului confirmă din plin optimismul cu care poporul bulgar întîmpină Congresul partidului său comunist. Multe dintre șantierele unor mari obiective industriale, cum sînt combinatul petrochimic de la Burgas, aflat în cea de-a treia etapă a dezvoltării sale, centrala atomoelectrică de la Kozlodui, care-și dublează în actualul cincinal puterea instalată pînă la 1 760 MW, dar, mai ales, șantierele de locuințe și social-culturale, toate au anunțat devansarea graficelor de execuție, timpul cîștigat de constructori în cele două luni de iarnă deschizînd mari perspective pentru darea în exploatare a unor importante obiective înainte de termenul planificat.

Cu mult înainte de termen au anunțat realizarea planului pe primul trimestru textilistele din Plevna, cele care, hotărîndu-se să treacă de la 8 războaie la 24, au inițiat o largă mișcare națională pentru lucru la mai multe mașini. Cunoscînd un larg ecou în întreaga țară, întrecerea lansată de ele în cinstea celui de-al XI-lea Congres al P.C.B. a antrenat, practic, toate colectivele din industria textilă bulgară. Astfel, fiecare țesătoare de la fabrica textilă „8 martie" din Sofia a trecut să lucreze pe 60 de războaie, iar la fabrica „Ernst Thälmann" multe dintre filatoare supraveghează, acum, între 3 600 și 4 400 fuse, față de o normă de numai 2 800. Din 224 țesătoare de la fabrica „Mătasea bulgară", 202 au trecut să lucreze pe mai multe mașini. Pe această cale, fabrica își va realiza planul primului trimestru încă de la 15 martie, producînd peste plan 3 800 metri de țesături.

Cu fiecare zi care apropie poporul bulgar de cel de-al XI-lea Congres al partidului său comunist — convocat pentru 29 martie a.c. — se simte, așadar, tot mai mult însuflețirea cu care acesta întîmpină marele eveniment al țării. Atît la Sofia cît și în întreaga Bulgarie, pregătirile se desfășoară cu intensitate în toate sferele activității politice, economice și sociale, științifice și culturale, demonstrînd convingător însemnătatea deosebită pe care o va avea Congresul în viața întregii țări.

În cadrul acestor pregătiri, caracterizate de un remarcabil avînt politic și de muncă, un moment de seamă a fost marcat de Plenara C.C. al P.C.B., care a avut loc în zilele de 27—28 ianuarie a.c. Avînd înscrise pe ordinea de zi documente de mare valoare principială pentru activitatea Partidului Comunist Bulgar, plenara s-a dovedit, prin hotărîrile luate, a avea o însemnătate deosebită pentru dezvoltarea, în continuare, a partidului și a țării, pentru analiza traducerii în viață a hotărîrilor Congresului al X-lea și a programului adoptat de acesta, pentru elaborarea strategiei celui de-al șaptelea cincinal și a perioadei următoare.

Totodată, plenara a adoptat hotărîrea prin care se stabilește ordinea de zi a Congresului al XI-lea, normele de reprezentare și alte probleme organizatorice legate de buna desfășurare a acestuia.

Precedată de publicarea în presă a tezelor C.C. al P.C.B. privind direcțiile de bază ale dezvoltării economico-sociale a Republicii Populare Bulgaria în perioada cincinalului 1976—1980 și pînă în anul 1990 și a celor privind direcțiile de bază ale dezvoltării, în aceeași perioadă, a științei și progresului tehnic, Plenara C.C. al P.C.B. din 27—28 ianuarie a dezbătut și aprobat alte două importante documente pregătitoare : tezele privind înfăptuirea, în continuare, a programului din decembrie pentru ridicarea nivelului de trai al poporului și tezele privind situația și dezvoltarea P.C.B. și a organizațiilor și mișcărilor obștești. „Publicarea tezelor, scrie «Rabotnicesko Delo», organul C.C. al P.C.B., reprezintă o etapă importantă în pregătirea multilaterală a celui de-al XI-lea Congres. Se prevede ca, pînă la sfîrșitul lunii februarie a.c., tezele să fie studiate în adunările organizațiilor de partid pentru a da posibilitate comuniștilor să-și formuleze aprecierile și propunerile".

Dezbaterile care au loc în aceste zile pe marginea documentelor publicate în vederea pregătirii Congresului al XI-lea antrenează practic întregul popor bulgar oferind, totodată, posibilitatea unei largi valorificări a experienței membrilor și organizațiilor P.C.B. și a manifestării inițiativei lor creatoare. Pe această bază, C.C. al P.C.B. urmărește să creeze condiții și premise pentru dezvoltarea și perfecționarea pe mai departe a sistemului politic al societății bulgare, ca o necesitate obiectivă a întăririi continue a rolului conducător al P.C.B. în viața întregii țări.

Odată cu Plenara C.C. al P.C.B. din 27—28 ianuarie a.c., pregătirile pentru desfășurarea celui de-al XI-lea Congres al P.C.B. au intrat în etapa lor finală. Manifestîndu-și tot mai larg hotărîrea de a întîmpina Congresul cu noi realizări în muncă, cu noi inițiative și chemări la întrecere, comuniștii bulgari și, alături de ei, întregul popor își exprimă încrederea că înaltul forum de partid va deschide în fața țării noi și luminoase perspective și va asigura un nou avînt pe drumul construirii societății socialiste dezvoltate în Republica Populară Bulgaria.

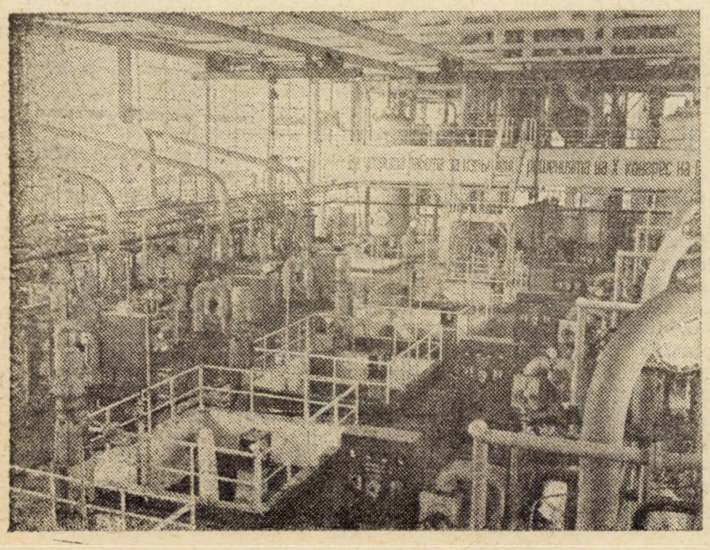

Complexul industrial Devnia, unul dintre cele mai importante centre ale chimiei bulgare, are deja o istorie de peste 20 de ani. În imagine : secția de polimerizare în suspensie a combinatului „Karl Marx"

Premise și exigențe ale „reconcilierii istorice" între comuniști și socialiști

O largă dezbatere pe marginea posibilității de participare a comuniștilor în guvernele unor țări vest-europene concentrează viața politică din aceste state. Problema în sine, desigur, nu este nouă. Acuitatea cu care ea este pusă exprimă, însă, o realitate politică cu o vigoare fără precedent. Este vorba de posibilitatea ca — pe baza unor alianțe între comuniști și socialiști, împreună cu alte forțe democratice — partidele comuniste dintr-o serie de țări vest-europene să fie prezente în guverne.

Complexitatea acestei realități și diversitatea implicațiilor ei sînt de la sine înțelese. Firește — și abundența comentariilor. Trebuie să remarcăm, înainte de toate, că această dezbatere — mai vie ca oricînd în trecut — este expresia politică și ideologică a unui fenomen cu adînci rădăcini istorice și sociale, de mare ampioare națională și internațională. Perspectiva unor largi alianțe între comuniști, socialiști și alte forțe politice democratice, eventualitatea concretă a participării comuniștilor la guvern nu mai apare doar ca o aspirație legitimă, ci ca o necesitate resimțită acut la nivel național, necesitate generată de marile mutații din raportul forțelor de clasă, de creșterea ponderii forțelor de stînga și, în primul rînd, a partidelor comuniste în viața politică și socială a acestor țări. De aici extrema actualitate a problemei unei largi alianțe a tuturor forțelor democratice, progresiste, întemeiate pe recunoașterea egalității, diversității și contribuției originale a fiecărei forțe, pe dezvoltarea dialogului și acțiunilor comune între comuniști, socialiști, social-democrați, cercuri catolice și alte formațiuni sau curente, în lupta pentru adîncirea democrației, pentru apărarea intereselor oamenilor muncii din țările respective, pentru pace și securitate. În acest context, „cererea crescîndă de socialism", resimțită în multe state vest-europene, se manifestă nu ca o expresie de conjunctură, ci ca o tendință legică de adînci transformări ale structurilor sociale și politice, ca o condiție majoră a soluționării gravelor probleme generate de criza societății capitaliste care confruntă țările vest-europene.

Apropierea și colaborarea, pe plan național și internațional, între partidele care își au bazele în rîndurile clasei muncitoare, ale maselor largi populare — și, înainte de toate, între comuniști și socialiști — constituie nu numai un obiectiv istoric, ci și o exigență concretă, actuală a luptei pentru democrație și socialism, exigență izvorînd din imperativul unității clasei muncitoare, al tuturor forțelor progresiste și democratice.

Conceptul după care unitatea între comuniști și socialiști trebuie să stea la baza realizării unei mai largi unități a forțelor populare se bucură, astăzi, de largă audiență în Franța, Italia, Spania, Portugalia unde — în condiții specifice, în concordanță cu experiențe și obiective proprii, naționale — problema participării partidelor comuniste în guverne este la ordinea zilei, cu toată acuitatea și implicațiile ei.

Problema implică o multitudine de aspecte. Pentru început, ne vom referi doar la unul din ele, fără îndoială esențială, și anume caracterul legic, istoric al situației create, izvorînd din cauze sociale și politice profund naționale. „Cerința de socialism" despre care se vorbește astăzi în Occident își are izvorul primordial în exigențele de înnoire structurală pe care masele populare și, în primul rînd, clasa muncitoare din țările respective o impun cu sporită tărie. Este, de aceea, un fapt demonstrat de experiența unor profunde evoluții în mișcarea comunistă și muncitorească, pe plan național și internațional — că autoritatea forțelor de stînga (comuniste și necomuniste) depinde de acțiunea lor profund înnoitoare asupra societății, de capacitatea lor de unitate și, în acest context, de activitatea lor independentă, autonomă, pusă în slujba găsirii căilor celor mai adecvate de participare la transformările revoluționare, la conducerea societății în care acționează nu din afară, ci dinăuntrul ei. Independența acțiunii politice este, astăzi, o exigență fără a cărei respectare sînt imposibil de imaginat forța, autenticitatea și audiența partidelor clasei muncitoare. Recentul congres al comuniștilor francezi, luările de poziții ale comuniștilor italieni, spanioli, portughezi, belgieni etc., precum și precizările făcute cu diverse ocazii de lideri ai partidelor socialiste și social-democrate din majoritatea țărilor vest-europene nu au făcut decît să reafirme acest principiu fundamental. „P.C. Francez — declara secretarul general al P.C. Francez, Georges Marchais, în raportul la recentul Congres — luptă și va lupta, cu toată energia, pentru ca Franța să-și mențină independența, suveranitatea, adică mijloacele liberei hotărîri a poporului său și ale unei acțiuni internaționale și eficace. Departe de a fi o idee perimată, independența națională este o mare revendicare a vremurilor noastre. Ca urmare, apărarea și consolidarea sa sînt la ordinea de zi a lumii contemporane. Nu există nimic mai actual, mai modern decît lupta pentru independență și suveranitate". „Trebuie recunoscută și respectată — declara, recent, Enrico Berlinguer, secretarul general al P.C. Italian — deplina independență a fiecărei țări, a fiecărei mișcări progresiste și a fiecărui partid comunist și muncitoresc".

Este limpede că acțiunea internă a partidelor comuniste și muncitorești — deci și eventuala lor participare la guvern — trebuie să fie — și nici nu poate fi altfel — decît emanația unei opțiuni independente și autonome pe linie de partid, ținînd cont de condițiile specifice din țara respectivă, a unei opțiuni puse în slujba independenței și suveranității naționale, opusă oricărei ingerințe din afară. Este, acesta, un teren ferm pe care se reunesc, în ciuda orientărilor diferite sau a divergențelor, diverse formațiuni politice democratice — comuniști, socialiști, social-democrați, partide de guvernămînt sau de opoziție.

Sînt, astfel, pe deplin firești reacțiile din țările occidentale la recente declarații, precum cele ale generalului Alexander Haig, comandantul suprem al N.A.T.O., care, pronunțîndu-se împotriva alianțelor dintre socialiști și comuniști, și-a exprimat „îngrijorarea față de participarea unor partide marxiste în guvernele unor țări membre ale alianței atlantice". În Franța, de la comuniști și socialiști, pînă la partidele majorității, asemenea declarații au fost considerate ca o intervenție „intolerabilă" și „inadmisibilă" în treburile interne ale țării. „Guvernul francez — declara ministrul de externe, Jean Sauvagnargues — consideră că nici un conducător militar al N.A.T.O. nu are dreptul să se pronunțe asupra problemelor de ordin politic, care țin de situația internă a unor țări din cadrul alianței, și respinge orice amestec în treburile interne ale Franței".

Consensul asupra acestei poziții s-a reflectat, firește, și în raporturile între socialiști și comuniști — nu numai pe plan național, ci și internațional. Referindu-se la o declarație ceva mai veche (din 19 februarie) a secretarului de stat Henry Kissinger — care, fără îndoială, l-a inspirat și pe generalul Haig —, declarație prin care șeful diplomației americane se pronunța „viguros împotriva oricărei participări comuniste în guvernul italian, ca, de altfel, în toate celelalte guverne vest-europene", Gian Carlo Pajetta sublinia confluența vederilor comuniștilor italieni și socialiștilor francezi în această chestiune: „Liderul socialist francez — spune Pajetta — a afirmat că locul pe plan internațional și alianțele militare nu trebuie să închidă, ca într-o colivie, opțiunile politice interne și că strategia mondială a Statelor Unite poate fi mai puțin decît oricînd determinantă în acest sens. Este tocmai ceea ce noi susținem de atîția ani: să spunem mai explicit că politica internă trebuie să garanteze independența și suveranitatea; destinderea trebuie să asigure, la rîndul ei, o deplină libertate a dinamicii politice și sociale din orice țară. Și subliniez cît este de important ca această teză să fie pusă cu autoritate în atenția partidelor socialiste și social-democrate din întreaga Europă occidentală, deoarece este vorba și de o autonomie și de o securitate care să dea continentului posibilitatea unei unități efective".

Concepute ca acte ce țin de suveranitatea națională a statelor, de independența și autonomia partidelor și formațiunilor angajate în viața politică a țărilor respective, alianța socialiști-comuniști și problema participării comuniștilor la guvern sînt chestiuni strict interne, a căror soluționare este de competența exclusivă a forțelor politice din țările respective, orice „lecții", „sugestii", „indicații" din afară fiind considerate ca ingerințe nepermise în treburile interne, ca o lezare a prerogativelor de suveranitate și independență ale statelor. „Nu pot fi tolerate asemenea ingerințe inadmisibile în treburile interne franceze" — declara, recent, deputatul socialist Pierre Cot; „pentru noi, gaulliștii, aceasta este o chestiune de suveranitate" — sublinia purtătorul de cuvînt al U.D.R., Lucien Neuwirth. „Problema participării comuniștilor la conducerea treburile politice ține în exclusivitate de competența popoarelor din țările respective" — afirma, zilele trecute, secretarul general al P.C. Portughez, Alvaro Cunhal.

Această dezbatere de stringentă actualitate asupra a ceea ce am putea numi apărarea suveranității vieții politice interne a țărilor vest-europene trebuie pusă în legătură și cu problema complexă — nu mai puțin actuală și nu mai puțin importantă — a exigențelor și condițiilor specifice de realizare a unității dintre socialiști și comuniști, pe plan național și internațional.

Dacă, înainte de toate, problema alianțelor și a participării stîngii comuniste la guvern este de competența strict internă a fiecărei țări occidentale, așa cum democrația, transformările de structură în direcția adîncirii ei și a trecerii la socialism sînt nu numai o dorință, ci și un rezultat al dezvoltării sociale din țările respective, tot așa realizarea acestor profunde prefaceri, pe baza unității stîngii, a participării comuniștilor în guverne, reflectă cu putere aspirația și orientarea diferitelor partide de a duce o politică proprie, eliberată de orice aserviri, bazată pe dreptul și datoria fiecărui partid de a-și elabora linia politică și de a acționa în concordanță cu condițiile concrete din țara sa.

În acest sens, precizările, opțiunile și acțiunile în favoarea unității stîngii în țările vest-europene confirmă situația nouă din mișcarea comunistă și muncitorească internațională, tendința tot mai marcată a formațiunilor clasei muncitoare — și, în primul rînd, a partidelor comuniste — de a se încadra cît mai profund, mai organic vieții sociale și politice din țările respective, ca o premisă fundamentală a creșterii rolului lor pe plan național și internațional.

Este un mare merit al partidului nostru, al tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, de a fi sesizat, la timp, importanța — în consens cu dezvoltarea socială contemporană, cu evenimentele internaționale — **a întăririi, pe baze noi, a unității clasei muncitoare, a tuturor forțelor revoluționare progresiste.** Teza românească, promovată la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, privind necesitatea unei **reconcilieri istorice între comuniști și socialiști,** își dovedește din plin justețea și marea ei semnificație în realizarea unității mișcării comuniste și muncitorești. **„O importanță primordială are, în această direcție, colaborarea și unitatea dintre comuniști și socialiști. În vederea realizării acestui țel** — afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XI-lea al P.C.R. — **este necesar să se pornească de la ceea ce unește, de la experiența pozitivă de pînă acum și să se acționeze de ambele părți pentru depășirea oricăror greutăți, spre a se ajunge la o adevărată reconciliere istorică între partidele comuniste și socialiste, la întărirea colaborării lor".**

Evenimentele din ultimii ani atestă reale progrese pe această cale, în ciuda unor diferențe de opinii și aprecieri, a unor divergențe. Lupta împotriva efectelor crizei economice, împotriva capitalismului monopolist, precum și alți factori naționali și internaționali au favorizat dialogul, acțiuni convergente, inițiative comune între toate forțele muncitorești și democratice și, în primul rînd, între partidele comuniste, socialiste și social-democrate. Declarația din 1974 a reuniunii partidelor comuniste din țările capitaliste ale Europei subliniază dorința lor „de a angaja contacte, înțelegeri, acțiuni comune cu partidele socialiste și social-democrate, pentru obiectivele corespunzătoare nevoilor presante ale celor ce muncesc și intereselor securității și cooperării în Europa. De acest dialog, de această acțiune comună depinde, într-o măsură decisivă, succesul luptei clasei muncitoare și a celor ce muncesc pentru progres social, democrație, pace și socialism". „Dezvoltarea unei cooperări solide și trainice între comuniști și socialiști constituie fundamentul unei ample alianțe" — se subliniază în Comunicatul comun al P.C.I. și P.C.F.

Recentul congres al P.C. Francez, relevînd importanța și valoarea Programului comun de guvernare, evidențiază necesitatea ca, pe baza unității dintre comuniști și socialiști, să se realizeze o mai amplă unitate a poporului francez. Teza „compromisului istoric", susținută de P.C. Italian, promovează, de asemenea, ideea unei majorități de stînga, concepută ca o forță integratoare, deschisă colaborării cu alte forțe și capabilă să determine o mai largă colaborare — respectiv, confluența socialiștilor, comuniștilor și catolicilor, adică — așa cum precizează documentele P.C.I. — cele trei mari componente istorice ale Italiei. În Spania, acțiunile comune ale „Juntei Democratice" și „Platformei de Convergență Democratică" au pus în evidență realele capacități unitare între comuniști și forțele socialiste, celelalte formațiuni democratice.

Sînt fenomene cunoscute, care confirmă „cerința de socialism", „voința unitară" a stîngii în țările vest-europene ; problema creării unor guverne cu participare comunistă, alături de socialiști și alte formațiuni, este, în fapt, una din expresiile concrete ale acestei tendințe.

„Soluția unitară" a fost abordată, în ultimul timp, cu noi accente favorabile și în rîndul socialiștilor. Nu de mult, la reuniunea internațională de la Paris, François Mitterrand vedea în „strategia uniunii de stînga" calea spre guvernare a multor partide socialiste, inclusiv a celui francez. Socialiștii italieni au apreciat negativ scurta lor experiență a unificării exclusiv social-democrate și, astăzi, discută și propun soluții de colaborare și dialog cu comuniștii. La recentul congres al P.S.I., liderul socialiștilor italieni, Francesco De Martino, în ciuda unor evidente reținere, nu a exclus posibilitatea unei eventuale alianțe atît cu democrația creștină, cît și cu Partidul Comunist Italian, „ceea ce — în opinia lui — ar constitui o etapă a cotiturii spre stînga pe care o preconizează socialiștii" ; („nu putem determina o cotitură spre stînga — afirma el, cu acel prilej — fără P.C.I."). Notăm și luarea de poziție a Partidului Republican Italian, relativ la crearea „unei platforme comune care să angajeze toate forțele politice din țară, inclusiv partidul comunist" ; (comuniștii — scria, zilele trecute, „L'Unità" — au primit apelul președintelui P.R.I. cu un mare sentiment de responsabilitate). Socialiștii belgieni au respins, în ultimele lor luări de poziții, orientările restrictive impuse de Internaționala socialistă, în ce privește colaborarea cu comuniștii ; cei finlandezi nu au exclus experiența comună de guvernare cu comuniștii. Consfătuirea de la Elsinor a Internaționalei socialiste a evidențiat această tendință de dialog și — în ciuda unor opoziții ale social-democrației vest-germane și reticențe ale social-democraților din unele țări nordice ale Europei — asistăm la modificări interesante de poziții. Zilele trecute, se încheia vizita unei delegații a P.C. Italian în Suedia, Danemarca și Norvegia (de altfel, era prima luare de contact oficială între comuniștii italieni și aceste partide social-democrate) ; rezultatul vizitei consemna acordul partidelor privind necesitatea stabilirii de noi relații cu P.C.I. și cu ansamblul forțelor mișcării muncitorești dintr-o serie de țări vest-europene. În fine, notăm o afirmație a lui Sico Mansholt, vicepreședintele Internaționalei socialiste : „Este în interesul socialiștilor să se alieze cu comuniștii. Este de preferat o colaborare în cadrul unui guvern cu comuniștii, decît să se favorizeze combinații ce nu reprezintă, în fapt, altceva decît o sprijinire a intereselor capitalismului".

Majoritatea luărilor de poziții sînt culese pe parcursul a numai două săptămîni. Și lista ar putea continua. Ceea ce vrem să subliniem, în context, este conștiința crescîndă a faptului că — în condițiile crizei societății capitaliste din Occidentul european, ale afirmării ideii de socialism și, ca o premisă, pentru realizarea înnoirilor democratice în societățile vest-europene — unitatea dintre socialiști și comuniști este resimțită ca o necesitate națională, cu o mare înrîurire asupra ansamblului mișcării muncitorești internaționale.

Desigur, între comuniști, socialiști și social-democrați — pe plan național și internațional — există încă multe diferențe de opinii și chiar divergențe, se manifestă uneori prejudecăți și rigidități, expresii, între altele, ale unor experiențe diferite și evenimente mai mult sau mai puțin îndepărtate. Depășirea sectarismului, a tendințelor exclusiviste, a unor vechi tipare reprezintă, de aceea, o exigență primordială de care depinde succesul acestor partide în lupta lor unitară pentru transformări revoluționare, democratice, pentru socialism.

Aceasta impune, însă, ca o premisă esențială, o abordare dinamică a problemelor mișcării comuniste și muncitorești, sesizarea permanentă a noului, o confruntare deschisă a punctelor de vedere, într-un spirit constructiv și de solidaritate, de reală colaborare, bazată pe principii noi care să recunoască dreptul fiecărui partid de a-și elabora, de sine stătător, strategia și tactica, de a acționa în concordanță cu condițiile concrete din țara sa.

Conștiința condițiilor specifice, diversitatea experiențelor și tradițiilor istorice, caracterul deosebit, de la țară la țară, al raporturilor dintre comuniști, socialiști și celelalte forțe politice, succesele și insuccesele în realizarea unității stîngii au determinat multe partide să sublinieze necesitatea abordării creatoare a acțiunii lor pe plan național în direcția unor prefaceri revoluționare, să caute acele căi spre socialism care să țină seama de particularitățile naționale. Obiectivul fundamental al realizării unor **unități de tip nou** se întemeiază tocmai pe recunoașterea diversității condițiilor istorice, sociale și politice, a refuzului oricărui model unic. În acest sens, pot fi remarcate precizările făcute de unii conducători de partide comuniste din Occident, care — analizînd existența unor reale convergențe și asemănări în abordarea problemelor, atît în raport cu exigențele alianței cu socialiștii, cît și cu cele ale participării la guvern — remarcă, însă, imposibilitatea și caracterul artificial al tezelor privind o așa-numită „cale vest-europeană" spre socialism, concepută ca un model unic.

Tendințele majore care se manifestă în mișcarea comunistă și muncitorească — iar diversele luări de poziții ale unor partide din Europa occidentală reprezintă o expresie concretă — deschid perspective noi pentru a se realiza **o nouă unitate,** superioară, pe baza principiilor de egalitate și respect reciproc. **„Aceasta** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **va reprezenta, fără îndoială, o formă superioară de colaborare și va avea o influență puternică asupra dezvoltării sociale, asupra transformărilor revoluționare. Aceste transformări se pot realiza pe diferite căi, în raport de condițiile istorice, dar ele presupun neapărat lichidarea exploatării și asupririi".**

În această lumină, conceptul **reconcilierii istorice dintre comuniști și socialiști** își capătă întreaga sa semnificație în realizarea unității clasei muncitoare, a tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste.

R. P.

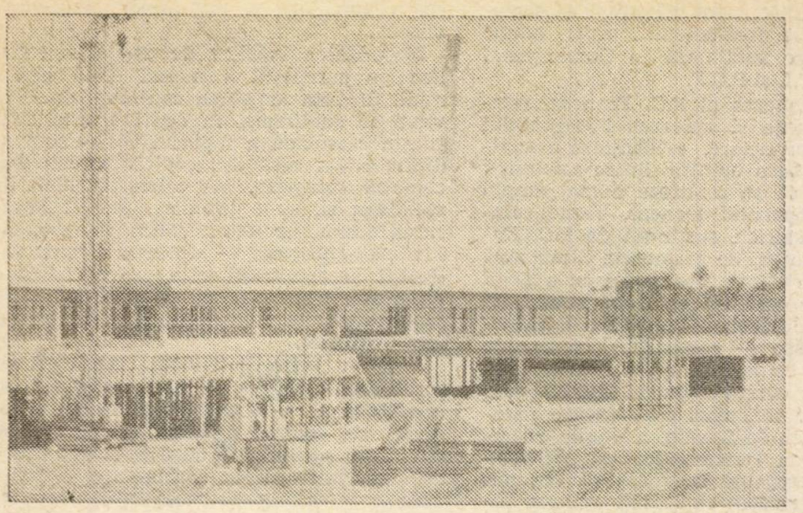

Uzina de preparare a minereurilor

În „Tam" — Orașul Roșu, cum i se mai spune — au apărut fabrici de prelucrare a curmalelor

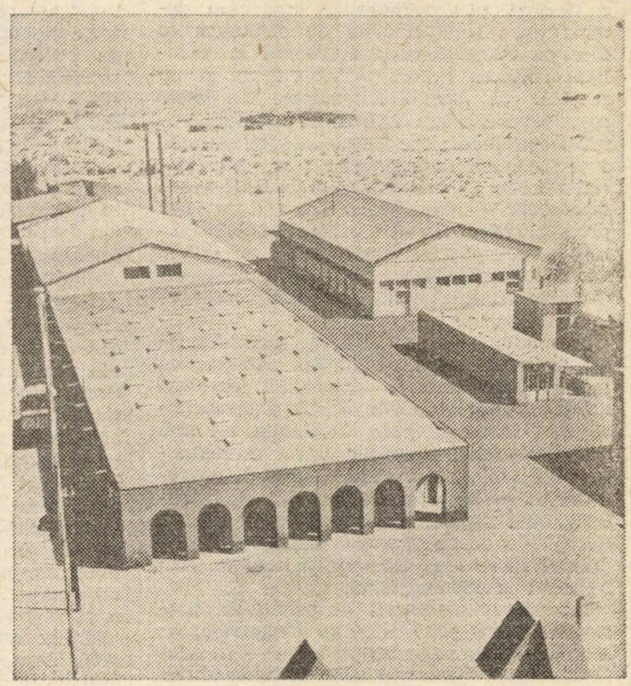

REPORTAJ PE GLOB

TAMANRASSET

Mircea S. Ionescu

La 2 000 km de Alger, în extrema sudică a țării, se află Tamanrasset, sau, cum i se spune în vorbirea curentă a algerienilor, „tam". Este o oază denumită și „Orașul Roșu" datorită caselor sale acoperite, în exclusivitate, cu tencuială din argilă roșie, precum și centrul administrativ al celui mai întins ținut al Algeriei — 500 000 km pătrați, ridicat de curînd la nivel de vilaiat (regiune), în urma reorganizării administrativ-teritoriale. „Tam" se întinde cît o țară — spun localnicii. Și au dreptate, dacă ne gîndim, cel puțin, la suprafața altor țări. Dar Tam-ul este, totodată, cel mai puțin populat — doar 35 000 de locuitori, în majoritate nomazi de origine tuareg, care evocă Africa berberă, regatul lui Tin-Hinan Tahat, vechi refugiu necontestat al „oamenilor albaștri" din deșert. Se spune că această culoare, căpătată în urma unei unsori, îi apără pe tuaregi împotriva uscăciunii deșertului. Regiunea este atît de puțin populată, întrucît fiind situată în totalitate în deșert, rămăsese complet izolată pînă la eliberarea țării, în 1962.

În sfîrșit, datorită poziției sale centrale, în inima Saharei, exact la jumătatea drumului dintre Mediterana și Lagos, Tam este, din timpuri mai vechi, și capitală economică a cunoscutului masiv muntos Hoggar, o regiune plină de bogății minerale și turistice și centrul principal de schimburi și de legătură între Maghreb și lumea melano-africană. Dar despre aceste valențe ale Tam-ului se poate vorbi cu adevărat abia acum, cînd bogățiile de tot felul ale regiunii sînt puse în valoare.

Un avion al companiei algeriene „Air Algerie" ne-a dus numai în cinci ore la Tam. Puțini erau aceia care, cu ani în urmă, se încumetau să se aventureze din nord și pînă aici. Astăzi însă sînt curse permanente care fac legătura zilnică între capitală și sudul țării. Aeroportul de la Tam este tot mai solicitat. În curînd se va putea ajunge aici și pe șoseaua transsahariană aflată în construcție. Mai sînt doar 600 km de asfaltat pînă la Tamanrasset, de unde, după cum se știe, șoseaua va continua în Mali și Niger, țări limitrofe. Aceasta va ușura mult accesul în Hoggar, dovedit cu prisosință, în urma unor minuțioase cercetări geologice, ca fiind „depozitarul" unor inestimabile comori subterane, îndeosebi metale prețioase, dar și uraniu, cupru, zinc etc. Tînăra societate națională algeriană „SONAREM", care se îngrijește de valorificarea resurselor miniere intrate complet, de mai mulți ani, în proprietatea statului, a transformat întreaga regiune în șantiere de prospectări și exploatări, pe care oameni curajoși și plini de abnegație schimbă întinderi aride, în regiuni productive. Am rămas surprinși, văzînd la Abankor, Timg'Aouiné și Bidon Cinq — cîteva din noile centre miniere ale regiunii — roci scoase de sub nisip și purtînd amprenta unor metale diverse. Din cei peste 3 000 de specialiști care prospectează solul Algeriei, aproape jumătate activează în regiunea Tam, unde, potrivit relatărilor presei, bogățiile ascunse în acest subsol constituie una din descoperirile importante cunoscute în ultimii ani pe plan mondial. La punerea în valoare a bogățiilor subterane ale Hoggar-ului au luat parte și aproape 100 de mineri și geologi din țara noastră, potrivit unor acorduri de cooperare între cele două țări. Așadar, Tamanrassetul și bogățiile sale subterane, care zac aici sub nisip din ere geologice îndepărtate, sînt, în sfîrșit, puse în valoare.

La Amsel, pe pista ce duce spre Niger, la numai 32 km de Tam, am văzut o mică oază ieșită din nisip. Amsel este o cooperativă agricolă de producție ce dispune de 30 de hectare pentru 22 de beneficiari ai revoluției agrare. Cooperativa produce bob, napi, morcovi, sfeclă, cartofi, grîu, orz, salată și aprovizionează cu succes orașul Tam cu legume proaspete. Nu este singura de acest fel din regiune. Revoluția agrară a scos de sub nisip și alte întinse suprafețe, pe care oameni ce duceau pînă mai ieri o viață nomadă lucrează acum în comun pămîntul atribuit. Agricultură în Sahara ? Da, și încă din timpuri mai vechi — această ramură constituind cîndva singura sursă de existență a populației din zonă. Pămînturile din Hoggar nu sînt în totalitate neproductive. Pe ele se pot semăna tot felul de culturi, dar numai după irigări consecvente — lucrări posibile, întrucît, după cum este cunoscut, întinderile de nisip ascund o mare pătură subterană de apă. Exploatarea ei, spun specialiștii, ar permite irigarea a zeci de mii de hectare. De aceea, la nivelul vilaiatului au fost întocmite programe speciale pentru captarea unor izvoare de apă. Se studiază și captarea ei din pînzele freatice ale subsolului roșcat denumit „Sahara", care, de fapt, a dat și numele acestei regiuni geografice. Este adevărat, lucrările avansează încet, și apa, atît de solicitată în deșert, rămîne în continuare o problemă de prim ordin pentru autoritățile algeriene. Dar progrese se fac. Deja în regiune sînt irigate 400 ha pe care se cultivă cu bune rezultate tomate, meiul, cantalupul. Curmalul, această plantă atît de legată de deșert, încetează treptat să mai dețină monopolul culturilor din Sahara.

Aprovizionarea Tam-ului este încă în sarcina nordului țării. De cîtva timp la Tam se organizează un tîrg anual pentru aprovizionarea populației din zonă cu toate produsele alimentare și industriale de care are nevoie. Vin aici cu articole naționale specifice și negustori din țările limitrofe — nigerieni, malieni, libieni, marocani, tunisieni, astfel încît tîrgul numit „Assihar" capătă un caracter continental. Încă un fapt aparte : „Assihar" devine și un loc de întîlnire a triburilor de nomazi din întreaga Sahară africană, care rezolvă între ei treburi, „afaceri" de familie... Aici ei au posibilitatea să consulte un medic, un avocat, să își găsească o slujbă sau să primească unele informații asupra problemelor care îi interesează. Uneori, „Assihar" devine un important forum nomad de consultare.

Mai ales iarna și primăvara, cînd soarele Saharei este mai blînd, Tam este asaltat de turiști veniți de pe toate continentele lumii, îndeosebi cu Land-Rovere bine echipate, dar și cu autobuze proprii, sau ale Agenției algeriene de turism, care circulă între nordul și sudul țării. Tamanrasset, cu nu-

Hoggar — depozitarul unor inestimabile comori subterane

„Oamenii albaștri" — tuaregii — și faimoasele lor produse de artizanat

mai 4 000 locuitori, cu străzi umbrite de palmieri sau alți arbori exotici, cu porți înalte vopsite în albastru sau verde, cu desene albe, cu firme inspirate din misterele deșertului, cum nicăieri în altă parte nu găsești, devine în această perioadă un oraș cosmopolit, unde se vorbesc practic toate limbile. Hotelul „Tin-Hinan"-ei, după numele legendarei mame a tuaregilor, situat pe strada principală, mai tot timpul complet, se transformă pentru turiști și în Birou de informații și de orientare în cel mai întins deșert al Terrei. Zilnic, de aici se fac excursii, chiar și de o jumătate de zi, în vestitul Hoggar, univers deșertic, despre care, cîndva, se presupunea că nu este altceva decît un produs al imaginației. Poți merge fie pe jos, fie pe spatele cămilelor. Acest solicitat mijloc de transport deține încă un loc important în regiune și poate nu va fi, practic, niciodată înlocuit aici.

Pe pista de nisip de la Hamn, sau cea de la Akar-Akar, se ajunge mai întîi la Mausoleul Tin-Hinan-ei, apoi la Assekrem și Tahat, cele mai înalte vîrfuri — 3 000 de metri — ale Hoggar-ului. Aici se pot admira, mai bine ca oriunde în lume, cele mai frumoase răsărituri și asfințituri de soare, dar și o splendidă panoramă a legendarelor ziduri stîncoase, sub care a fost înhumat marele Moussa Ag Amastane, șeful tuturor triburilor tuarege, care s-a distins la începutul secolului prin lupta sa acerbă împotriva colonizatorilor.

În defileul acestor munți, un refugiu cu șapte camere stă la dispoziția celor ce doresc să rămînă peste noapte acolo. Un salon mare este tot timpul deschis. Pentru celelalte camere te adresezi „sindicatului de inițiativă" sub egida căruia se organizează cele mai multe expediții aici, care îți înmînează, la cerere, cheile. De la Assekrem se fac excursii multiple și variate. Este adevărat, în Hoggar li se cer turiștilor condiții fizice dintre cele mai bune. Unele drumuri sînt anevoioase, dificile, pline de escaladări, iar nopțile la Assekrem, mai ales sub pînza subțire a cortului, sînt mai aspre ca jos, în Tam. În multe nopți, în Hoggar, temperatura coboară sub zero grade, deși în timpul zilei este greu de suportat, sufocantă pur și simplu. Aceste bruște diferențe de temperatură dintre zi și noapte explică și relieful destul de curios al Hoggar-ului. Cu toate aceste dificultăți, se poate ajunge, de exemplu, la Issakarassene, lacuri cu apă întotdeauna proaspătă, adevărate piscine, apoi la Garet El Djenoun, sau „Muntele duhurilor". Dar, cel mai atractiv este giganticul muzeu „Tassili N'Ajjers" din gresie și granit, care se întinde pe sute de kilometri pătrați, considerat cel mai mare muzeu în aer liber din lume, atît prin suprafața pe care o ocupă, cît mai ales prin varietatea și calitatea operelor întîlnite aici. De peste 10 000 de ani Tassili N' Ajjers adăpostește în relieful său muntos unele din cele mai renumite stațiuni preistorice, ca și valoroase gravuri și picturi rupestre cunoscute în lume pînă acum, mărturii elocvente ale unei civilizații foarte vechi. În acest așa-numit „podiș al crăpăturilor", ochii disting uluitoarea prăbușire a „piciorului de munte" tassilian, care a dat naștere unor cercuri de piatră ce înconjoară desene nedescifrate încă și care sînt considerate monumente preislamice ale acestei regiuni. Bogăția patrimoniului cultural local este impresionantă, chiar dacă nu există, din păcate, nici o librărie la Tam.

În materie de artizanat, Tam-ul este strîns legat de cel de la Adrar, sau „Muntele Roșu", ca și de cel de la Bechar, atît prin ansamblul natural Hoggar-Tassili cît și prin civilizațiile foarte vechi ale faimoasei arte murale neolitice, care rămîne punctul de atracție și al schimburilor culturale între Maghreb și restul Africii. În această regiune, cu peisaj multicolor și fermecător, în care civilizația antică a săpat în munți însemnele sale prin gravuri rupestre, artizanatul este foarte variat. Ceea ce caracterizează ansamblul articolelor fabricate în această regiune este finețea și calitatea materialelor din care sînt lucrate. Artizanatul este practicat și de femei, care cos în piele și în broderii, motive originale din Hoggar. De reținut că femeia tuareg, înaltă, frumoasă, cu trăsături fine ale feței, se bucură de o libertate la care în alte țări musulmane ele abia aspiră. Cel mai frumos obiect făcut de tuaregi, care cere foarte mare atenție, dar și o muncă migăloasă este „isabeur"-ul, un fel de rogojină ansamblată din paie și țesută cu fișii de piele, frumos decorate. În atelierele centrelor de tuaregi se lucrează în argint, piele, lemn, dar, mai ales, în fier forjat. Se fabrică, de asemenea, unele arme ușoare de vînătoare, săbii și pumnale de ornament. Cheile împotriva furturilor, ca și niște lăcăte misterioase rămîn una din trăsăturile originale ale artei artizanale din Hoggar. În materie de giuvaeruri, la tuaregi se găsește marele „pandantiv" (bijuterie agățată de gît), apoi diferite brățări încrustate cu mărgean, inele, cercei, cutii de chibrit arămite.

Interiorul unui hotel specific zonei

Mîndri, semeți, de statură înaltă, niciodată sub talia medie, tuaregii n-au renunțat la costumele lor milenare din țesături violete, albastre și negre — în funcție de rangurile ce le aveau, cîndva, strămoșii lor în triburi — a căror vopsea, îmbibată de o unsoare specială, ce nu se dizolvă în apă, le colorează pielea, îndeosebi în albastru, de unde și denumirea de „oamenii albaștri". Pe cap poartă o lungă eșarfă numită „șeșa", iar fața le este acoperită de o pînză protectoare — „litham" — împotriva vîntului, nisipului, dar și a „duhurilor rele". Ea mai servește și drept mască pentru a nu fi prea ușor recunoscuți. Limba tuareg este un dialect berber — ea se numește „tamhak", iar scrierea „tifinag", de o originalitate aparte, se poate scrie atît de la dreapta cît și de la stînga, ca și în sus sau în jos.

Deși tuaregii sînt foarte atașați tradițiilor lor de a trăi de secole retrași, cea mai mare parte din ei s-au încadrat în colective de muncă, participînd activ la propășirea regiunii lor. La minele răspîndite pretutindeni în Hoggar sau în cooperativele agricole care se înmulțesc continuu, tuaregul lucrează astăzi cu succes. Este un rezultat al eforturilor întreprinse de statul algerian pentru sedentarizarea populației nomade din zonă. Cîteva sate agricole pilot prevăzute a se construi în regiune, ca și o serie de întreprinderi agroalimentare pentru prelucrarea pieilor, lînii, cărnii, laptelui, vor accelera acest proces de sedentarizare, creîndu-se noi locuri de muncă pentru tuaregi. Se dezvoltă învățămîntul, înființîndu-se pentru copii așa-zise „internate nomade", precum și școli de toate gradele în centrele de tuaregi și localități. La Tamanrasset se va construi și un Institut islamic pentru circa 1 000 de elevi, destinat tuturor țărilor africane limitrofe. Anul 1976 a adus la Tam și emisiunile televiziunii algeriene, recepționate pentru prima dată în urma intrării în funcțiune a unei antene terestre în zonă, care lucrează cu stația de telecomunicații prin satelit de la Lakdaria, lîngă Alger, inaugurată în vara anului 1975.

Așadar, „Tam"-ul, regiune considerată cîndva a fi cea mai săracă, nu mai înseamnă deloc numai oaze, nisip și caravane de cămile... Tam-ul s-a înscris puternic, datorită politicii algeriene de echilibrare a zonelor din nord și sud, pe orbita dezvoltării economice, culturale și sociale, în care s-a angajat cu succes întreaga Algerie.

Subnutriția — dureroasă sfidare a condiției umane

Cînd mîncăm o felie de pîine, să știm că, undeva, un om stă în fața blidului gol, contemplîndu-i fix ovalul curat, absurd de curat. Cînd bem un pahar de apă, să știm că, undeva, un om moare cu gura însetată, cu tot trupul însetat. Un om, care poate fi un bătrîn, un copil. De aceea, să ne-amintim că noi, românii, din instinct, din bunul nostru simț și înțelepciunea noastră, primim din străbuni oaspeții cu pîine și sare. Cît de înălțător este acest omagiu adus ființei, care-și cunoaște și-și respectă condiția, care întoarce spatele foamei, cea mai umilitoare, cea mai degradantă dintre situațiile în care se poate afla OMUL. Îndurînd-o în mahalalele Berlinului, Georg Fink scrisese „Mi-e foame". În romanul autobiografic „Foamea", Knut Hamsun făcuse o monografie a acestei obsesii dureroase, generatoare de depresiune sfîșietoare, dificultăți de concentrare și irascibilitate neputincioasă. Un înfometat a fost Jean Valjean, un nara-

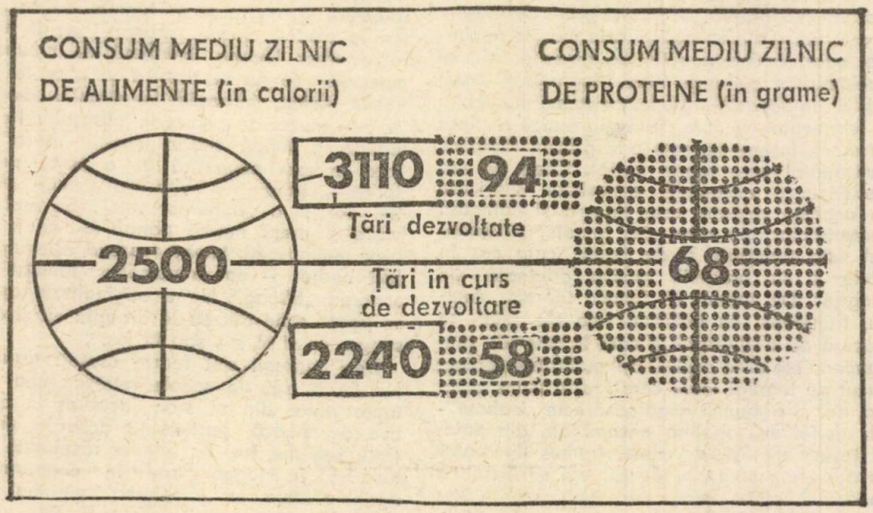

tor al foamei a fost Panait Istrati. „Fructele mîniei" au fost tot rodul sălbatic al foamei, în cea mai bogată regiune a Statelor Unite, pe unde John Steinbeck și-a purtat cu disperare „familia Joad", în căutare de lucru și, implicit, hrană.

Literații au scris despre indivizi. Foametea cuprinde, însă, milioane de ființe de pe glob. Națiunile Unite dau cifre : 430 de milioane de oameni, din care mai mult de jumătate copii, suferă de deficiențe alimentare. În țările în curs de dezvoltare, mai mult de jumătate din decesele copiilor sub vîrsta de cinci ani sînt, direct sau indirect, cauzate de carențele nutritive. Și aceasta, în timp ce zilnic se nasc 300 000 de copii și mor 100 000 de oameni. Deci, de fiecare dată cînd răsare soarele, se adaugă alte 200 000 de guri de hrănit. Și aceasta, în timp ce rezervele de cereale ale omenirii — stocurile — au scăzut considerabil : ele reprezentau o garanție de 105 zile în 1961 și de numai 33 în 1974—1975. Nu întîmplător fostul director al F.A.O., A. H. Boerma, vorbea de necesitatea unei „securități alimentare minime" : Japonia, cel mai mare importator de grîne de pe glob, cumpără anual 20 milioane tone cereale, pentru că 62 la sută din populația sa depinde de aceste vitale importuri. Majoritatea țărilor în curs de dezvoltare își cumpără cu bani grei hrana, fiind printre cele mai afectate de fenomenul malnutriției. Imagini de fețe secătuite de vlagă, pe care numai ochii, foarte mari, veghează, transmițînd o acuzație mută, ilustrează tragic spectrul foamei din Sahel sau nord-estul brazilian.

Foametea nu este, totuși, o fatalitate, iar criza resurselor alimentare nu este o criză tehnică, bazată pe imposibilitatea producerii unei cantități mult mai mari de produse pentru o populație care crește continuu numeric. Investiția de inteligență făcută de natură în ființa umană nu poate admite ideea existenței unor „limite ale creșterii". Avem de-a face, de fapt, cu zăgazuri ale creșterii, iar soluția nu constă în a deplînge nașterea zilnică a altor 200 000 de noi guri de hrănit, ci în a găsi metodele prin care trebuie ridicată, pînă în 1985, producția agricolă cu 25 la sută în America Latină, cu 30 la sută în Orientul Mijlociu, cu 40 la sută în Asia și 50 la sută în Africa. Pentru că regiunile care prezintă cele mai grave deficite de hrană au mari resurse nefolosite, pentru că numai 40 la sută din totalul terenurilor arabile de pe glob sînt efectiv cultivate, pentru că Terra ar putea hrăni, ca o mamă, de cîteva ori mai mulți prunci decît are. Pentru că, în sfîrșit, costul mare al deschiderii de noi terenuri de cultură este infim pe lîngă cele 300 de miliarde de dolari cît absorb înarmările pe glob. Cheltuieli absurde, care înseamnă mai mult decît venitul a jumătate din țările sărace ale omenirii.

Scriind „Geografia foamei", Josué de Castro ajunge, în fapt, să întocmească o carte a „economiei foamei" în Brazilia, terenul său de studiu. Josué de Castro a încălcat, o recunoaște singur, conspirația tăcerii creată deliberat în jurul unui subiect ocolit cu grijă de interese politice și economice, care s-ar fi simțit umilite, dacă ar fi trebuit să mărturisească deschis foamea endemică a unor uriașe mase de oameni, foamea șomerului, foamea invalizilor din punct de vedere social. Ce determină foamea ? În esență : „pauperismul generalizat, proletarizarea progresivă a unor populații a căror productivitate este minimă". „Foamea nu este decît o expresie — cea mai neagră și cea mai tragică — a subdezvoltării economice", scria Castro după război, pentru ca, în 1974, Declarația adoptată la Conferința mondială a populației să constate același lucru : țările în curs de dezvoltare, unde trăiește majoritatea populației care suferă de subalimentație, deși reprezintă peste 2/3 din populația lumii, produc abia 1/3 din resursele alimentare ale planetei.

Sîntem în fața unui dezechilibru de sistem, a unor reguli nedemne și învechite din relațiile internaționale, care au acordat unora servituțile subordonării și ale monoculturii, iar altora privilegiile industriei și produselor industriale, care au generat structurile dependenței interne și externe, decalajele economice, lipsa mijloacelor intrinsece dezvoltării forțelor de producție și a productivității muncii, pentru a nu mai vorbi de pericolul investirii hranei cu funcția de armă politică în lupta pentru dominație în lume. Cauzele foamei sînt multiple, problema alimentației angajînd profund discipline și activități umane diverse. De aceea, să notăm : ravagiile secetei sau ale apei pot impresiona omenirea la un moment dat. Dacă sînt date, cu timpul, uitării, este o reacție firească față de caracterul lor conjunctural, trecător. Nu lor li se datorează foamea pe glob și nu degeaba se spune că nivelul de dezvoltare poate fi măsurat și prin gradul de rezistență al unei structuri economice la o catastrofă naturală sau socială : secetă, inundații, război. Țările bine structurate reacționează pozitiv, stimulîndu-și funcțiile de apărare și regenerare, uneori autodepășindu-se. Țările sărace abia rezistă. Asupra lor se abat formele multiple ale foamei, de la cea răscolitoare, acută, pînă la subnutriția cronică, cu toate urmările ei : avitaminoza, degenerarea fizică, modificări ale comportamentului psihic.

Imaginea unui glob epuizabil ca resurse și supradotat ca populație — o viziune convenabilă teoriei „mai puține guri, mai multă hrană". Demografii cei mai realiști ai lumii sînt, totuși, în stare să recunoască darnicele resurse ale pămîntului și ale minții omului. Viziunile apocaliptice și fataliste sînt comode, pentru că nu trebuie să ofere soluții. Dar ele sînt ceva finit, idei închise în ele însele, idei fără prunci. Cînd o gîndire consideră omul „beneficiarul tuturor valorilor, factorul suprem al societății", ea se străduiește să asigure OMULUI soluții spre o viață a demnității și a condiției sale umane. Ea propune, atunci, o nouă ordine economică, fruct al gîndirii practice, moderne și eficiente, al ideii care respinge inerția și are nesfîrșită încredere în om.

Înseamnă, printre atîtea altele, eliberarea de foame.

Anca Voican